

SPECIALKLUBBEN RHODESIAN RIDGEBACK SVERIGE

RASSPECIFIKA AVELSSTRATEGIER

FÖR RHODESIAN RIDGEBACK 2018-2022

Innehåll

1. INTRODUKTION

1.1 RAS	4
1.1.1 Bakgrund	4
1.1.2 Målgrupp	4
1.1.3 Omfattning	4
1.1.4 Avgränsning	4
1.1.5 Revidering & förankring	4
1.1.6 Giltighetstid och uppföljning	4
1.1.7 Förklaringar	5
1.1.8 Referenser	5
1.2 Rasens historia	6

2. NULÄGESBESKRIVNING

2.1 Sammanfattning	10
2.2 Population	11
2.2.1 Registreringar	11
2.2.2 Importer	12
2.3 Avelsstruktur	13
2.3.1 Kullar & valpar	13
2.3.2 Kullstorlek	14
2.3.3 Inavelsökning	15
2.3.4 Avelsdjursanvändning	16
2.3.5 Kastrationer	20
2.3.6 Avelsdebut	20
2.3.7 Valpningar	22
2.3.8 Inseminationer	23
2.3.9 SRRS Avelsregister	23
2.4 Hälsa	24
2.4.1 Hälsoenkäter	24
2.4.2 Allmäntillstånd	24
2.4.3 Livslängd	24
2.4.4 Öron och hörsel	25
2.4.5 Matmältning och buk	25
2.4.6 Immunsystem	26
2.4.7 Dermoid Sinus (DS)	28
2.4.8 Rörelseapparaten	29
2.4.9 Neurologiska sjukdomar	32
2.4.10 Urinvägar	32
2.4.11 Tumörsjukdomar	32

2.5 Mentalitet & funktion	33
2.5.1 Beskrivning av mentalitet	33
2.5.2 Beskrivningsfrekvens	33
2.5.3 Mentalbeskrivning Hund (MH)	34
2.5.4 Beteende- och personlighetsbeskrivning Hund (BPH)	35
2.5.5 Rasens personlighet	37
2.5.6 Funktion & arbetsprov	38
2.6 Exteriör	39
2.6.1 Exteriöra överdrifter	39
2.6.2 Exteriörbedömning	39
2.6.5 Nosfärg	40
2.6.3 Pälsfärg och färgfel	40
2.6.4 Ridgelöshet	40
2.6.6 Ridgefel	41
2.6.7 Kroksvans	42
2.6.8 Bettfel	42
2.6.9 Baksporrar	42
2.6.10 Kryptorchism	42

3. MÅL & STRATEGIER

3.1 Allmänt	45
3.2 Avelsstruktur	45
3.3 Hälsa	46
3.4 Mentalitet och funktion	48
3.5 Exteriör	48

4. BILAGOR

4.1 Bilaga 1: SKK/AKs utlåtande RAS version 1	50
4.2 Bilaga 2: RAS-enkät mål & strategier	51

Ras:	Rhodesian Ridgeback
FCI-nummer:	146
FCI-klassifikation:	Grupp 6, Sektion 3, Utan arbetsprov
Dokumentversion:	2.0
Giltighetstid:	2018 - 2022
Författare:	Specialklubben Rhodesian Ridgeback Sverige, SRRS/AUK
Arbetsgrupp:	Jessica Persson, Madelaine Rörström, Cornelia L. Olsson
Status:	Fastställd av SKK/AK 2018-05-31

Foto: © Fredrik Hansson

1. Introduktion

1.1 RAS

1.1.1 Bakgrund

Vid Svenska Kennelklubbens kennelfullmäktige 2001 beslutades att det för varje hundras ska finnas så kallade "Rasspecifika Avelsstrategier" (förkortat RAS). RAS är en övergripande handlingsplan för hur avel inom den aktuella rasen ska bedrivas för att vara långsiktigt hållbar.^{R1} Strategin strävar mot det övergripande målet att de hundar som föds upp av svenska uppfödare ska vara friska och funktionella ur alla aspekter. Dokumentet tas fram av specialklubben i samarbete med uppfödarna och fastställs av SKKs Avelskommitté (SKK/AK).

1.1.2 Målgrupp

RAS riktar sig primärt till alla som deltar i det svenska avelsarbetet med sin tik eller hanhund, oavsett medlemskap i Specialklubben Rhodesian Ridgeback Sverige (SRRS) eller ej. Detta eftersom den svenska raspopulationen är en och samma helhet, oberoende av uppfödarens eller hanhundsägarens klubb-tillhörighet.

RAS kan med fördel även användas som konsumentupplysning av blivande hundägare som står inför beslutet att utöka familjen med en Rhodesian Ridgeback.

1.1.3 Omfattning

RAS är inget regelverk, utan en vägledning i uppfödarnas gemensamma strävan att långsiktigt säkerställa en frisk och sund hundras både fysiskt och psykiskt.

Dokumentet innehåller en nulägesanalys som beskriver hur det i *dagsläget* ser ut inom population, avelsstruktur, hälsa, mentalitet och funktion respektive exteriör.

Statistik i form av diagram och tabeller presenteras medvetet i direkt anslutning till texten i nulägesanalysen istället för i bilagor. På så sätt ges läsaren möjlighet att ta del av analysen och samtidigt kunna beakta de data som ligger till grund för densamma.

Baserat på nulägesanalysen har avelsmål och strategier utarbetats för de kommande fem åren. Mål och strategier återfinns samlat i slutet av dokumentet.

Avelsmålen beskriver *vad* uppfödarna gemensamt vill uppnå under den kommande femårsperioden, medan strategierna är rekommendationer för *hur* man bör agera för att målen ska uppnås.

1.1.4 Avgränsning

Detta dokument omfattar inte:

- beskrivningar av lagar och regler som t.ex. Jordbruksverkets föreskrifter och Svenska Kennelklubbens (SKKs) regelverk och riktlinjer. Detta eftersom person som upplåter hund till avel förväntas känna till och efterleva dessa.
- statistik avseende hundar som inte är stambokförda i Svenska Kennelklubben eller annan av SKK icke erkänd utländsk kennelklubb.

RASSPECIFIKA AVELSTRATEGIER FÖR RHODESIAN RIDGEBACK

- beskrivningar av SRRS valphänvisningsregler. Dessa anses vara styrmedel för att, i applicerbara delar, vid behov främja efterlevnaden av strategierna i RAS. Valphänvisningsreglerna kan förändras utan att mål och strategier påverkas.

1.1.5 Revidering & förankring

Den första versionen av RAS för Rhodesian Ridgeback fastställdes av SKK/AK 2006. SKK/AKs utlåtande för RAS version 1 återfinns i *Bilaga 1*.

Denna nya version av RAS har utarbetats av SRRS Avels- och Uppfödarkommitté under 2014-2018. Arbetet har tagit lång tid, bland annat på grund av inmatning och sammanställning av stora mängder data.

Dokumentet och dess mål och strategier har förankrats enligt följande:

- *Vid SRRS Avelskonferens* med tema "Revidering RAS" 2015-04-18 och 2015-04-19 där 46 personer deltog, varav 29 uppfödare samt 17 blivande uppfödare, hanhundsägare och allmänt intresserade. Under konferensdagarna diskuterades förslag till nulägesanalys för respektive avsnitt i RAS varvat med grupparbeten avseende mål och strategier. RAS-förslaget uppdaterades efter konferensen enligt de synpunkter som framförts.

- *Vid lokala avelsträffar* med tema "Revidering RAS" som tre av SRRS fyra lokalavdelningar har arrangerat.

- SRRS/Södra 2015-05-28, 8 deltagare
- SRRS/Norra 2015-09-20, ? deltagare
- SRRS/Östra 2016-06-11, 13 deltagare

Synpunkter från de lokala avelsträffarna har kommit arbetsgruppen tillhanda och beaktats i arbetet med att ta fram ytterligare ett RAS-förslag.

- *Genom en webbenkät* genomförd i mars 2018 i syfte att förankra föreslagna mål och strategier. Enkäten var öppen för alla medlemmar i SRRS och besvarades av 60 uppfödare och 18 icke uppfödare. Resultatet återfinns i *Bilaga 2*.

1.1.6 Giltighetstid och uppföljning

RAS bör enligt SKKs rekommendation revideras vart femte år. Nästa version planeras skickas till SKK för fastställande under 2023.

Därtill bör SRRS årligen följa upp status gentemot de uppsatta målen och resultatet göras tillgängligt via minst en av SRRS informationskanaler.

SRRS vill rikta ett stort TACK till alla uppfödare och hundägare som under åren har skickat in "Data Om Valpkull", besvarat SRRS hälsoenkäter samt röntgat och mentalbeskrivit sina hundar. Det är med er hjälp som vi kunnat ta fram stora delar av underlaget i detta dokument och på så sätt har ni alla varit delaktiga i arbetet för en frisk & sund hundras!

1.1.7 Förklaringar

Statistiskt underlag

Nulägesanalysen i detta dokument baseras huvudsakligen på följande underlag:

- SKK Rasdata (rasdatafiler från SKK)
- SKK Avelsdata (<http://hundar.skk.se/avelsdata>)
- SRRS Avelsregister (2.3.9)
- SRRS årliga hälsoenkät för treåriga hundar (2.4.1).
- Försäkringsstatistik från Agria Breed Profile 2006-2011.^{R6,R7} Statistiskt underlag har även inhämtats från Sveland 2011-2014 samt Folksam 2010-2014, vilka visar liknande förekomst.

Periodisering

I dokumentet presenteras statistiska data uppdelat i femårsperioder som löper 15-25 år tillbaka i tiden beroende på hur långt tillbaka det finns tillräcklig mängd data. Syftet är att på detta sätt åskådliggöra förändringar och trender över en längre tidsperiod.

När det varit möjligt har även statistik för perioden 2016-2017 inkluderats, men denna period ska ses som en indikation snarare än fakta då det statistiska underlaget är mindre än för de kompletta femårsperioderna. Tillika kan dessa värden fortsatt förändras fram till den innevarande femårsperiodens slut.

Figurer

Figurer, som t.ex diagram, refereras i texten med "F" följt av ett löpnummer.

Tabeller

Tabeller refereras i texten med "T" följt av ett löpnummer. Tabellerna innehåller ofta flera olika typer av värden för att ge så mycket information som möjligt om det statistiska underlaget.

Tabellerna kan innehålla:

Antal: Det faktiska antalet under tidsperioden.

Min: Det lägsta värde som uppnåtts för något år under tidsperioden.

Max: Det högsta värde som uppnåtts för något år under tidsperioden.

Medianvärde: Det mittersta värdet av alla (årliga) värden under tidsperioden sedan värdena sorterats i storleksordning. Vid snedfördelning i dataunderlaget, som t.ex vid förekomst av ett fåtal extremt höga eller extremt låga värden, ger medianen en bättre bild av "normalvärdet" än medelvärdet.

Medelvärde: Det genomsnittliga värdet av alla (årliga) värden för en viss period.

Std.avvikelse: Standardavvikelsen är ett mått på hur mycket de olika värdena i underlaget avviker från medelvärdet. Om de olika värdena ligger samlade nära medelvärdet (d.v.s liten variation) blir standardavvikelsen låg, medan värden som är spridda långt över och under medelvärdet (d.v.s stor variation) bidrar till en hög standardavvikelse.

1.1.8 Referenser

- R1. Malm S, Lindholm Å, Hundavel i teori och praktik, Svenska Kennelklubbens Förlag, 2013.
- R2. Costa L, Rhodesian Ridgeback Pioneers, 2004
- R3. Hawley T C., The Rhodesian Ridgeback, The Origin, History and Standard, 1975 (third printing)
- R4. Helgesen D H., The Definitive Rhodesian Ridgeback, 1991 (third impression)
- R5. Specialklubben Rhodesian Ridgeback Sverige, Årsbok 2010
- R6. Agria Breed Profile, Veterinary Care Events för hundar försäkrade hos Agria under perioden 2006-2011. Statistiken omfattar hundar under tio år som har genomfört minst ett veterinärbesök inom den aktuella kategorin, där beloppet har överstigit självrisk och ägaren har begärt ersättning.
- R7. Agria Breed Profile, Life Insurance Events: Mortality för hundar livförsäkrade hos Agria under perioden 2006-2011. Statistiken omfattar hundar under tio år som har avlidit och där ägaren har begärt livförsäkring.
- R8. Åhman S, Hundens hud, Tatami Förlag, 2010.
- R9. Kajanus E. När kroppen går på sparlåga. Hundsport Special nr 2/2012.
- R10. Helms L. Symmetrisk lupoid onykodystrofi hos hund – en litteraturstudie, Svensk Veterinärtidning, 3/2015.
- R11. Salmon Hillbertz NH, et al. Duplication of FGF3, FGF4, FGF19 and ORAOV1 causes hair ridge and predisposition to dermoid sinus in Ridgeback dogs. Nat Genet. 2007 Nov;39(11):1318-20.
- R12. Hillbertz NH. Inheritance of dermoid sinus in the Rhodesian ridgeback. J Small Anim Pract. 2005 Feb;46(2):71-4.
- R13. Penrith ML, van Schouwenburg G. Dermoid sinus in a Boerboel bitch. J S Afr Vet Assoc. 1994;65(2):38-39.
- R14. Cornegliani, Ghibardo. A dermoid sinus in a Siberian Husky. Vet Dermatol. 1999;10(1):47-49.
- R15. Pratt JNJ, et al. Dermoid sinus at the lumbosacral junction in an English springer spaniel. J Small Anim Pract. 2000;41(1):24-26.
- R16. Cornegliani L et al. Dermoid sinus in a golden retriever. J Small Anim Pract. 2001 Oct;42(10):514-6.
- R17. Bornard N et al. Bilateral parieto-occipital dermoid sinuses in a Rottweiler. J Small Anim Pract. 2007;48(2):107-110.
- R18. Colón JA et al. Dermoid sinus and bone defects of the fifth thoracic vertebrae in a shih-tzu. J Small Anim Pract. 2007;48(3):180.
- R19. Perazzi A et al. Multiple dermoid sinuses of type Vb and IIb on the head of a Saint Bernard dog. Acta Vet Scand. 2013;55:62.
- R20. Barrios N. et al Spinal dermoid sinus in a Dachshund with vertebral and thoracic limb malformations. BMC Vet Res. 2014 Mar 4;10:54
- R21. Bailey TR et al. Nasal dermoid sinus in an American cocker spaniel. Can Vet J. 2001;42(3):2013-2015.
- R22. Simpson D et al. Dermoid sinus in Burmese cats. J Small Anim Pract. 2011;52(11):616.
- R23. Svenska Kennelklubben, Röntgen av leder hos hund, A55, mar 2014
- R24. Awano T, et al. Genome-wide association analysis reveals a SOD1 mutation in canine degenerative myelopathy that resembles amyotrophic lateral sclerosis. Proc Natl Acad Sci U S A. 2009 Feb 24;106(8):2794-9.
- R25. Wieleaender F, et al. Generalized myoclonic epilepsy with photosensitivity in juvenile dogs caused by a defective DIRAS family GTPase 1. Proc Natl Acad Sci U S A. 2017 Mar 7;114(10):2669-2674.
- R26. Hornak Miroslav, Test for ridge disposition in Rhodesian ridgeback, GenoCan Canis Genetics, <http://www.genocan.eu/en/m/genetic-testy-17/geneticke-zalozeni-ridge-u-rhodeskeho-ridgebacka-20> (Hämtad 2018-02-24).
- R27. Lindholm Å, Linde Forsberg C, Blixt I, Hunduppfoädnig i teori och praktik, Svenska Kennelklubbens Förlag, 2015.

Foto: © Jenny Jurnelius

1.2 Rasens historia

Ridgens ursprung

I likhet med många andra raser så uppstod Rhodesian Ridgeback ur ett behov som fanns i en specifik miljö under en specifik tidsperiod. Rasens ursprung är dock delvis okänt, och kommer troligtvis alltid att så förbli.

I området Kaphalvön i Sydafrika återfanns vid 1600-talets mitt olika nomadstammar, som slarvigt refererades som "hottentotter". Dessa stammar använde semidomesticerade hundar för jakt och beskydd. Utseendemässigt hade dessa hundar väldigt lite gemensamt med dagens Rhodesian Ridgeback, förutom att det sägs att en del individer bar en ås av hår som växte mothårs på ryggen, d.v.s en så kallad ridge.

År 1652 anlände europeiska kolonisatörer till Kaphalvön i sällskap med sina egna hundar. Dessa parades förmodligen slumpvis med nomadstammarnas inhemska hundar, och på så sätt nedärvdes arvsanlaget för den s.k. ridgen till kommande generationer.

Foto: © Fredrik Hansson

Det finns inga kända samtida källor som styrker påståendet att de inhemska stammarnas hundar vid denna tidpunkt bar ridge. Det första kända beviset på ridgebärande hundar i södra Afrika finns i form av en bild i boken "Missionary Travels In South Africa" (publicerad 1857) av den kände upptäcktsresanden David Livingstone.

En skriftlig beskrivning av dessa hundar återfinns också i den kanadensiske historikern George McCall Theal's bok "The Yellow and Dark-Skinned People of Africa South of the Zambezi" (publicerad 1910) som beskriver förhållandena i Sydafrika före 1505;

"... an ugly creature, his body being shaped like that of a jackal and the hair on his spine being turned forward; but he was a faithful serviceable animal of his kind ...".

Utöver Rhodesian Ridgeback finns det ytterligare några raser som bär ridge på ryggen; *Thai Ridgeback* som härstammar från Thailands östliga provinser och *Phu Quôc Dog* från den vietnamesiska ön Phú Quốc.

Huruvida dessa hundar har något gemensamt ursprung med de ridgebärande hundarna i Sydafrika är oklart. Det finns teorier om att ridgebärande hundar, genom arabiska handelsförbindelser över Indiska Oceanen, transporterades från Afrika till Asien eller vice versa. Ytterligare en möjlighet är att ridgemutationen faktiskt har uppstått på två helt olika platser och att hundarna därmed har olika ursprung. Ingen vet med säkerhet.

Rasen uppstår

Upprinnelsen till den ras som vi idag känner som Rhodesian Ridgeback inleddes först runt mitten av 1800-talet.

Då skedde en period av europeisk expansion i Matabeleland, d.v.s de södra delarna av det landområde som sedermera blev Sydrhodesia (nuvarande Zimbabwe). Till detta område anlände bland annat europeiska jägare, handlare och missionärer varav en del så småningom flyttade vidare till de norra delarna av Sydrhodesia, kallat Mashonaland. Och med nybyggarna följde deras hundar - inte bara som sällskap utan även som nödvändiga beskyddare och jägare på de flera månader långa förflyttningarna i en farofylld miljö under svåra förhållanden. Uthållighet, lojalitet, mod och överlevnadsinstinkt var egenskaper som krävdes hos dessa hundar för att överleva.

De hundar som sedan tidigare korsats med de inhemska stammarnas hundar, klarade ofta de påfrestande afrikanska förhållandena bättre än europeernas importerade hundar. Importer, av typer som t.ex blodhund, pointer, setter, hjorthund, terrier och mastiff, var dock populära och dessa fortsatte oundvikligen att korsas med olika blandrashundar under förflyttningarna. Dessa hundar, som gemensamt kallades "Boerhundar" (boer =

bonde), blev vid tidpunkten vanliga inslag i den afrikanska omgivningen - och en del av dem hade ridge.

Bland boerhundarna fanns det olika varianter, bl.a. Steekbaard, Vuilbaard, Wa-hond, Maanhaar och Verkeerde-haar, men inga av dessa blev någonsin officiellt erkända raser. Den vanligast förekommande var Steekbaard, som var uppskattade jakthundar, till utseendet beskrivna som strävvhåriga greyhounds.

En av nybyggarna i Matabeleland var missionären Charles Helm (1844-1915) som 1875 bosatte sig tillsammans med sin hustru och dotter på missionsstationen "Hope Fountain Mission" i närheten av Bulawayo. Med sig från Sydafrika hade Helm två tikar vid namn Lorna och Powder, förmodligen Steekbaards, som sägs ha haft ridge.

Hope Fountain var en plats för bland annat vila och återhämtning för de många jägare, pionjärer och resande som passerade. En av dem som ofta besökte Hope Fountain var Charles Helms gode vän, den kände storviltsjägaren Cornelius van Rooyen (1860-1915).

Van Rooyen var en man med holländskt påbrå som ursprungligen kom från Uitenhage utanför Port Elizabeth i Sydafrika. Tillsammans med hustru och barn bosatte han sig under slutet av 1800-talet på farmen Weltevreden i Plumtree där han under sommarhalvåret drev ett mindre jordbruk.

Under vinterhalvåret lämnade han farmen för att under långa jaktexpeditioner ägna sig åt storviltsjakt där lejon, elefant, giraff, noshörning och buffel var vanliga villebråd.

Utöver en högt ansedd storviltsjägare var Van Rooyen även en stor djurvän. Till hjälp i jakten hade han en stor flock jakthundar bestående av ett flertal hundtyper som Greyhounds, Irländsk

terrier, Engelsk pointer, Långhårig collie och Grand danois samt korsningar av dessa och diverse andra blandraser. Förutom jakten hade hundarna också till uppgift att vakta lägerplatsen mot både vilda djur och oinbjudna människor med mindre hedervärda syften.

Avel för funktion

Genom sin vänskap med Cornelius van Rooyen lämnade Charles Helm sina två ridgeförsedda tikar hos honom under sina månaders långa resor tillbaka till Sydafrika. Van Rooyens lät para dessa tikar med hundar ur sin jakthundstam och det visade sig snart att de ridgeförsedda avkommorna från dessa parningar utmärkte sig som jakthundar, särskilt vid ställande av lejon. De hade modet, självständigheten, intelligensen, rörligheten och den stora uthållighet som krävdes för jakt på farliga byten i de vidsträckta landområdena där endast de starkaste lyckades överleva. Samtidigt fick hundarna inte vara dumdristiga för att överleva sådana konfrontationer.

I varje kull sägs van Rooyen ha behållit den bästa valpen för att kontinuerligt förbättra sitt hundbestånd. Det är inte särskilt troligt att han brydde sig om hundarnas utseende eller om de hade ridge när han gjorde sitt urval, utan selektionen lär ha skett med fokus på jaktegenskaper. Medvetet eller omedvetet skapade han en jakthundstyp med enastående förmåga att finna och ställa framförallt lejon, och som snart blev vida känd som "Van Rooyens lejonhundar".

Cornelius Van Rooyen ägnade ungefär trettio år av sin livstid åt sitt avelsarbete. Under dessa år fanns det självklart intressenter som erhöll exemplar av hans högt prisade "lejonhundar" varav en del fortsatte mer eller mindre systematiskt med avel. Vid denna tidpunkt hade hundarna både olika hårlag och färger,

Eskdale Connie ägdes av Francis Barnes och var en av stamtikarna till Eskdale Kennel.

och det fanns inga krav på ridgarnas utseende. Arbetsegenskaper var det som prioriterades.

Rasstandard och rasklubb bildas

År 1910, flyttade postmästare Francis Barnes (1875-1962) tillsammans med sin fru och son till Figtree beläget några mil utanför Bulawayo. Barnes kom ursprungligen från England, men hade under några års tid bott i Salisbury (nuvarande Harare) i Mashonaland. Barnes hade ett stort hundintresse och ett förflutet som bl.a. uppfödare av Engelsk Pointer, exteriördomare och en av grundarna till Salisbury Kennel Club.

Familjen Barnes bosatte sig på Eskdale Farm och införskaffade så småningom tre hundar som än idag kan återfinnas i stamböckerna hos Rhodesian Ridgebacks runt om i världen. Från Graham Stacey kom hanen Eskdale Dingo (född 1915, e. Lion, u. Como), från Mrs M L Dickinson kom tiken Eskdale Connie (född 1924, e. Drumbuck Tiger, u. Dewsbury Ginger) och från Stephen Lanigan O'Keeffe kom tiken Eskdale Judy (född 1923, föräldrar okända).

Barnes intresse för den nya ridgeförsedda hundtypen var stort och 1922 anordnade han

en sammankomst där sju personer deltog. Vid denna sammankomst formades rasens moderklubb "The Rhodesian Ridgeback Club" där Barnes valdes till ordförande.

Barnes fann allt som oftast "lejonhundar" av olika storlekar, hårlag och färger och såg snart behovet av en rasstandard. En sådan utarbetade han således, tillsammans med chefsveterinären C G Edmonds, baserad på rasstandarden för dalmatiner. Denna ursprungliga standard är i mångt och mycket oförändrad än idag, men till exempel är färgen brindle inte längre accepterad och vitt är numera endast tillåtet på bröst och tassar. Även krav på ridgens utformning har tillkommit och förändrats under åren.

Vid Bulawayo Dog Show samma år (1922) samlades hundägare med ett tjugotal ridgebackar. De exteriöra variationerna var som nämnt många och allrounddomaren B.W Durham valde ut olika hundar som på ett bra sätt kunde illustrera exteriöra detaljer i enlighet med Barnes nyskrivna standard.

Med Barnes i spetsen arbetade rasklubben under de kommande fyra åren med att försöka få rasen officiellt godkänd av South African Kennel Union (SAKU). Ansträngningarna belönades 1926 när SAKU accepterade rasen under namnet "Rhodesian Ridgeback (Lion Dogs)". Grupptillhörigheten var då "Gundogs", men ändrades 1949 till "Hounds" där den återfinns än i dag. Även rasklubben blev officiell 1926 med säte i Bulawayo, Matabeleland.

Redan 1924 registrerades dock de två första hundarna av rasen "Rhodesian Lion Dog" i SAKU, trots att rasen vid det tillfället inte var officiellt erkänd. Hundarna i fråga var Grootedam Leo och Grootedam Gwen ägda av Mr. Louis Herring.

RASSPECIFIKA AVELSTRATEGIER FÖR RHODESIAN RIDGEBACK

Strax efter rasklubbens officiella bildande, skapades 1927 en "lokalavdelning" i Mashonaland. Eftersom antalet aktiva medlemmar var betydligt fler i Mashonaland än i Matabeleland, så flyttade rasklubbens säte till Salisbury 1931.

Engagemanget för den nya afrikanska rasen var stort i Mashonaland, och uppfödare och hundägare arbetade aktivt för att både utveckla och marknadsföra rasen. Under de kommande åren etablerade sig många välkända kennlar vars uppfödning vi ridgebackägare än i dag kan återfinna i våra hundars stamtavlor.

Rasen finner nya kontinenter

Under slutet av 1920-talet skedde ett antal exporter till andra afrikanska länder, varav främst Kenya, men även till Storbritannien.

Den första ridgebacken exporterades till Storbritannien redan 1914, dvs tio år före rasen blev officiellt erkänd i hemlandet. Det dröjde sedan till 1927 innan nästa kända export nådde brittisk mark, och först efter andra världskriget blev rasen mer känd i landet. 1947 fick den blivande drottning Elizabeth II två ridgebackar i gåva då hon besökte Sydafrika.

Efter andra världskriget ökade intresset för rasen även i andra delar av Europa och världen. Under 1950-talet etablerade sig rasen i USA, och till Australien hittade den under senare delen av 1960-talet.

Rhodesian Ridgeback uppmärksammades av den internationella kennelfederationen "Fédération Cynologique Internationale" (FCI) 1948 och erkändes år 1955 med grupptillhörighet "Scent hounds and related breeds".

Rasen i Sverige

I Sverige registrerades Rhodesian Ridgeback för första gången 1936 då Carl Bonde importerade tiken Brindledbitch (e. Rhodeian Riot, u. Rhodian Rattle) från Sydafrika.

Under de kommande 25 åren fanns enstaka importörer i landet, men det var först på 1960-talet som rasen introducerades på allvar. Då importerade flygkapten Bengt Florén tiken *Judy Of Endrich* (uppfödd av Mr J.D Murray) och hanhunden *Golden Glory* (uppfödd av Mr Armand Denis), båda från Kenya.

Den 11 december 1963 födde Judy en valpkull efter *Golden Glory* bestående av tre hanar och fem tikar, varav hanvalpen *Duke* köptes av Olle Rosenqvist. 1968 erbjöds Olle Rosenqvist att överta den från England importerade tiken *Sari of Dunwell* som blev Kennel Roseridges

stamtik. Sari kan man för övrigt skymta i filmen "I huvudet på en gammal gubbe" där hon tillsammans med Hans Alfredsson letar mat på soptippen.

Sari parades med Duke och i valpkullen, som föddes den 8 september 1968, fanns fyra hanhundar som samtliga användes i avel; *Roseridge Red Slim* (ägare Olle Rosenqvist), *Roseridge Haijk* (ägare Loulou & Stig Pettersson, Loustigens Kennel), *Roseridge Slim* (ägare Inka Beck) och *Roseridge Jim* (ägare Lissi Olofsson Bodsmark).

Med Olle Rosenqvists hjälp importerade Inka Beck tiken *Aldonnels Alona* från makarna Jackson i England. En parning mellan Alona och Roseridge Slim resulterade i en kull född den 2 februari 1970. Från denna kull hämtade bland annat Karin Borgefjord (Acquaints

Kennel) sin stamtik *Anitra*, Birgitta Mouchard (Haibas Kennel) sin stamtik *Amber* och Anita Gradin (Afrikana's Kennel) sin stamtik *Afra*. Grunden till den svenska ridgebackaveln var härmed lagd.

De ursprungliga svenska avelshundarna hade under några årtionden stor betydelse för den svenska aveln, men hos dagens population återfinns de sparsamt i stamtavlorna. Av de äldre importerna är det snarare hundar från 70- och 80-talet som återfinns bakom dagens svenska hundar.

År 1974 bildade en liten skara rasentusiaster det första svenska rassällskapet, då som ett inofficiellt sällskap under namnet Skandinaviska Rhodesian Ridgeback Sällskapet. Några år senare, 1978, anslöts sällskapet till Svenska Kennelklubben

RASSPECIFIKA AVELSTRATEGIER FÖR RHODESIAN RIDGEBACK

(SKK) som en rasklubb under dåvarande Specialklubben för Sällskaps- & Dvärghundar (SSD). Sällskapet var därmed en officiell del av SKKs organisation och i samband med detta ändrades också namnet till Svenska Rhodesian Ridgeback Sällskapet.

År 2001 blev rasklubben en specialklubb inom SKK och antog då namnet Specialklubben Rhodesian Ridgeback Sverige, förkortat SRRS.

Text: © Jessica Persson
Källa: R2, R3, R4, R5

Golden Glory

Judy Of Endrich med Sveriges första RR-kull.
Foto: Olle Rosenqvist

Olle Rosenqvist med Sari Of Dunwell & Duke

Roseridge Red Slim & Sari Of Dunwell.
Foto: Olle Rosenqvist

Roseridge Haijk. Foto: Olle Rosenqvist

Roseridge Jim. Foto: Olle Rosenqvist

Roseridge Red Slim. Foto: Olle Rosenqvist

Foto: © Jenny Jurnelius

2. Nulägesbeskrivning

2.1 Sammanfattning

Population

Enligt Svenska Kennelklubbens (SKKs) registreringsstatistik 2017 är Rhodesian Ridgeback den tredje största rasen i rasgrupp 6 "Drivande hundar samt sök- och spårhundar". I dagsläget registreras cirka 350 Rhodesian Ridgebacks årligen. Andelen import är <5%, där merparten kommer från Norden följt av andra europeiska länder.

Avelsstruktur

I genomsnitt föds runt 40 valpkullar per år i Sverige med i medeltal cirka 8 registrerade valpar per kull. Valpkullarnas genomsnittliga inavelsökning ligger sedan mitten av 2000-talet stadigt under 1% beräknat på fem generationers stamtavla.

Andelen unika hundar som används i avel är över tid ökande, och i dagsläget förekommer generellt ingen överanvändning av enstaka avelsdjur. Det bör dock beaktas att det inom den svenska populationen finns några hundar som kan definieras som s.k "avelsmatadorer", primärt till följd av antalet barnbarn.

Generationsintervallet för rasen är cirka 5 år. Avelsdebuten sker vanligen mellan 2 1/2-6 års ålder hos hanar och mellan 4-6 års ålder hos tikar.

Merparten av befruktningarna sker naturligt. Trenden visar att andelen inseminationer har ökat över tid, och 2/3 sker utan uppenbar orsak som t.ex att hanhunden är avliden eller bosatt i utlandet.

De flesta tikar valpar naturligt. Ungefär 14% av valpningarna utförs med hjälp av kejsarsnitt.

Hälsa

En Rhodesian Ridgeback kan, precis som alla hundraser, råka ut för olika hälsobesvär och sjukdomar som drabbar hund. Det finns dock en del hälsobesvär som drabbar Rhodesian Ridgeback i högre grad än andra raser.

Rasen är överrepresenterad avseende besvär relaterat till immunförsvaret, som t.ex olika typer av infektioner samt allergi. SRRS hälsoenkäter och Agrias veterinärvårdsstatistik^{R6} visar att de vanligaste orsakerna till att rasen kräver veterinärvård är hudskador (trauma), öronbesvär, hudbesvär, mage-/tarmbesvär och allergi.

De vanligaste orsakerna till avlivning före tio års ålder^{R7} är lymfom, olyckor, epilepsi, allergi/atopi och hudbesvär. Att en sjukdom är en vanlig orsak till avlivning betyder *inte* per definition att den är vanligt förekommande inom rasen, utan att drabbade individer löper ökad risk att avlida till följd av sjukdomen.

Mentalitet och funktion

Sedan Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund (BPH) infördes 2012 är Rhodesian Ridgeback den ras med flest startande hundar vid BPH av alla raser i Sverige. Beskrivningsfrekvensen har ändå minskat något de senaste åren och ligger runt 38% av samtliga svenskfödda hundar.

Avseende de svenskregistrerade avelsdjuren har andelen mentalbeskrivna kontinuerligt ökat och är idag 79%. Andelen är något högre för hanar än för tikar.

För Rhodesian Ridgeback finns det inget krav på arbetsprov och avelsurvalet har överlag inte skett baserat på hundarnas arbetsegenskaper. I jaktsammanhang används rasen vanligast som eftersökshund. En hel del ägare av rasen ser också viltspår som utmärkt sätt att aktivera sin hund. Av de svenskfödda hundarna har 14% startat minst en gång vid officiellt viltspårprov.

Exteriör

De kvalitetspriser som utdelats visar att de svenska rasrepresentanterna väl motsvarar standardens skrivning avseende helhetsintryck och det är också det omdöme som givits av flertalet rasspecialister som har dömt specialklubbens rasspecialer.

Precis som alla andra raser i Sverige så omfattas Rhodesian Ridgeback av Nordiska Kennelunionens (NKU) arbete för att undvika exteriöra överdrifter och osund hundavel. Rhodesian Ridgeback tillhör *inte* de raser som bedömts vara i riskzonen för en negativ utveckling av hälsa och sundhet på grund av överdrifter i rastypiska särdrag.

Inom rasen förekommer att det föds hundar med exteriöra avvikelser gentemot rasstandarden. De vanligast förekommande är ridgafel och ridgelöshet.

Foto: © Jenny Jurnelius

2.2 Population

2.2.1 Registreringar

Registreringar avser hundar som har stambokförts i Svenska Kennelklubben (SKK) och omfattar både svenskfödda hundar, importer och exporter. SRRS bedömer att en majoritet av den svenskfödda ridgebackpopulationen är uppfödd av medlemmar inom SKK-organisationen och därmed också registrerad.

Sedan 1990-talet har rasens popularitet i Sverige ökat avsevärt (F1) fram till och med 2007 för att därefter successivt sjunka. År 2011-2015 har totalt 1721 Rhodesian Ridgebacks registrerats i Sverige (T1a). Fördelningen mellan andelen registrerade hanar och tikar är jämn, i genomsnitt 49% hanar respektive 51% tikar under perioden.

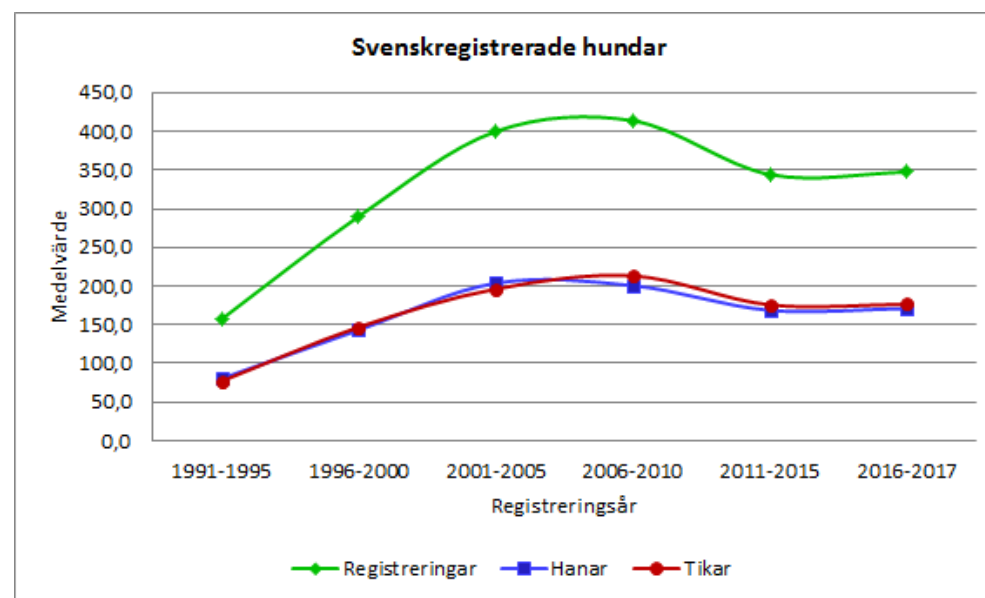
Antalet registrerade hundar kan skilja sig något beroende på om man tittar på hundarnas registreringsår (T1a) eller födelseår (T1b) eftersom en hund inte behöver vara född och registrerad under samma år.

Inom Norden (Island undantaget) så har 3053 Rhodesian Ridgebacks registrerats 2011-2015 (F2). Antalet registreringar är fördelat på Sverige 56%, Norge 22%, Finland 13% och Danmark 9%.

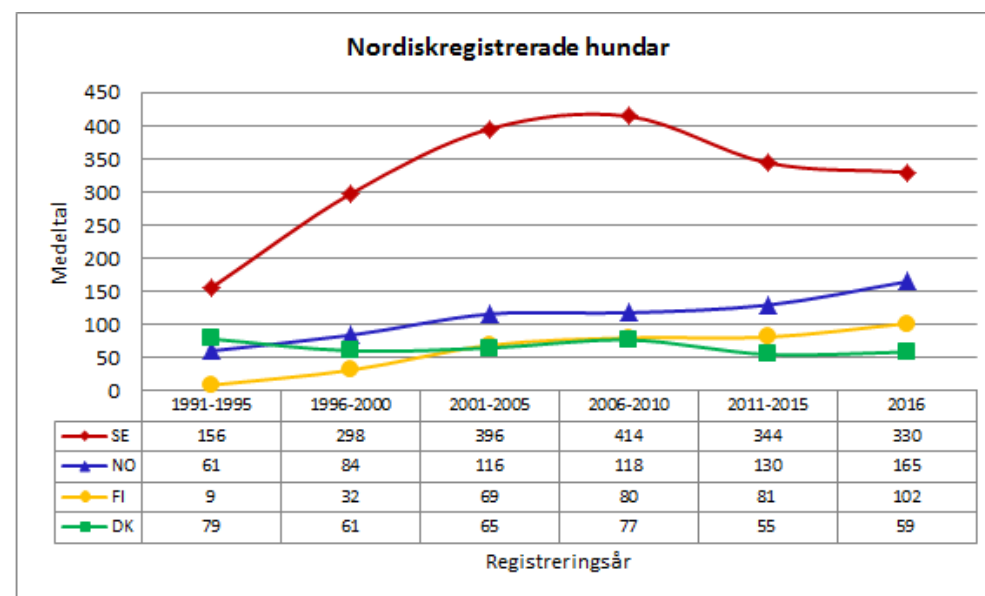
Populationsstorlek i länder utanför Norden är svårt att sammanställa p.g.a de varierande registreringsförhållanden som råder i olika länder. I flera länder både inom och utom Europa är exempelvis stambokföring frivilligt och/eller endast exteriört korrekta valpar stambokförs.

Registreringar						
Registreringsår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
a) Per registreringsår						
Antal	785	1450	2000	2069	1721	695
varav hanar	401	716	1019	1003	843	342
varav tikar	384	734	981	1066	878	353
Min	82	229	324	350	324	332
Max	207	335	486	487	373	363
Median	158	310	405	416	333	348
Medel	157,0	290,0	400,0	413,8	344,2	347,5
Std.avvikelse	42,3	40,6	53,7	47,8	18,3	15,5
b) Per födelseår						
Antal	782	1488	1978	2072	1720	666
varav hanar	401	739	1004	1008	837	331
varav tikar	381	749	974	1064	883	335
Min	94	224	296	379	334	329
Max	198	342	463	481	357	337
Median	163	321	426	396	345	333
Medel	156,4	297,6	395,6	414,4	344,2	333,0
Std.avvikelse	36,8	43,0	59,4	37,2	9,0	4,0

T1: Svenskregistrerade hundar per period. Datakälla: SKKs Avelsdata.

F1: Svenskregistrerade hundar i medeltal per registreringsperiod fördelat på samtliga respektive hanar och tikar. Datakälla: SKK Rasdata.

F2: Nordiskregistrerade hundar i medeltal per registreringsperiod. Datakälla: Svenska Kennelklubben, Norska Kennelklubben, Danska Kennelklubben, Danska Ridgebackklubben och Finska Kennelklubben.

2.2.2 Importer

Import avser svenskägd renrasig hund som är uppfödd i annat land än Sverige och som har stambokförts i Svenska Kennelklubben (SKK).

Andelen import är förhållandevis låg. I genomsnitt har 13 import registrerats årligen i Sverige 2011-2015, vilket motsvarar 4% av det totala antalet registrerade hundar under perioden (T2a, F3). Antalet är fördelat på 39% hanar och 61% tikar.

Av importerna under samma femårsperiod kommer 56% från andra nordiska länder (F4) fördelat på Danmark 7 st, Finland 1 st och Norge 29 st. Från Europa har import skett från Frankrike 1 st, Lettland 1 st, Ryssland 7 st, Slovakien 5 st, Storbritannien 2 st, Tjeckien 4 st, Tyskland 3 st, Ukraina 1 st och Ungern 2 st. Utanför Europa har hundar importerats från Australien 1 st och USA 2 st (T3).

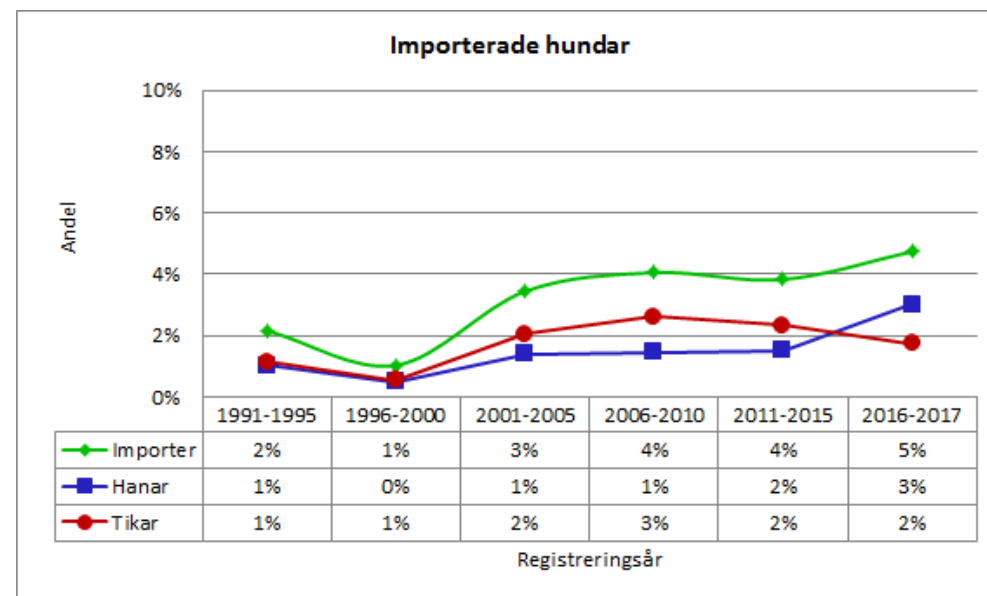
Den senaste importen från Sydafrika skedde år 2009.

Importer						
År	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
a) Per registreringsår						
Antal	17	15	69	84	66	33
varav hanar	8	7	28	30	26	21
varav tikar	9	8	41	54	40	12
Min	1	2	8	9	8	16
Max	6	5	20	25	20	17
Median	3	3	14	18	12	17
Medel	3,4	3,0	13,8	16,8	13,2	16,5
Std.avvikelse	2,2	1,1	3,8	5,3	4,1	0,5
b) Per födelseår						
Antal	17	20	79	77	63	25
varav hanar	9	7	32	37	26	17
varav tikar	8	13	47	50	37	8
Min	1	2	10	12	10	6
Max	7	7	20	25	17	19
Median	3	4	15	13	12	13
Medel	3,4	4,0	15,8	15,4	12,6	12,5
Std.avvikelse	2,1	1,9	3,8	4,9	2,7	6,5

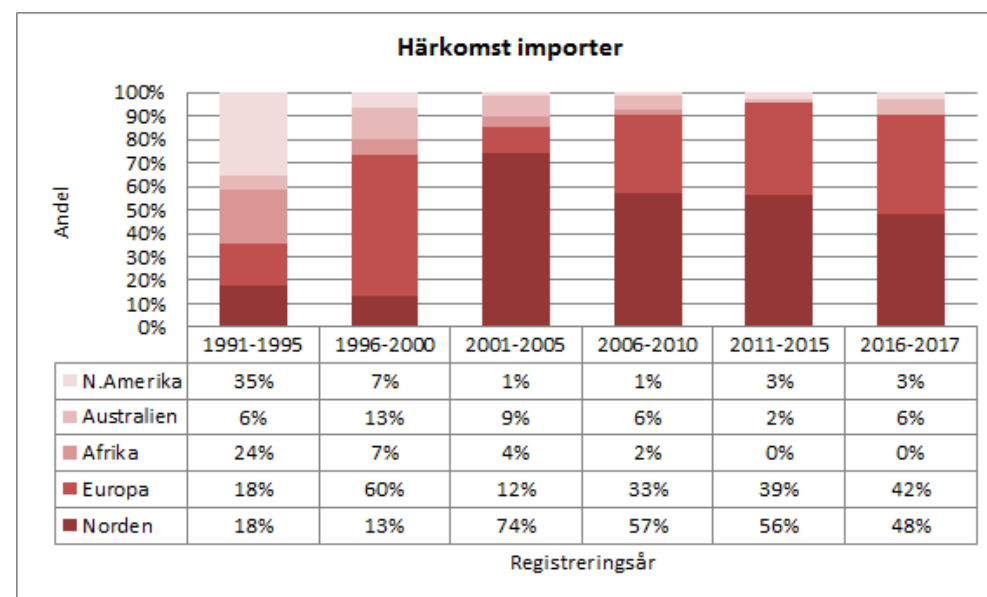
T2: Svenskregistrerade import per period. Datakälla: SKKs Avelsdata med korrigeringar av SRRS efter genomgång av samtliga hundar inom tidsperioden.

Härkomst						
Registreringsår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
Norden	3	2	51	48	37	16
Europa	3	9	8	28	26	14
Afrika	4	1	3	2	0	0
Australien	1	2	6	5	1	2
Nordamerika	6	1	1	1	2	1

T3: Härkomst för import per registreringsår. Datakälla: SKKs Hunddata med korrigeringar av SRRS efter genomgång av samtliga hundar inom tidsperioden.

F3: Andel import per registreringsperiod fördelat på totalt, hanar och tikar. Datakälla: SKK Rasdata med korrigeringar av SRRS efter genomgång av samtliga hundar inom tidsperioden.

F4: Fördelning av härkomst för import per registreringsperiod. Datakälla: SKK Rasdata med kompletteringar av SRRS.

2.3 Avelsstruktur

2.3.1 Kullar & valpar

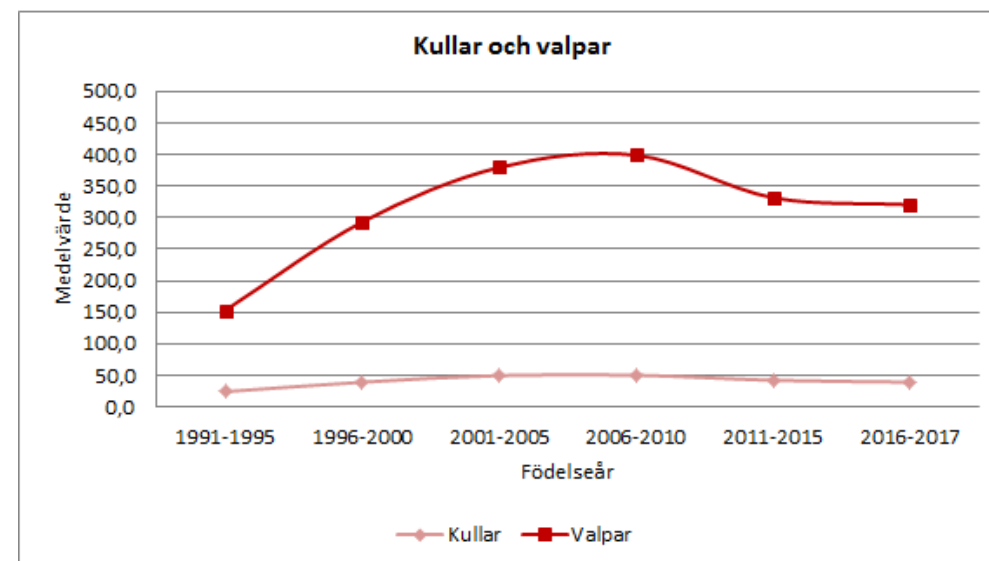
Svenskfödda valpkullar och valpar omfattar kullar/hundar som har stambokförts i Svenska Kennelklubben (SKK) och är uppfödda av personer bosatta i Sverige vid registreringstillfället. SRRS bedömer att merparten av den svenskfödda ridgeback-populationen är uppfödd av medlemmar inom SKK och därmed också stambokförd.

Sedan år 2001 är varje uppfödare inom SKK skyldig att stambokföra samtliga levande valpar vid registreringstillfället.

Under perioden 2011-2015 har såväl antalet valpkullar som antalet valpar minskat jämfört med föregående femårsperiod (F5). I medeltal registrerades årligen 42 kullar och 332 valpar (T4).

Svenskfödda kullar & valpar												
Födelseår	1991-1995		1996-2000		2001-2005		2006-2010		2011-2015		2016-2017	
	Kullar	Valpar	Kullar	Valpar	Kullar	Valpar	Kullar	Valpar	Kullar	Valpar	Kullar	Valpar
Antal	120	764	195	1466	248	1899	250	1995	210	1658	78	641
Min	15	86	30	221	41	286	46	354	39	320	38	318
Max	34	195	45	338	56	449	54	466	45	340	40	323
Median	24	159	42	318	50	410	49	384	42	333	39	321
Medel	24,0	152,8	39,0	293,2	49,6	379,8	50,0	399,0	42,0	331,6	39,0	320,5
Std.avvikelse	6,4	38,5	5,6	42,5	5,6	58,0	3,0	39,0	1,9	8,0	1,0	2,5

T4: Svenskfödda registrerade valpkullar och valpar per födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

F5: Svenskfödda registrerade valpkullar och valpar i medeltal per födelseperiod. Datakälla: SKKs Avelsdata.

Foto: © Jenny Jurnelius

2.3.2 Kullstorlek

Kullstorleken baserat på antal födda valpar har minskat under perioden 2011-2015 och ligger i medeltal på 8,9 valpar per kull (F6, T7).

Även kullstorleken baserat på antal pålagda (registrerade) valpar har minskat, men i något lägre grad, och är i medeltal 8 valpar per kull (F6, T7).

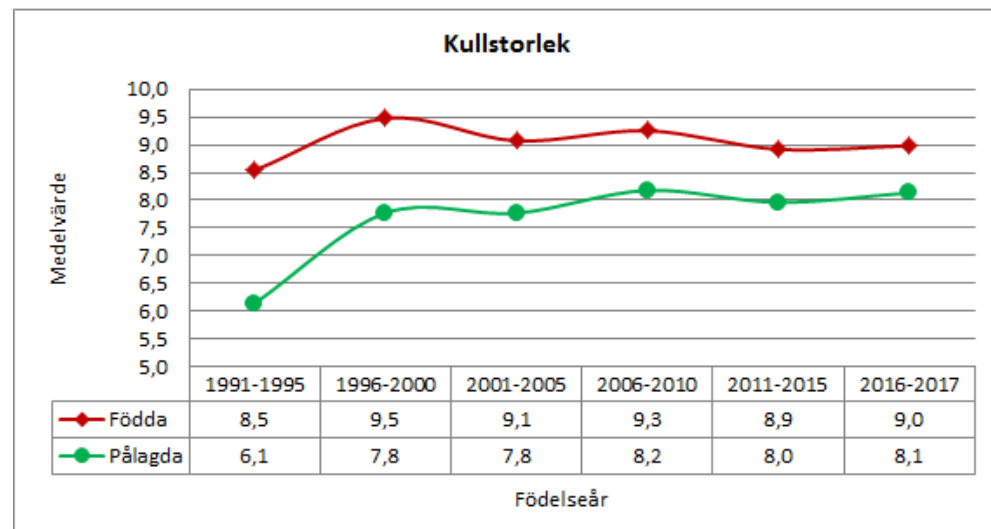
Detta visar att andelen pålagda valpar fortsatt att öka och befinner sig 2011-2015 på 89% av antalet födda (F7).

Den huvudsakliga orsaken till ökningen av andelen pålagda valpar är troligen att dagens uppfödare sällan låter avliva valpar med mot rasstandarden exteriöra avvikelser. Idag avlider eller avlivs valpar främst på grund av sjukdom eller defekter med negativ hälsopåverkan. Andelen dödfödda valpar ligger konstant runt 5% för samtliga kompletta femårsperioder (F7).

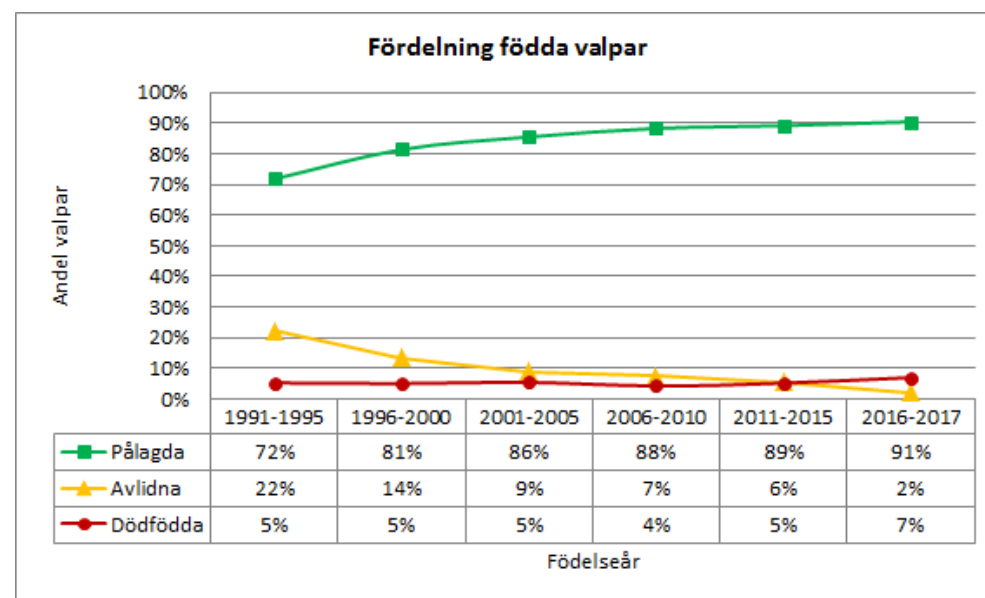
Antal kullar fördelat per kullstorlek (födda valpar) följer under de senaste perioderna en s.k. "normalfördelningskurva" (F8), vilket indikerar en naturlig fördelning.

Kullstorlek												
Födelseår	1991-1995		1996-2000		2001-2005		2006-2010		2011-2015		2016-2017	
	Födda	Pålag.	Födda	Pålag.	Födda	Pålag.	Födda	Pålag.	Födda	Pålag.	Födda	Pålag.
Min	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	1
Max	14	12	17	14	14	14	16	16	16	14	14	14
Median	9	6	10	8	9	8	10	8	9	8	9	8
Medel	8,5	6,1	9,5	7,8	9,1	7,8	9,3	8,2	8,9	8,0	9,0	8,1
Std.avvikelse	3,2	2,7	2,4	2,3	2,3	2,3	2,7	2,7	3,0	2,8	2,8	3,0

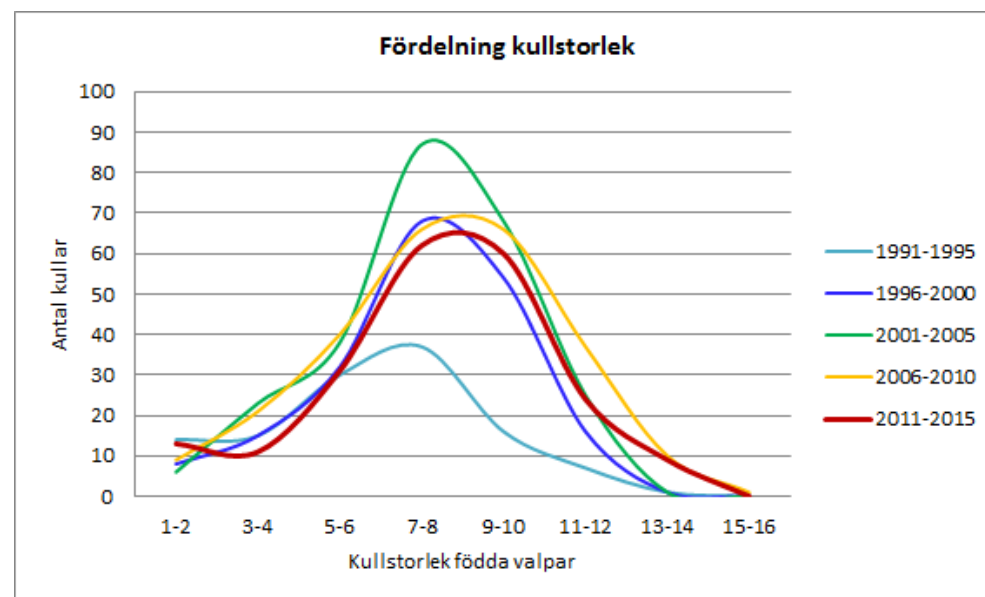
T7: Kullstorlek i svenskfödda valpkullar per födelseperiod. För korrekt jämförelse har endast kullar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats av uppfödaren till SRRS inkluderats. Pålag. = Pålagda. Datakälla: SRRS Avelsregister

F6: Kullstorlek i medeltal för svenskfödda valpkullar per födelseperiod. Sedan 2001 är antalet pålagda valpar detsamma som antal registrerade, dessförinnan kan mindre avvikelser med obetydlig statistisk påverkan förekomma. Datakälla: SRRS Avelsregister.

F7: Kullstorlek fördelat på dödfödda, avlidna/avlivade och registrerade valpar i svenskfödda valpkullar per födelseperiod. För korrekt jämförelse har endast kullar där "Data Om Valpkull" har rapporterats inkluderats. Datakälla: SRRS Avelsregister.

F8: Antal svenskfödda kullar fördelat på kullstorlek per födelseperiod. Datakälla: SRRS Avelsregister. Endast kompletta femårsperioder har inkluderats för att ge ett så rättvisande resultat som möjligt.

2.3.3 Inavelsökning

Inavelsgraden är ett relativt mått på hur stor andel av avkommans gener som statistiskt har blivit dubblerade genom föräldrarnas släktskap, beräknat på ett visst antal generationer där baspopulationen teoretiskt antas vara obesläktad (vilket den inte är).^{R1}

Att undvika inavel i en redan från början inavlad och tillika sluten population, med referens till våra hundraser, är i praktiken omöjligt. Därför talar vi om "inavelsökning", d.v.s hur mycket inavelsgraden teoretiskt ökar under ett antal generationer.^{R1}

För att en population långsiktigt ska förbli livskraftig är det bland annat viktigt att det finns tillräcklig genetisk variation och därmed att inavelsökningen hålls på en låg nivå. Med minskad genetisk variation så kan t.ex risken för uppkomst av ärftliga sjukdomar öka och immunförsvar och fertilitet påverkas negativt. Saknas genetisk variation kan det också bli svårt att inom en ras förändra, och vid behov komma tillrätta med hälsobesvär eller andra icke önskvärda egenskaper, eftersom det då blir omöjligt att göra ett avelsurval.^{R1}

Rasens inavelökning i Sverige har varit relativt låg under samtliga perioder. Under perioden 2011-2015 är den i medeltal 0,9%, vilket är oförändrat jämfört med föregående femårsperiod (T8A, F9).

Under samma period har i medeltal 94% av det totala antalet valpkullar haft en inavelsökning som är lägre än 6,26% vilket motsvarar kusinparning (T8B, F10). Av de 12 valpkullar vars inavelsökning har överstigit 6,25% så har 4 stycken en inavelsökning över 12,5%.

SRRS valphänvisningsregler har haft krav på att kullens inavelsgrad inte ska överstiga 6,25% för att medges valphänvisning, vilket överlag har efterlevts väl.

Måluppfyllelse: I föregående version av RAS var målet att "bibehålla den låga inavelsgraden", vars innebörd tolkas som att inavelsgraden i medeltal inte skulle öka.

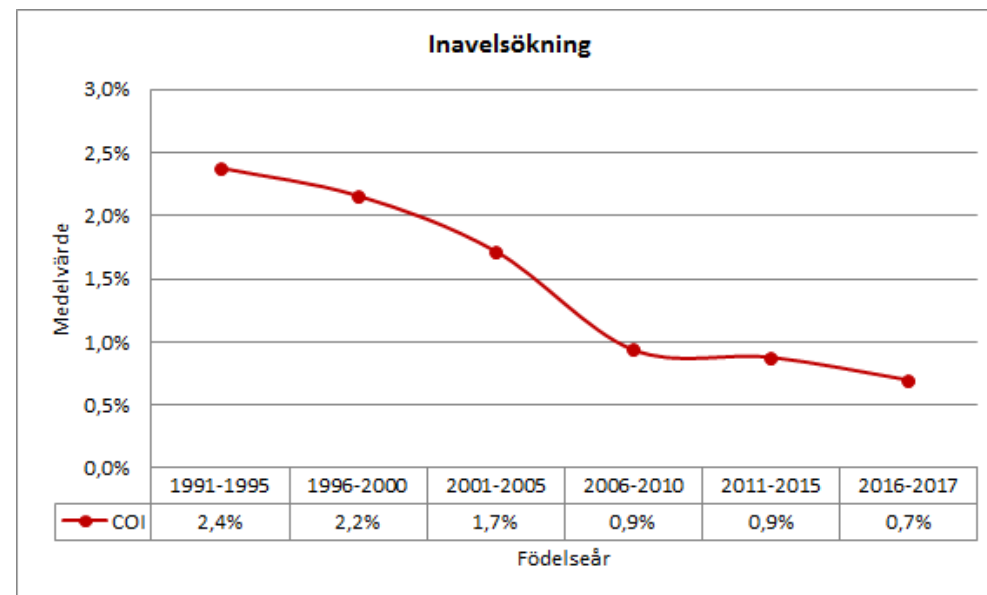
Då befann sig den genomsnittliga inavelsgradsökningen strax under 2% och målet har således uppnåtts.

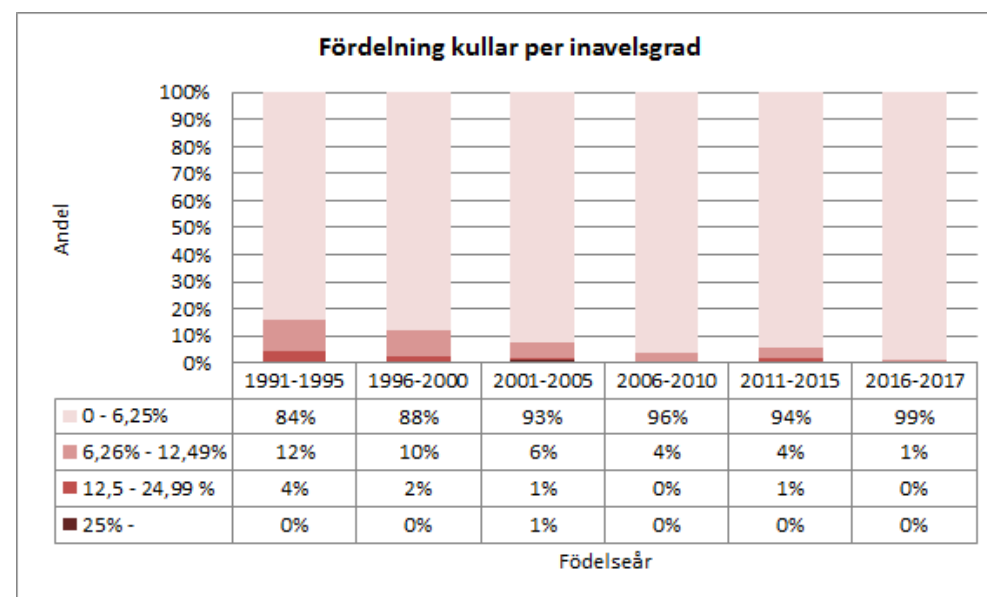
Foto: © Fredrik Hansson

Inavelsgradsökning						
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
A) Genomsnittlig inavelsgradsökning						
Medel	2,4 %	2,2 %	1,7 %	0,9 %	0,9 %	0,7 %
B) Antal kullar fördelat per inavelsgradsökning						
0% - 6,25%	101	172	230	241	198	77
6,26% - 12,49%	14	19	14	9	8	1
12,50% - 24,99%	5	4	2	0	3	0
25,00% >	0	0	2	0	1	0

T8: Svenskfödda valpkullar per födelseperiod fördelat på inavelsökning beräknad på fem generationer. Datakälla: SKKs Avelsdata.

F9: Genomsnittlig inavelsökning per födelseperiod beräknad på fem generationer. Datakälla: SKKs Avelsdata.

F10: Andel svenskfödda valpkullar per födelseperiod fördelat per inavelsökning beräknad på fem generationer. Datakälla: SKKs Avelsdata.

2.3.4 Avelsdjursanvändning

Unika avelsdjur

Under perioden 2011-2015 har 130 unika hanhundar respektive 157 unika tikar använts i avel i Sverige (T9a). Andelen unika hanar i relation till antalet kullar är 62% vilket är oförändrat från föregående period medan andelen unika tikar har ökat från 71% till 75% (T9a, F11). Ökningen av andelen unika tikar syns bl.a även genom att medelvärdet för kullar per avelstik har minskat (T9c, F12).

Nya avelsdjur

Andelen nya djur i avel i relation till antalet kullar ger ett teoretiskt mått (av flera möjliga) på tillförsel av genetisk variation i populationen.

Andelen nya avelshanar i förhållande till antalet kullar är 48% medan andelen nya avelstikar är 60% (T9b, F13). Både andelen nya avelshanar och avelstikar har ökat 2011-2015 jämfört med föregående period. Den maximala potentialen (d.v.s 100%) är eftersträvarsvärd, men inte realistisk då det i praktiken skulle innebära att varje avelsdjur endast har en valpkull.

Nyttjande av svenskt avelsmaterial

Nyttjandet av svenskt avelsmaterial visar hur stor andel av de hundar som föds upp i Sverige som i sin tur själva lämnar ett genetiskt bidrag till den svenska populationen.

Av de Rhodesian Ridgebacks som föds upp i Sverige är det en liten andel som används i avel, i medeltal endast 8% av hundarna (både hanar och tikar) födda 2006-2010. Fördelningen per kön är 6% av hanarna och 11% av tikarna (T9e, F14). Motsvarande siffra för perioden 2011-2015 är 5% (båda könen), men andelen kommer sannolikt att öka med tiden eftersom delar av dessa hundar ännu

Foto: © Fredrik Hansson

inte uppnått rasens medelålder för avelsdebut (T12). Merparten av de hundar som föds upp i Sverige idag förblir således sällskapshundar utan genetisk inverkan på rasen.

Föräldradjurens härkomst

Av svenskfödda hundar födda 2011-2015 så har 54% två svenskfödda föräldrar, 40% en svenskfödd och en utlandsfödd förälder och 6% två utlandsfödda föräldrar (F15).

Tittar man på unika föräldradjur under samma period så är i genomsnitt 27% födda i ett annat land än Sverige (F16) och 19% är födda utanför Norden (F17). Jämfört med tidigare perioder så har både andelen utländska och utomnordiska avelsdjur ökat något.

Måluppfyllelse: Fördelningen av avelsdjur mellan antal unika hanar och tikar som årligen har använts i avel under 2011-2015 är ganska jämn, i medeltal 45% hanar och 55% tikar.

Baserat på ovanstående var målet i f.g version av RAS att "bibehålla den breda avelsbasen". För hanarna var antalet kullar per år i medeltal 1,2 och för tikarna 1,0. Således anses målet uppnått för hanarna medan det årliga antalet kullar per tik har ökat något istället för att bibehållas.

Avelsdjursanvändning												
Födelseår	1991-1995		1996-2000		2001-2005		2006-2010		2011-2015		2016-2017	
Avelsdjur	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar
a) Unika avelsdjur												
Antal	61	70	107	129	148	170	155	177	130	157	54	72
Min	13	15	24	30	33	40	39	45	33	38	30	37
Max	24	34	37	44	47	56	44	53	42	44	35	40
Median	21	24	34	41	45	50	40	48	37	42	33	39
Medel	19,2	23,8	32,8	38,2	42,4	49,4	41,0	49,2	36,6	41,6	32,5	38,5
Std.avvikelse	3,8	6,3	4,8	5,0	5,0	5,9	1,8	3,2	3,1	2,0	2,5	1,5
Andel av kullar	51%	58%	55%	66%	60%	69%	62%	71%	62%	75%	69%	92%
b) Nya avelsdjur												
Antal	45	56	91	104	127	137	116	138	101	127	39	45
Min	6	6	13	15	18	21	18	23	12	22	19	20
Max	15	17	21	26	33	33	28	36	26	30	20	25
Median	7	12	19	20	27	26	23	25	21	24	20	23
Medel	9,0	11,2	18,4	20,8	25,4	27,4	23,2	27,6	20,2	25,4	19,5	22,5
Std.avvikelse	3,3	3,9	2,8	4,2	5,3	4,5	4,3	4,8	4,6	3,1	0,5	2,5
Andel av kullar	38%	47%	47%	53%	51%	55%	46%	55%	48%	60%	50%	58%
c) Kullar per avelsdjur												
Min	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Max	7	4	10	4	6	4	5	4	5	3	5	2
Median	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Medel	2,0	1,7	1,8	1,5	1,7	1,5	1,6	1,4	1,6	1,3	1,4	1,1
Std.avvikelse	1,4	1,0	1,5	0,7	1,1	0,7	1,0	0,6	0,9	0,6	0,8	0,3
d) Avkommor per avelsdjur												
Min	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Max	47	30	80	33	55	33	58	37	43	33	36	25
Median	9	9	9	9	10	10	10	10	11	9	11	9
Medel	12,5	10,9	13,7	11,4	12,8	11,2	12,9	11,3	12,8	10,6	11,9	8,9
Std.avvikelse	9,8	7,1	12,0	6,4	9,4	5,7	9,7	6,1	7,9	5,7	6,4	4,0
e) Svenskfödda som använts i avel												
Antal	58	84	68	110	87	139	61	107	23	65	0	0
Andel av reg.	15%	22%	9%	15%	9%	15%	6%	11%	3%	8%	0%	0%

T9: Avelsdjursanvändning. Datakälla: SKK Rasdata.

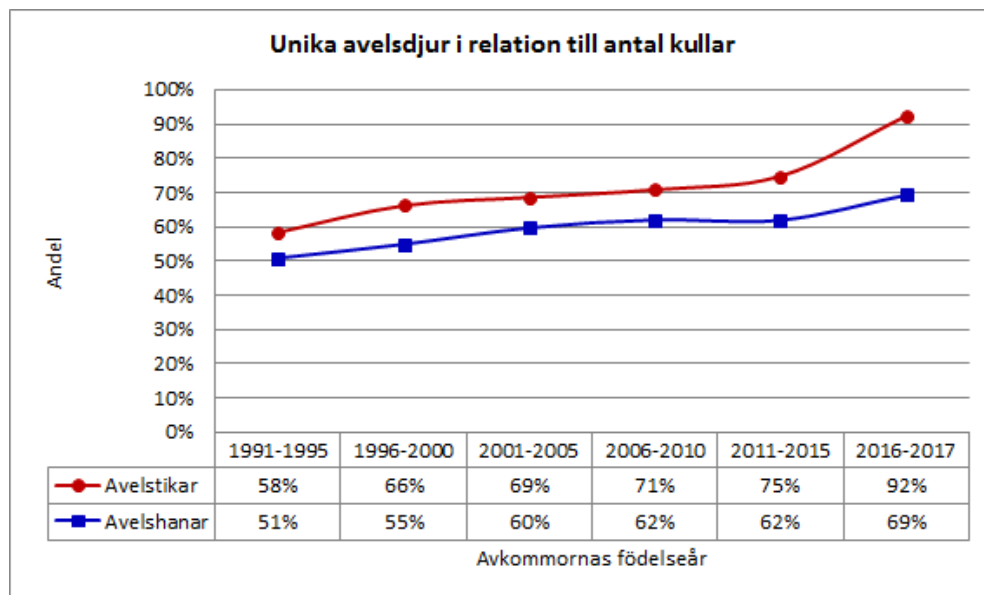
a) Unika avelsdjur fördelat på avkommornas födelseperiod. Ett avelsdjur är unikt inom en period, men kan vara inkluderat i flera perioder.

b) Nya avelsdjur fördelat på avkommornas födelseperiod. Varje avelsdjur är unikt över alla perioder.

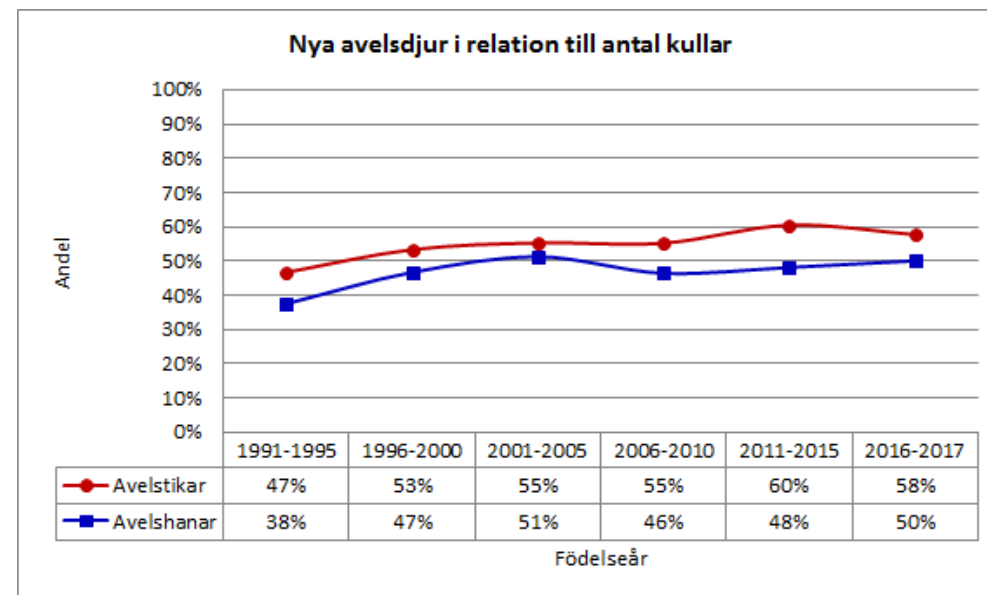
c) Kullar per avelsdjur fördelat på kullarnas födelseperiod. Ett avelsdjur är unikt inom en period, men kan förekomma i flera perioder.

d) Avkommor per avelsdjur fördelat på avkommornas födelseperiod. Ett avelsdjur är unikt inom en period, men kan förekomma i flera perioder.

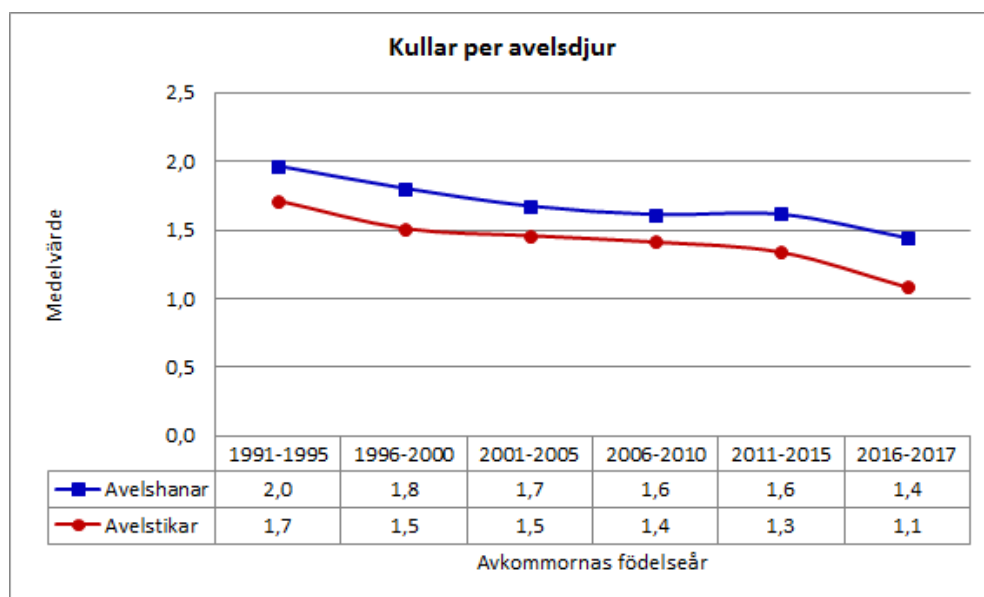
e) Svenskfödda hundar som använts i avel fördelat per deras födelseperiod. Varje avelsdjur är unikt över alla perioder.

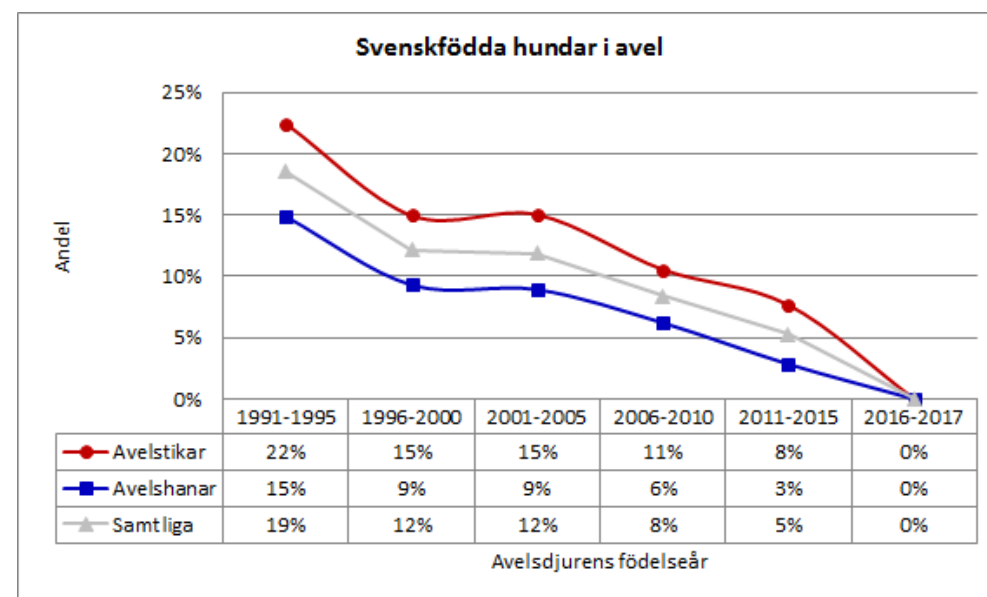
F11: Andel unika hundar i svensk avel i relation till antal svenskfödda valpkullar, fördelat per kullarnas födelseperiod. Ett avelsdjur finns bara en gång per period, men kan ingå i flera perioder. Datakälla: SKK Rasdata.

F13: Andel nya hundar i svensk avel (förstagångsdjur) i relation till antal svenskfödda valpkullar, fördelat per kullarnas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

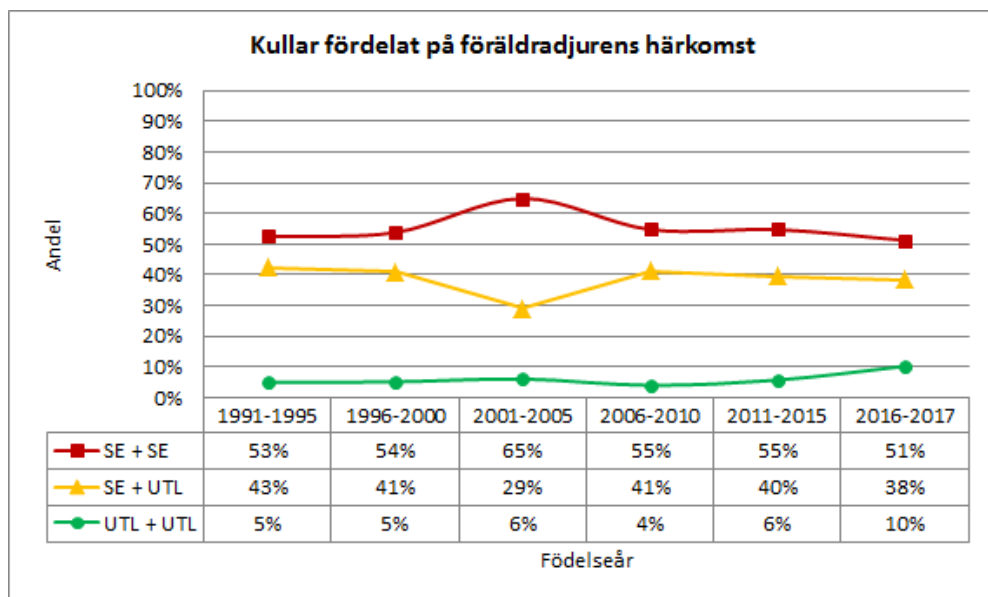
F12: Medeltal för svenskfödda registrerade kullar per avelsdjur fördelat per avkommornas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

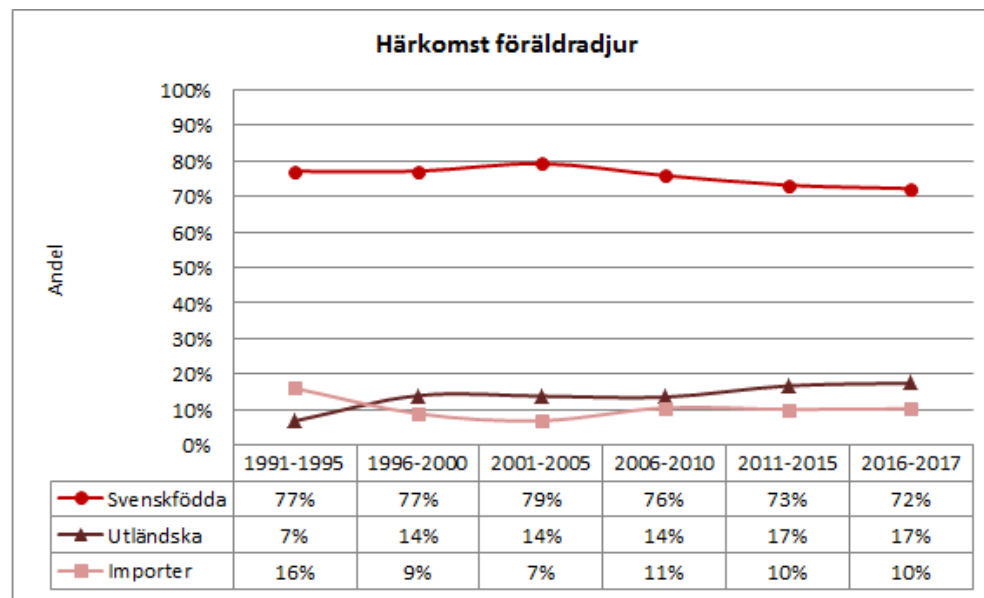
F14: Andel svenskfödda hundar i avel av antal registrerade hundar fördelat per avelsdjurens födelseperiod. Avseende perioderna 2011-2017 har merparten av hundarna inte uppnått medelålder för avelsdebut. Datakälla: SKK Rasdata.

Avelsdjurens härkomst												
Födelseår	1991-1995		1996-2000		2001-2005		2006-2010		2011-2015		2016-2017	
Avelsdjur	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar
a) Svenskfödda												
Antal	42	59	65	117	98	154	94	158	71	139	28	60
Andel av unika	69%	84%	61%	91%	66%	91%	61%	89%	55%	89%	54%	87%
b) Importerade												
Antal	10	11	9	12	6	16	16	19	13	16	3	9
Andel av unika	16%	16%	8%	9%	4%	9%	10%	11%	10%	10%	6%	13%
c) Utländska												
Utländska	9	0	33	0	44	0	45	0	46	2	21	0
Andel av unika	15%	0%	31%	0%	30%	0%	29%	0%	35%	1%	40%	0%
d) Födelseland ej svenskfödda avelsdjur												
Norden (ej SE)	6	2	14	4	21	11	23	10	17	5	11	4
Europa	3	3	12	3	17	1	21	6	27	13	8	5
Australien	4	1	5	1	4	2	8	0	6	0	2	0
Nordamerika	5	4	5	2	6	0	4	1	7	0	2	0
Sydamerika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Afrika	1	1	6	2	2	2	5	2	2	0	1	0

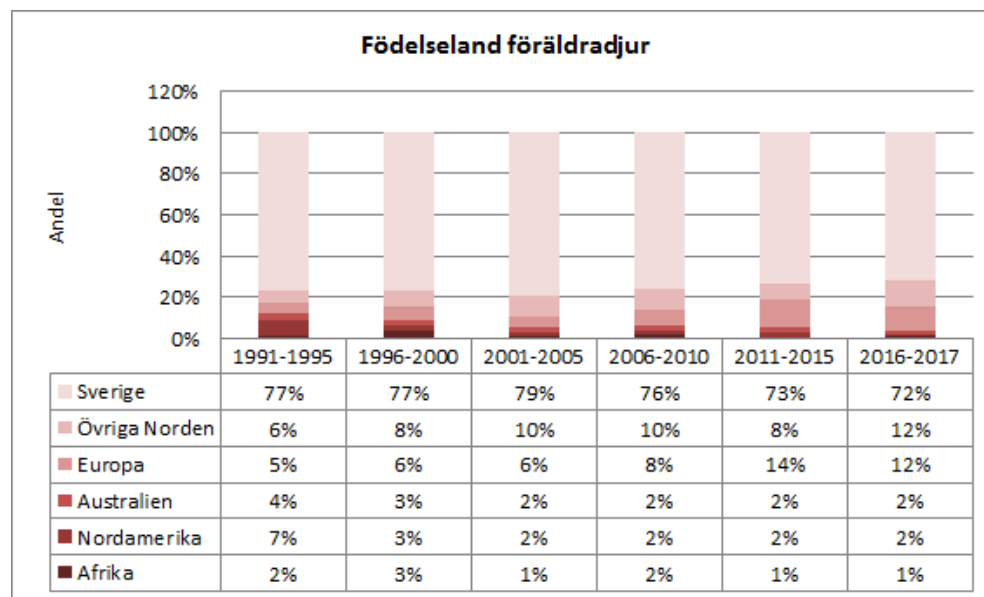
T10: Föräldradjurs härkomst fördelat per avkommornas födelseperiod. Importer = utländska hundar registrerade i Sverige, Utländska = utländska hundar ej registrerade i Sverige. Datakälla: SKK Rasdata kompletterat av SRRS.

F15: Andel kombinationer av föräldradjur i relation totalt antal kullar fördelat per kullarnas födelseperiod. SE = Svenskfödd, UTL = Utländsfödd. Datakälla: SKK Rasdata kompletterat av SRRS.

F16: Andel föräldradjurs härkomst i relation till unika avelsdjur fördelat per avkommornas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata kompletterat av SRRS.

F17: Föräldradjurs härkomst fördelat per avkommornas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata kompletterat av SRRS.

Antal kullar och avkommor

En allmän rekommendation för mindre populationer är att ingen enskild hanhund totalt bör vara far till mer än 2% av avkommorna som produceras av en generation avelsdjur. Maximala andelen avkommor är 5%.

Enligt programvaran ”Lathunden” (Genetica) så är generationsintervallet cirka 5 år för svenska Rhodesian Ridgeback under perioden 2006-2015. Baserat på antalet svenskregistrerade Rhodesian Ridgebacks rekommenderas ingen hane eller tik ha fler än totalt 40 avkommor i Sverige.

Under perioden 2011-2015 har varje avelshane i medeltal lämnat 1,6 kullar, och 12,8 avkommor, men variation finns (T9c, T9d). Den hanhund som haft flest avkommor under perioden har haft 43 avkommor fördelat på 4 kullar och inga avkommor under tidigare perioder (T9d, F18). Det finns två hanhundar som haft fler kullar under perioden (5 st), men färre antal avkommor.

Av samtliga fäder under samma period finns 12 stycken (9%) som, tidigare perioder inkluderat, totalt har haft fler än 40 svenska avkommor varav 2 totalt har haft fler än 90 avkommor i Sverige (F19). SRRS har inte haft några krav på hanhunds begränsning.

Under samma period har varje avelstik i medeltal lämnat 1,3 kullar och 10,6 avkommor, men även här finns viss variation (T9c, T9d). Den tik som haft flest avkommor under perioden 2011-2015 har haft 33 avkommor fördelat på 3 kullar och inga avkommor under tidigare perioder (T9d, F20). Av samtliga mödrar samma period så finns det endast 1 (0,6%) som, tidigare perioder inräknat, totalt har haft fler än 40 svenska avkommor (F21).

Avelsmatadorer

Som avelsmatador definieras, enligt programvaran ”Lathunden”, en hund som har fler avkommor än det maximala antalet för rasen (90 st) alternativt mer än det dubbla antalet barnbarn. Andelen egna avkommor och barnbarn är beräknade som matadorernas andel av samtliga svenskfödda valpar och barnbarn efter de hundar som fått minst en avkomma under analysperioden.

Enligt dessa kriterier finns för perioden 2006-2015 sex avelsmatadorer (T11). Det finns även en tik som uppfyller kriteriet. Merparten av dessa hundar är födda för mer än tjugo år sedan och har blivit matadorer till följd av antalet barnbarn. Värt att hålla i minnet är att de flesta av matadorerna även är besläktade med varandra inom tre leds stamtavla genom ANKCWC2020W78 Trezridge Uekoto.

Avelsmatadorer						
Regnr	Namn	Kön	Födelseår	Senaste kull	Barn	Barnbarn
S37140/87	Marsabit Melikora	H	1987	2008	90	323
S44288/95	Aakemba King Astor Gi'fumo	H	1995	2013	73	286
S40255/2002	Djungelkattens Wasco Da Persbrandt	H	2002	2012	68	248
S27617/93	Djungelkattens Imbue Ridged Isak	H	1993	2010	53	201
DK16304/2000	Ukukhanya Scout The Red Baron	H	2000	2011	19	196
S30643/2001	Juliagårdens Poseidon	H	2001	2014	90	126
S33062/97	Zumeli's Ashiki	T	1996	2003	36	223

T11: Förteckning över avelsmatadorer som har haft minst ett svenskregistrerat barn eller barnbarn under perioden 2006-2015 och därmed enligt Lathundens definition anses som avelsmatadorer i Sverige. Datakälla: Lathunden (Genetica).

F18: Antal avelshannar (vertikalt) med antal avkommor (horisontellt) födda i Sverige 2011-2015. Datakälla: SKK Rasdata.

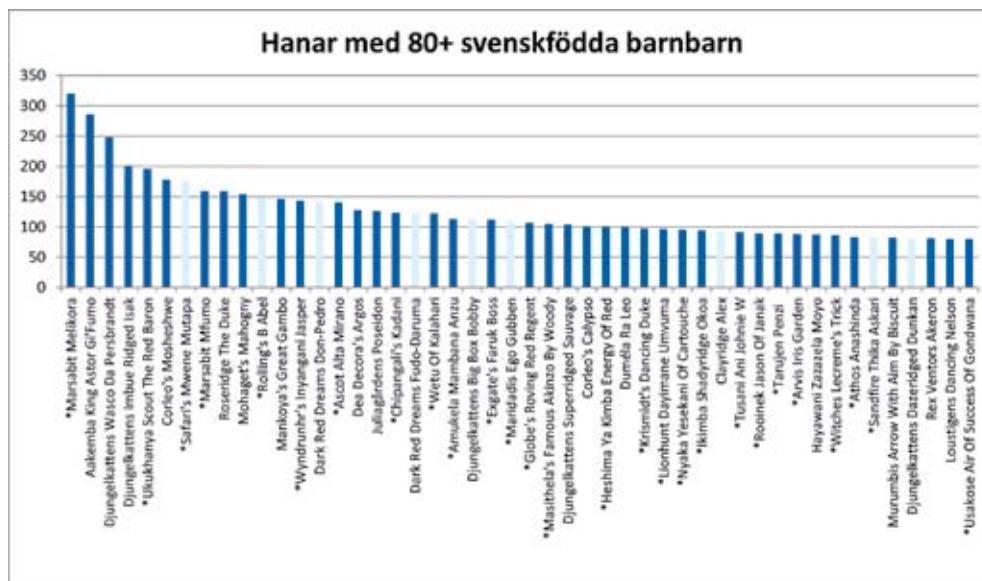
F19: Antal avelshannar (vertikalt) med antal avkommor (horisontellt) födda i Sverige 1991-2015. Datakälla: SKK Rasdata.

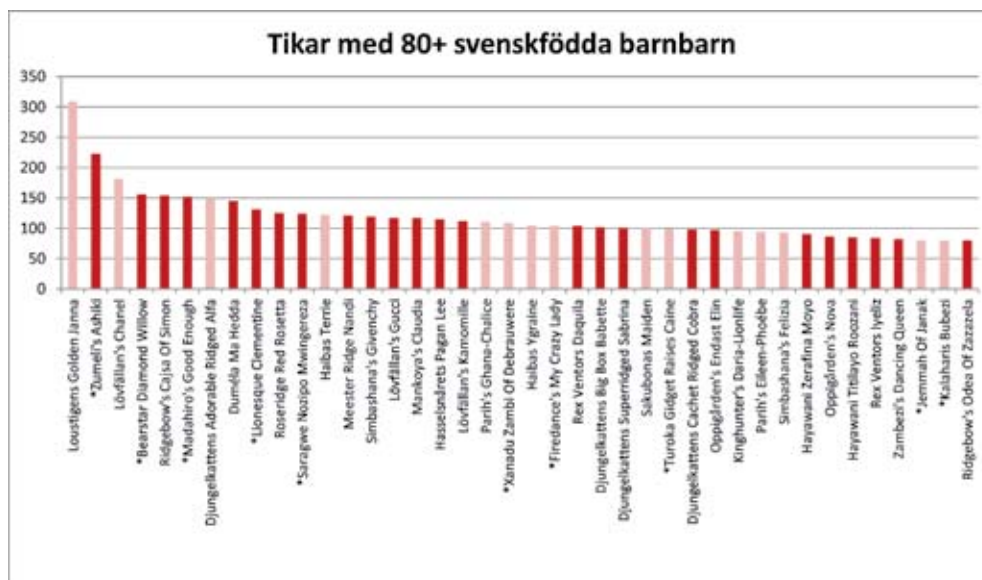
F20: Antal avelstikar (vertikalt) med antal avkommor (horisontellt) födda i Sverige 2011-2015. Datakälla: SKK Rasdata.

F21: Antal avelstikar (vertikalt) med antal avkommor (horisontellt) födda i Sverige 1991-2015. Datakälla: SKK Rasdata.

F22: Hanar med 80 eller fler svenskfödda barnbarn som är födda från 1991 och framåt. Mörkblå staplar visar att avelshanen har barn eller barnbarn födda under perioden 2006-2017, d.v.s kan få ökad inverkan på dagens population genom närbesläktade individer. Hundar markerade med * är födda i annat land än Sverige. Datakälla: SRRS Avelsregister.

F23: Tikar med 80 eller fler svenskfödda barnbarn som är födda från 1991 och framåt. Mörkröda staplar visar att avelstiken har barn eller barnbarn födda under perioden 2006-2017, d.v.s kan få ökad inverkan på dagens population genom närbesläktade individer. Hundar markerade med * är födda i annat land än Sverige. Datakälla: SRRS Avelsregister.

2.3.5 Kastrationer

En begränsande faktor i avelsurvalet är kastrationer, då främst av hanhundar.

Enligt SRRS hälsoenkäter (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 så är 27% av hanarna kirurgiskt kastrerade. Av de kastrerade hanarna har 30% kastrerats före 1 års ålder, 46% mellan 1-2 år och 18% mellan 2-3 år.

Enligt hundägarna är de vanligaste orsakerna till kastration "Minska/avlägsna oönskat beteende" 58%, "Annat" 12% (t.ex avelsspärr, problem med löptikar,) och "Undvika tjuvparning" 10%.

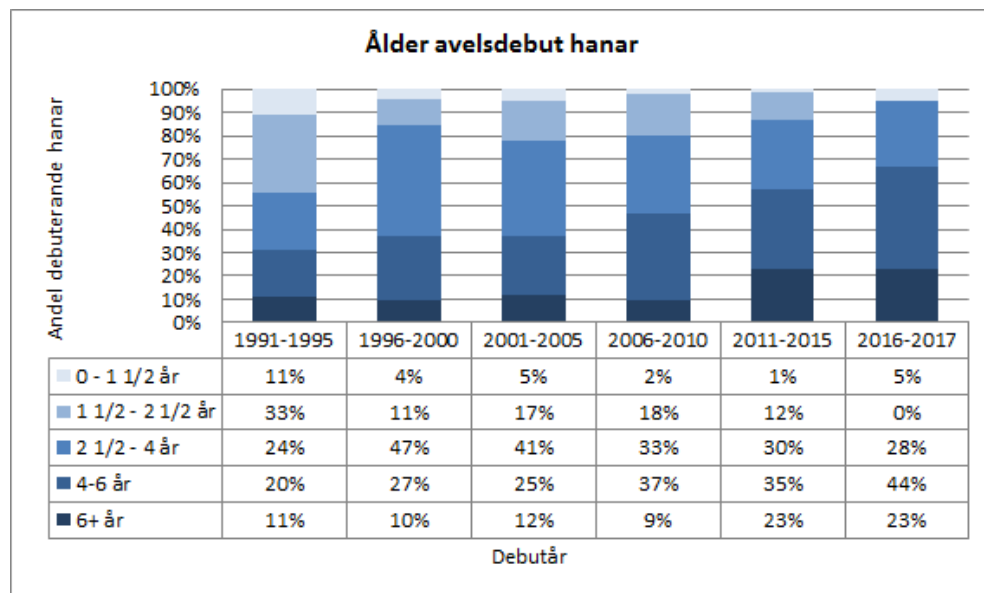
Oönskade beteenden bör primärt avhjälpas genom träning (hundägaren) och avelsarbete (uppfödaren), inte genom kirurgiska ingrepp i unga år. Av denna anledning avråder SRRS generellt från kastration p.g.a annat än medicinska skäl innan hunden är fysiskt och mentalt färdigvuxen vid ungefär tre års ålder.

2.3.6 Avelsdebut

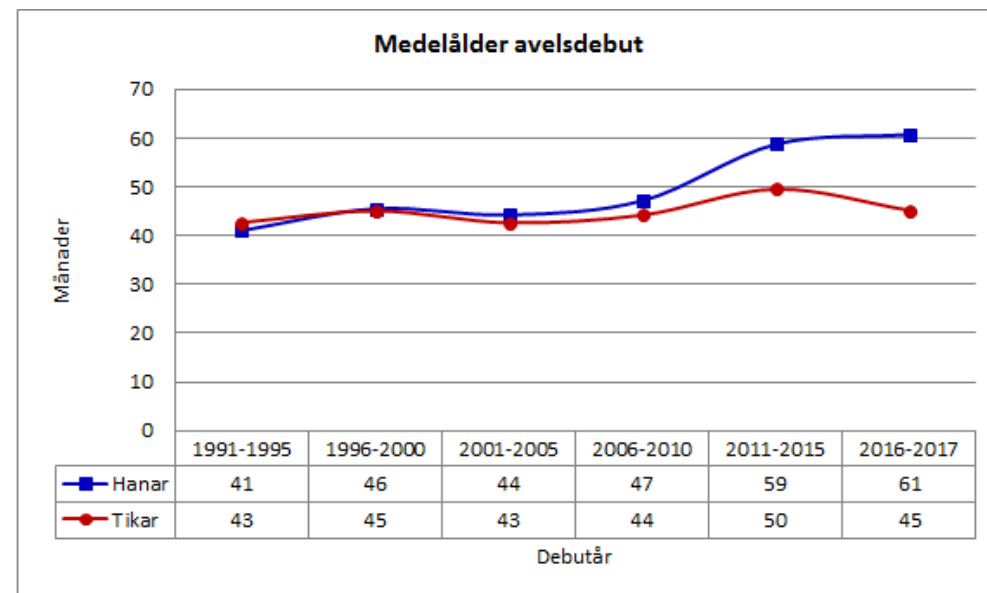
Trenden visar att fler hundar avelsdebuterar vid högre ålder. För hundar som debuterat under 2011-2015 är medelåldern för hanar 59 månader (ca 5 år) och tikar 50 månader (ca 4 år), vilket i båda fallen är en ökning mot föregående period (F26).

Avelsdebut												
Födelseår	1991-1995		1996-2000		2001-2005		2006-2010		2011-2015		2016-2017	
Avelsdjur	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar	Hanar	Tikar
Antal 0 - 1 ½ år	5	0	4	1	6	0	2	0	1	0	2	0
Antal 1 ½-2 ½ år	15	6	10	5	22	21	21	4	12	0	0	0
Antal 2 ½ - 4 år	11	32	43	56	52	74	38	90	30	73	11	29
Antal 4 - 6 år	9	16	25	38	32	41	43	41	35	42	17	15
Antal 6+ år	5	2	9	4	15	1	11	3	23	12	9	1
Antal <30 mån	20	6	14	6	28	21	23	4	13	0	2	0
Medelålder	41	43	46	45	44	43	47	44	59	50	61	45

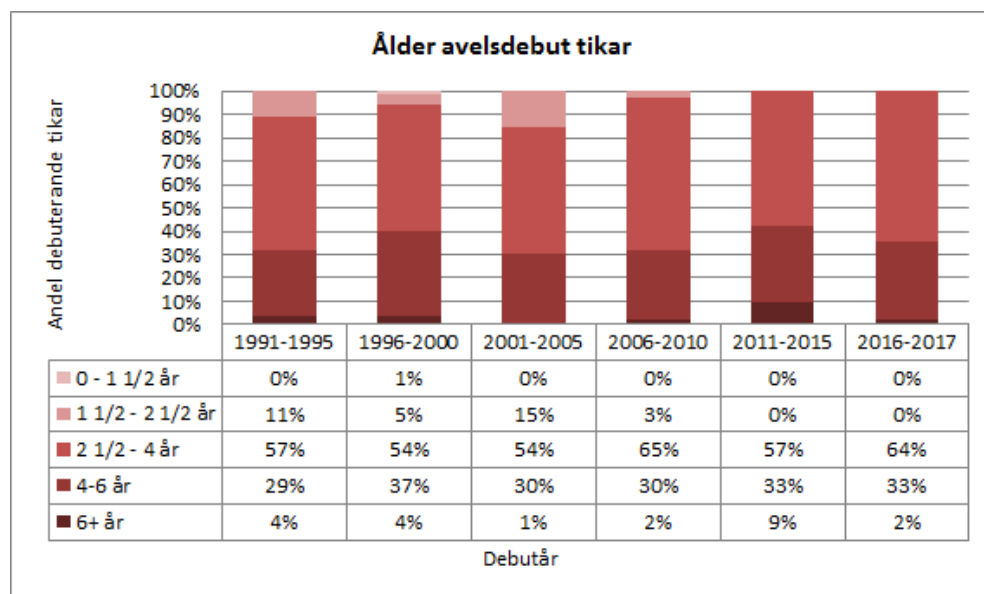
T12: Debuterande hanar respektive tikar fördelat per åldersintervall och valparnas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

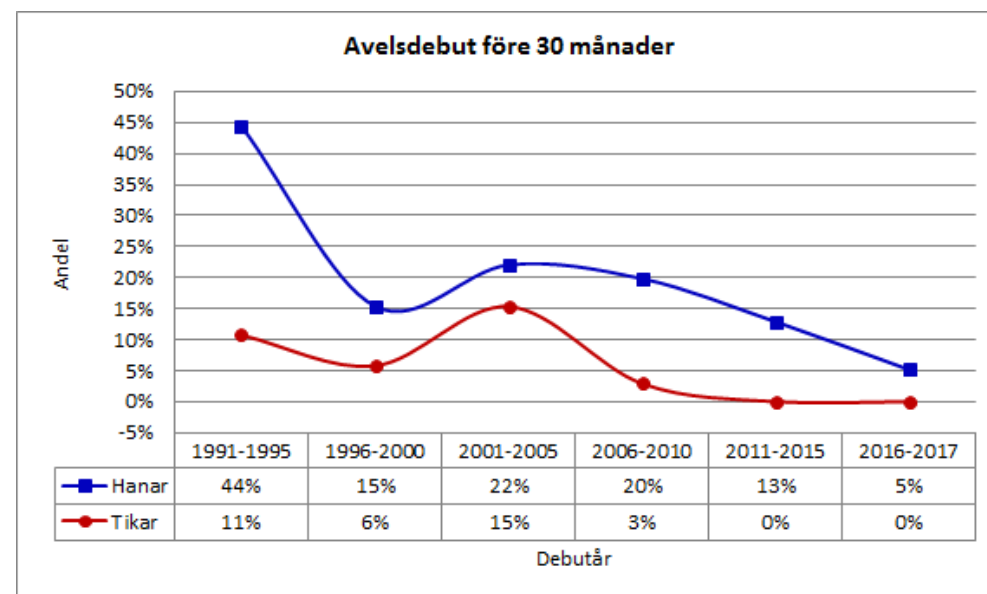
F24: Avelsdebuterande fäder till svenskfödda valpkullar fördelat per fädernas debutålder och avkommornas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

F26: Medelålder för avelsdebut för hanar respektive tikar per avkommornas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

F25: Avelsdebuterande mödrar till svenskfödda valpkullar fördelat per mödrarnas debutålder och avkommornas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

F27: Andel hanar respektive tikar som avelsdebuterat före 30 månaders ålder fördelat per avkommornas födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

2.3.7 Valpningar

De flesta tikar av rasen valpar naturligt. Under perioden 2011-2015 har 77% av antalet rapporterade valpningar skett normalt, 9% med komplikationer (d.v.s krävt hjälpande åtgärder av veterinär) och 14% har krävt kejsarsnitt (T13, F28). Trenden visar en svag minskning av normala födslar och kejsarsnitt sedan föregående period till förmån för något ökad andel komplikationer.

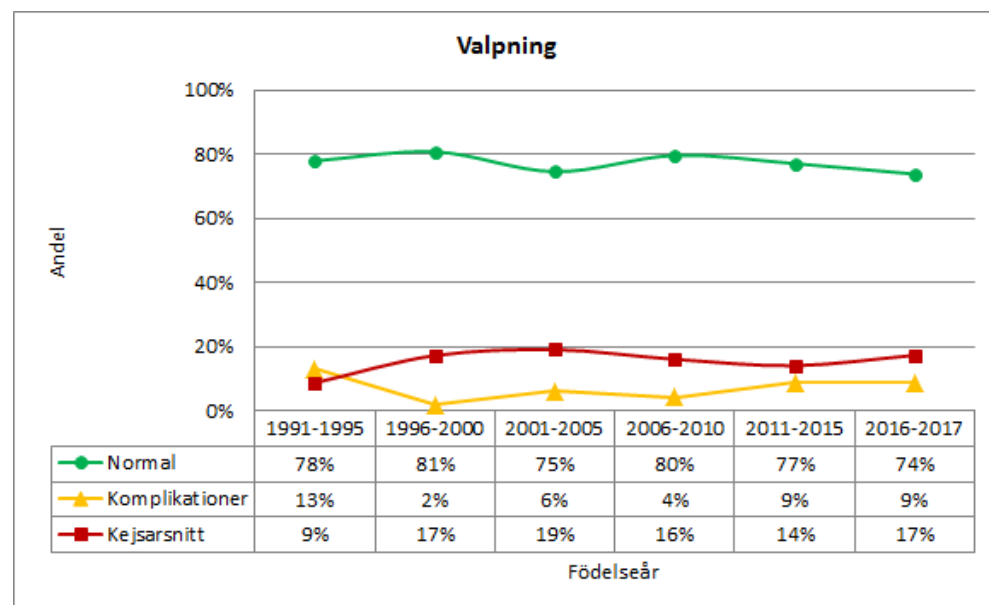
Debittikar är överrepresenterade både vid komplikationer 63% (T13c) och kejsarsnitt 54% (T13d).

Tikar äldre än 6 år står endast för 25% av komplikationerna och 35% av kejsarsnitten. Debittikar över 6 år är underrepresenterade både avseende komplikationer (10%) och kejsarsnitt (14%). Den ökade debutåldern (F26) visar således ingen negativ påverkan på valpningarna.

Viktigt att hålla i minnet är att det statistiska underlaget för både komplikationer och kejsarsnitt är litet, vilket medför att slumpen får större inverkan. Slutsatserna om debutålderns påverkan på valpningar bör därför betraktas med försiktighet.

Foto: © Jenny Jurnelius

F28: Fördelning rapporterade valpningar per valparnas födelseperiod. Datakälla: SRRS Avelsregister.

Valpningar						
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
a) Valpning känd						
Antal	91	162	225	217	184	69
Andel av kullar	76%	83%	91%	87%	88%	88%
b) Valpning normal						
Antal	71	131	168	173	142	51
Min	10	20	25	30	25	25
Max	22	29	37	41	31	26
Median	13	29	35	33	29	26
Medel	14,2	26,2	33,6	34,6	28,4	25,5
Std.avvikelse	4,1	3,7	4,5	5,2	2,0	0,5
Andel av kända	78%	81%	75%	80%	77%	74%
c) Valpning med komplikationer						
Antal	12	3	14	9	16	6
Min	1	0	0	1	1	2
Max	5	2	6	3	5	4
Median	1	0	3	2	3	3
Medel	2,4	0,6	2,8	1,8	3,2	3,0
Std.avvikelse	1,7	0,8	1,9	0,7	1,6	1,0
Andel av kända	13%	2%	6%	4%	9%	9%
Antal debut	7	1	9	6	10	4
Andel debut	58%	33%	64%	67%	63%	67%
Antal > 6 år	4	1	2	2	4	2
Andel > 6 år	33%	33%	14%	22%	25%	33%
Antal debut > 6 år	1	0	0	0	1	0
Andel debut > 6 år	14%	0%	0%	0%	10%	0%
d) Valpning med kejsarsnitt						
Antal	8	28	43	35	26	12
Min	0	3	5	4	3	5
Max	4	8	12	11	6	7
Median	1	6	9	6	6	6
Medel	1,6	5,6	8,6	7,0	5,2	6,0
Std.avvikelse	1,6	1,6	2,2	2,4	1,2	1,0
Andel av kända	9%	17%	19%	16%	14%	17%
Antal debut	3	17	21	15	14	6
Andel debut	38%	61%	49%	43%	54%	50%
Antal > 6 år	4	6	16	13	9	5
Andel > 6 år	50%	21%	37%	37%	35%	42%
Antal debut > 6 år	0	1	1	0	2	1
Andel debut > 6 år	0%	6%	5%	0%	14%	17%

T13: Valpningar fördelat på valparnas födelseperiod. Med "kända valpningar" avses valpningar för vilka uppfödaren rapporterat i "Data Om Valpkull" hur valpningen förlöpt. Datakälla: SRRS Avelsregister.

2.3.8 Inseminationer

I medeltal har 17% av alla befruktningar som resulterat i en svenskfödd valpkull 2011-2015 skett genom artificiell insemination, s.k AI (T14c), vilket är en ökning gentemot föregående period.

Vid en genomgång av AI-kullarna för perioden har cirka 1/3 av inseminationerna en tydlig orsak, som t.ex att hanhunden är avliden eller är bosatt i utlandet (och tiken ej har varit tillrest), medan 2/3 av inseminationerna är genomförda utan någon uppenbar anledning.

55% av samtliga inseminationer under perioden som resulterat i en valpkull har skett av förstagångstikar (T14e), vilket är en ökning. Även inseminationer av förstagångshanar har ökat (T14d), men får anses något osäker eftersom de med större sannolikhet kan ha haft kullar i utlandet före första parningen i Sverige.

Avelsdjurens vilja och förmåga till fortplantning är essentiell för rasens fortlevnad. SRRS avråder från insemination vid "förstagångsparning" eftersom det då saknas verklig bekräftelse på att avelsdjuret äger såväl vilja som förmåga att fortplanta sig på ett naturligt sätt.

Inseminationer						
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
a) Parning känd						
Antal	Okänt	Okänt	141	214	180	63
Andel av kullar	n/a	n/a	57%	86%	86%	81%
b) Naturlig parning						
Antal	Okänt	Okänt	132	190	149	54
Min	n/a	n/a	2	33	26	26
Max	n/a	n/a	45	42	34	28
Median	n/a	n/a	41	39	30	27
Medel	n/a	n/a	26,4	38,0	29,8	27,0
Std.avvikelse	n/a	n/a	20,0	3,2	3,0	1,0
Andel av kända	n/a	n/a	94%	89%	83%	86%
c) Insemination (AI)						
Antal	Okänt	Okänt	9	24	31	9
Min	n/a	n/a	0	4	4	4
Max	n/a	n/a	4	5	8	5
Median	n/a	n/a	1	5	6	5
Medel	n/a	n/a	2	5	6	5
Std.avvikelse	n/a	n/a	1,8	0,4	1,6	0,5
Andel av kända	n/a	n/a	6%	11%	17%	14%
d) Insemination förstagångshanar						
Antal	Okänt	Okänt	4	11	16	4
Andel av AI	n/a	n/a	44%	46%	52%	44%
e) Insemination förstagångstikar						
Antal	Okänt	Okänt	2	9	17	6
Andel av AI	n/a	n/a	22%	38%	55%	67%

T14: Inseminationer som har resulterat i en registrerad valpkull fördelat per födelseperiod. Underlag före 2001 saknas, och data före 2010 bedöms som mindre säkra men kan ses som ett minimum. Datakälla: SRRS Avelsregister.

2.3.9 SRRS Avelsregister

Sedan 1963 har svenska uppfödare av Rhodesian Ridgeback, via blanketten "Data Om Valpkull" (DOV), rapporterat information om sina valpkullar till SRRS avelsregister.

Information som rapporteras är bland annat antal födda, dödfödda, avlidna och kvarvarande valpar samt könsfördelning. Uppfödarna rapporterar också hur valpningen förlöpt samt eventuell förekomst av "avvikelse" i form av Dermoid Sinus, ridgelöshet, ridgefel, kroksvans och annat som kan vara av värde att känna till för framtiden.

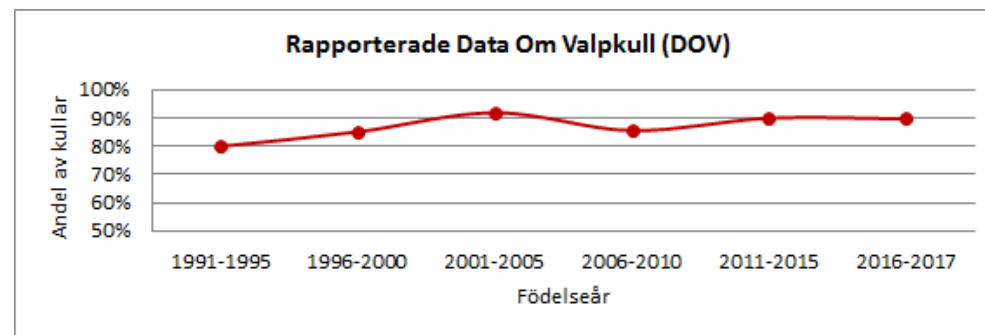
Avelsregistret är ett verktyg som på flera sätt används i arbetet för rasens hälsa. Bland annat så har registret historiskt kunnat användas i det svenska forskningsarbetet avseende Dermoid sinus. För den enskilda uppfödaren kan registret användas som ett av flera verktyg i strävan att föda upp friska och

RASSPECIFIKA AVELSSTRATEGIER FÖR RHODESIAN RIDGEBACK

sunda hundar. Registret är också ovärderligt för att på en rasövergripande nivå kunna ta fram statistik avseende uppgifter som inte registreras hos Svenska Kennelklubben (SKK) alternativt finns tillgängliga för rasklubbarna.

Registrets korrekthet bygger till stor del på uppfödarnas grad av uppriktighet, vilken SRRS i detta sammanhang överlag bedömer som hög. Sett ur ett statistiskt perspektiv anses registret över tid kunna ge en god indikation av förekomsten avseende den information som efterfrågas.

Rapporteringsfrekvensen 2011-2015 ligger i medeltal på 90% av antalet födda valpkullar, vilket är en ökning mot föregående period (F29, T15). SRRS valphänvisningsregler har sedan många år haft krav på att "Data Om Valpkull" ska skickas in för att uppfödaren ska kunna medges hänvisning av sin nästkommande valpkull.

F29: Fördelning rapporterade "Data Om Valpkull" per valparnas födelseperiod. Datakälla: SRRS Avelsregister.

Data Om Valpkull (DOV)						
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
Antal	96	166	228	214	189	70
Min	11	24	38	38	35	34
Max	30	39	53	46	42	36
Median	18	35	45	44	36	35
Medel	19,2	33,2	45,6	42,8	37,8	35,0
Std.avvikelse	6,2	5,3	5,1	2,9	2,7	1,0
Andel av kullar	80%	85%	92%	86%	90%	90%

T15: Rapporterade "Data Om Valpkull" fördelat på kullarnas födelseperiod. Datakälla: SRRS Avelsregister.

2.4 Hälsa

En Rhodesian Ridgeback kan, precis som alla hundraser, råka ut för olika hälsobesvär och sjukdomar som drabbar hund. Det finns dock en del hälsobesvär som drabbar Rhodesian Ridgeback i högre grad än andra raser.

Sammanfattningsvis är rasen överrepresenterad avseende besvär relaterat till immunförsvaret, som t.ex olika typer av infektioner samt allergi. Hälsoenkäter (2.4.1) och veterinärvårdsstatistik^{R6} visar att de vanligaste orsakerna till att rasen kräver veterinärvård är hudskador (trauma), öronbesvär, hudbesvär, mage-/tarmbesvär och allergi. De vanligaste orsakerna till avlivning före tio års ålder^{R7} är lymfom, olyckor, epilepsi, allergi/atopi och hudbesvär. Att en sjukdom är en vanlig orsak till avlivning betyder *inte* att den är vanligt förekommande inom rasen, utan istället att drabbade individer löper ökad risk att avlida till följd av sjukdomen.

För att inom överskådlig framtid kunna nå framgång i avelsarbetet så krävs prioritering av vilka hälsobesvär som kräver uppfödarnas samlade fokus inom de närmast kommande åren. I RAS uppmärksammas därför främst hälsobesvär/sjukdomar:

- som är de vanligaste orsakerna till att rasen kräver veterinärvård och där rasen enligt försäkringsstatistiken är överrepresenterad
- som har en högre debutålder och där drabbade hundar således kan ha hunnit användas i avel
- som är rasbundna
- där rasen ingår i Svenska Kennelklubbens hälsoprogram
- där gentester används som avelsverktyg inom rasen

Störst fokus bör finnas på sjukdom/ar som återfinns *både* bland de vanligare orsakerna till veterinärvård *och* avlivning.

2.4.1 Hälsoenkäter

SRRS har sedan 1990 årligen samlat in hälsoenkäter för treåriga hundar. Detta undantaget hundar födda 2011 och 2012 som var fyra respektive fem år vid svarstillfället och 2010 då enkäter inte samlats in. Därtill har även hälsoenkäter för äldre hundar (6-8 år) samlats in vid enstaka tillfällen, men underlaget är i dagsläget för litet för att kunna dra säkra slutsatser.

Syftet med hälsoenkäterna är att kunna upptäcka förekomst och uppskatta frekvens av eventuella hälsoproblem inom den svenska ridgebackpopulationen i helhet och vid behov kunna ge allmänna avelsrekommendationer. Avsikten är således inte att identifiera eventuella hälsoproblem hos enskilda individer eller valpkullar och enkäterna kan därför besvaras anonymt.

Hälsoenkäten är också ett komplement till försäkringsstatistiken som endast omfattar veterinärbesök vars kostnad överstiger självriskens samt hundar försäkrade i enskilda bolag.

Hälsoenkäten, som historiskt har skickats ut i pappersform, har primärt efterfrågat symptom vilket försvårat möjligheten att dra slutsatser

Hälsoenkäter svarsfrekvens			
Födelseår	2001-2005	2006-2009	2011-2013
Antal utskick	1599	1435	800
Antal svar	778	821	459
Andel svar	49%	57%	57%

T16: Antal utskick och inkomna svar på SRRS hälsoenkät till treåriga hundar. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

om de bakomliggande orsakerna. Dessutom har det lämnat ökat utrymme för enskilda hundägares egna tolkningar och diagnoser.

För hundar födda från och med 2011 blev enkäten digital och efterfrågar enbart veterinärställda diagnoser. Hundägare av treåriga hundar som registrerat sitt ägarskap hos Svenska Kennelklubben, får direktutskick via brev med information om och länk till enkäten. Enkäten marknadsförs även på SRRS hemsida samt i relevanta intressegrupper på sociala medier.

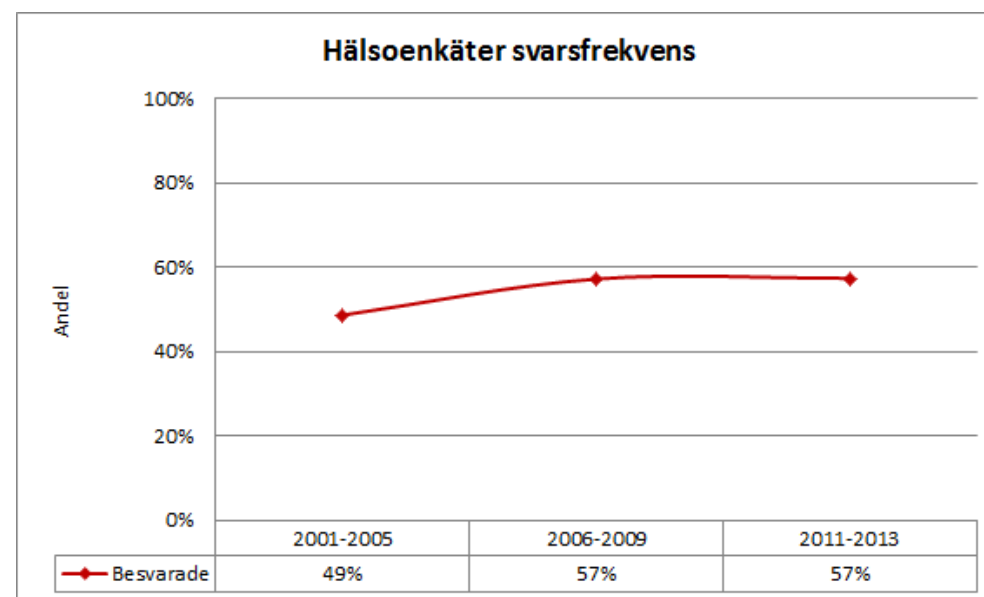
Sedan 2001 har enkäten besvarats av ägare till totalt 2.058 treåriga hundar (T16). Svarsfrekvensen för treåriga hundar födda 2011-2013 var i genomsnitt 57% av antalet utskick, vilket är detsamma som för föregående period (F30).

2.4.2 Allmäntillstånd

Av de hundägare som besvarat SRRS hälsoenkäter (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 bedömer 91% att hundens allmäntillstånd är gott eller mycket gott. 4% anser att allmäntillståndet är dåligt eller mycket dåligt och 5% har rapporterat att hunden är avliden.

2.4.3 Livslängd

Tyvärr finns inte någon uppföljning avseende medellivslängden hos rasen att tillgå. Livskadestatistiken^{R7} visar dock att hundar av rasen *inte* löper högre risk än andra raser att behöva avlivas före tio års ålder.

F30: Andel besvarade hälsoenkäter i relation till antal utskick per födelseperiod. Enkäterna har skickats till treåriga hundar. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

2.4.4 Öron och hörsel

Öronbesvär

Öronbesvär i form av öroninflammationer (otit) och svampinfektioner är enligt hundägarnas rapporter relativt vanligt hos rasen.

SRRS hälsoenkäter (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 visar att 26% vid minst ett tillfälle har drabbats av öronbesvär som krävt veterinärvård (T17). Av hundarna drabbade av öronbesvär har 29% även rapporterats ha allergi.

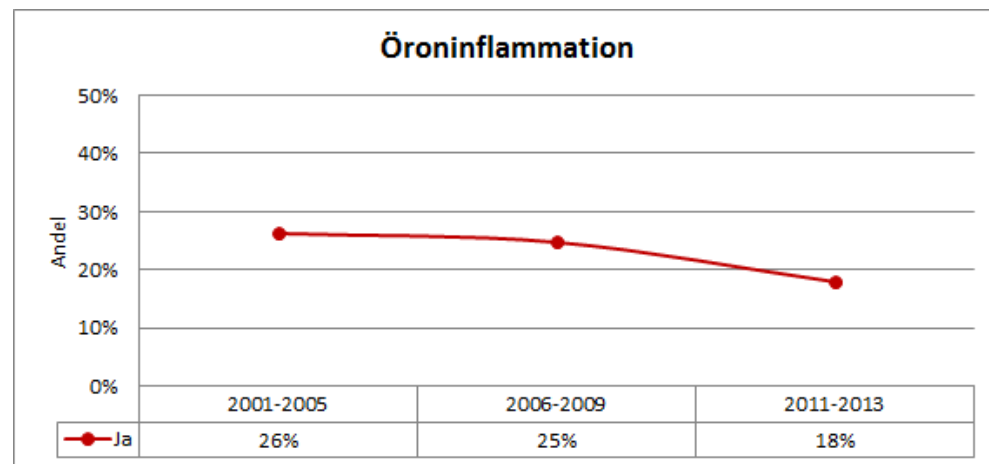
De vanligast förekommande diagnoserna är öroninflammation 18%, svampinfektion 18% och såriga öronlappskanter 12% (T17). Avseende öroninflammationer kan noteras att förekomsten har minskats sedan föregående period då andelen drabbade hundar var 25% (F31). Huruvida minskningen beror på att färre hundar faktiskt drabbas eller att hälsoenkäten från och med 2011 endast efterfrågar veterinärställda diagnoser är okänt. Svampinfektioner och spruckna öronlappskanter har inte specifikt efterfrågats i enkäten före 2011 och kan därför inte jämföras över tid.

Besvär öron			
Födelseår	2001-2005	2006-2009	2011-2013
Antal svar	765	804	451
Öronbesvär	-	-	116
Öroninflammation	201	199	81
	26%	25%	18%
Svampinfektion	-	-	81
Såriga öronlappar	-	-	54

T17: Treåriga hundar som rapporterats ha drabbats av öronbesvär fördelat per fördelseperiod. En individ kan ha flera diagnoser. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

En närmare granskning av de hundar som drabbats av öroninflammation visar att 68% har drabbats 1-2 gånger, 10% 3-4 gånger och 22% har drabbats 5 eller fler gånger. Motsvarande för hundar drabbade av svampinfektion är 67% 1-2 gånger, 17% 3-4 gånger och 16% 5 eller fler gånger.

Även försäkringsstatistiken^{R6} visar att öroninflammation är en av de vanligaste orsakerna till veterinärvård. Rasen drabbas i mer än dubbelt så hög grad jämfört med alla raser sammantaget. Öronbesvär finns inte med bland de vanligaste orsakerna till avlivning.^{R7}

F31: Andel treåriga hundar som rapporterats ha drabbats av öroninflammation i relation till antal som besvarat frågan fördelat per födelseperiod. Från hundar födda 2011 efterfrågas endast veterinärställda diagnoser. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

Early Onset Adult Deafness (EOAD)

Rhodesian Ridgeback har under många år förekommit i olika artiklar som exempel på en ras som drabbas av dövhet. Dessa artiklar har främst baserats på amerikanska studier och det har fram till mitten av 2000-talet inte funnits kännedom om något fall av dövhet inom rasen i Norden.

I USA har Dr. Mark Neff sedan flera år tillbaka forskat avseende dövhet hos Rhodesian Ridgeback. Forskarteamet har funnit att rasen kan drabbas av s.k. "Early Onset Adult Deafness" (EOAD) vilket innebär att valparna föds med normal hörsel men successivt får nedsatt hörsel för att slutligen bli döva, oftast innan de nått ett års ålder.

Dr. Mark Neff startade under 2014, i samarbete med organisationen Project Dog, en studie i syfte att identifiera den mutation som ger upphov till EOAD hos Rhodesian Ridgeback. Arvsgången misstänks vara autosomal recessiv och ett ännu icke validerat gentest finns framtaget. Studien är i skrivande stund (mars 2018) ännu inte avslutad.

I vårt grannland Norge har det sedan 2007 fötts fyra hundar (i tre olika valpkullar) som bekräftats döva och i Danmark har det fötts döva valpar i en kull 2009. Sverige hade sitt första kända fall av dövhet i en valpkull född 2016 där båda föräldrarna genetiskt visade sig vara anlagsbärare av EOAD.

Vid avel med hundar som har gentestats för EOAD ska Jordbruksverkets och SKKs regler och riktlinjer beaktas.

2.4.5 Matsmältning och buk

Mage och tarm

Enligt SRRS hälsoenkäter (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 så har 14% av hundarna behövt veterinärvård relaterat till mage/tarm vid minst ett tillfälle. De vanligaste diagnoserna är mag-/tarminflammation (gastroenterit) 4% och magkatarr (gastrit) 3% (T18). Av hundarna med mage-/tarmbesvär har 42% även rapporterats ha allergi.

Andel mag-/tarmbesvär kan inte jämföras mot tidigare perioder eftersom magsäcksomvridning är den enda diagnos som specifikt har efterfrågats i enkäten för hundar födda före 2011.

Veterinärvårdsstatistiken^{R6} indikerar att mage-/tarmbesvär är vanligare än vad som framkommit i hälsoenkäterna då kräkningar/diarré/tarminflammation, näst efter hudskador, är den vanligaste orsaken till att rasen kräver veterinärvård. Besvaren är också vanligare hos Rhodesian Ridgeback jämfört med andra raser.

En möjlig förklaring till skillnaden mellan hälsoenkäter och försäkringsstatistik kan vara att enkäterna endast inkluderar hundar mellan 3-5 år (vanligtvis 3 år) medan försäkringsstatistiken omfattar hundar upp till 15 år.

Besvär matsmältningsapparaten			
Födelseår	2001-2005	2006-2009	2011-2013
Antal svar	764	536	448
Magbesvär	-	-	62
	-	-	14%
Tarminflammation	-	-	19
Magkatarr	-	-	14
Magomvridning	0	3	0
Analsäcksinflamm.	-	-	20

T18: Treåriga hundar som rapporterats ha drabbats av mage-/tarmbesvär i relation till antal som besvarat frågan fördelat per födelseperiod. En individ kan ha flera diagnoser. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

till 10 år. Då hälsoenkäter för åttaåriga hundar inte har samlats in kontinuerligt saknas i dagsläget underlag för att kunna dra slutsatser kring huruvida denna förklaring stämmer.

Livskadestatistiken^{R7} visar att Rhodesian Ridgeback löper lägre risk att behöva avlivas till följd av kräkningar/diarré/tarminflammation jämfört med andra raser.

Navelbräck

Enligt uppfödarnas rapporter till SRRS Avelsregister (2.3.9) så förekommer navelbräck inom rasen i relativt låg utsträckning (T19). Merparten av navelbräcken uppges vara lindriga och kräver ingen åtgärd.

SRRS avråder från att använda hund med navelbräck i avel, såvida bräcket inte är reponerbart (d.v.s försvinner av sig själv utan åtgärd). Två avelshundar med reponerbara navelbräck bör dock inte kombineras.

Navelbräck			
Födelseår	2001-2005	2006-2009	2011-2015
Antal med DOV	1771	1750	1505
Navelbräck	77	50	35
	4,3%	2,9%	2,3%

T19: Registrerade valpar som drabbats av navelbräck enligt uppfödarnas rapporter till SRRS Avelsregister.

Analområde

Försäkringsstatistiken visar att problem relaterat till analområdet är en av de vanligare orsakerna till veterinärvård^{R6}. Besvärerna finns inte bland vanliga orsaker till avlivning^{R7}, vilket indikerar att behandling oftast är framgångsrik.

Baserat på hälsoenkäterna (2.4.1) misstänks den vanligaste förekommande orsaken vara analsäcksinflammation, som enligt enkäterna drabbat 4% av hundarna födda 2011-2013. Även här förväntas andelen vara högre hos äldre (åttaåriga) hundar, men mer data behöver samlas in för att slutsatser ska kunna dras.

Foto: © Fredrik Hansson

2.4.6 Immunsystem

Hud och päls

Vid SRRS Avelskonferens både 2011 och 2015 var den allmänna uppfattningen bland deltagarna att det inom rasen förekommer hudkänslighet i form av bland annat "ungdomsfinnar", hårsäcksinflammationer och periodvis lokalt håravfall. Det är heller inte ovanligt att hundar är "ur päls" vid könsmodnad samt i samband med löp.

Förekomsten av hudrelaterade besvär påvisas också i SRRS hälsoenkäter (2.4.1). Av hundar födda 2011-2013 har 24% vid minst ett tillfälle drabbats av hudbesvär som krävt veterinärvård (F32). Hos drabbade hundar visar sig symptomen före 24 månaders ålder i 80% av fallen. Av hundar med hudbesvär har 55% även rapporterats ha allergi.

Förekomst av hudbesvär har minskat sedan föregående period (2006-2009) då andelen drabbade hundar var 36% (F32). Det är okänt huruvida minskningen beror på att färre hundar faktiskt drabbas eller att hälsoenkäten sedan 2011 endast efterfrågar veterinärställda diagnoser.

De vanligast förekommande symptomen är klåda/rodnad 18%, plitor/finnar/skorpor 10% och förtunnad päls/håravfall 9%. De vanligaste orsakerna till besvärerna är enligt hälsoenkäten allergisk reaktion/överkänslighet 18% och jästsvampinfektion 8% (T20). Därutöver rapporteras förekomst av bölder mellan tårna (furunkolos), fukteksem (hot spot), hårsäcksinflammation (follikulit), demodicos, könshormonrubbning, ohyra/parasiter samt valputsdrag (impetigo) med 1-5% vardera.

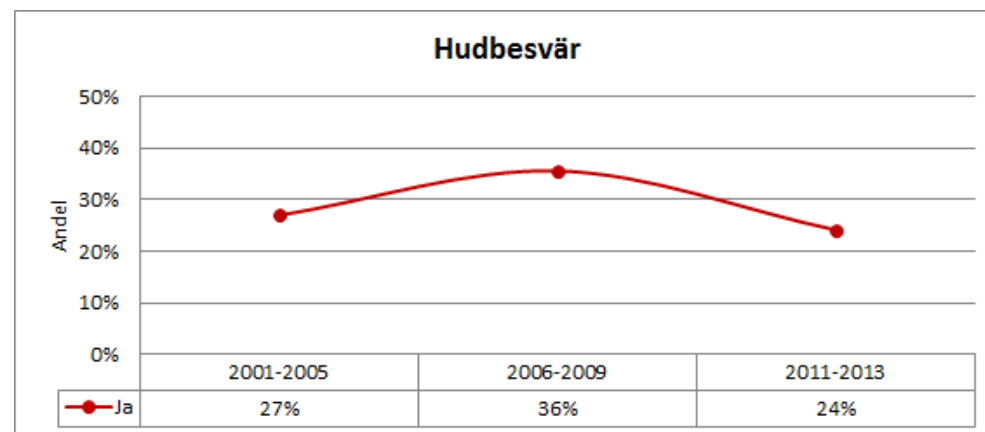
Av dem som har rapporterat allergisk reaktion/överkänslighet har 62% angivit förekomst av besvär vid 1-2 tillfällen, 18% vid 3-4 tillfällen och 20% vid 5 eller fler tillfällen. Även veterinärvårdsstatistiken^{R6} visar att olika hudbesvär är bland de vanligaste orsakerna till att Rhodesian Ridgeback behöver

RASSPECIFIKA AVELSSTRATEGIER FÖR RHODESIAN RIDGEBACK

veterinärvård. Diagnoser som hudinfektioner/hudinflammationer, klåda och luftburen allergi (atopisk dermatit) är överrepresenterade hos rasen. Hudinfektioner och hudinflammationer (Dermatitis/Pyoderma/Folliculitis) är enligt livskadestatistiken^{R7} också bland de vanligaste orsakerna till avlivning av Rhodesian Ridgeback före tio års ålder. Troligtvis är allergi i dessa fall en bakomliggande orsak.

Besvär hud/päls			
Födelseår	2001-2005	2006-2009	2011-2013
Antal svar	768	801	435
Hudbesvär	207	285	105
	27%	36%	24%
Allergisk reaktion	-	-	79
Bölder mellan tår	-	-	16
Fukteksem	-	-	22
Hårsäcksinflamm.	-	-	11
Demodicos	9	24	6
Könshormonrubb.	-	-	7
Ohyra/parasiter	-	-	8
Svampinfektion	-	-	34
Valputsdrag	-	-	7

T20: Treåriga hundar som rapporterats ha drabbats av hudbesvär i relation till antal som besvarat frågan fördelat per födelseperiod. En individ kan ha flera specificerade diagnoser. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

F32: Andel treåriga hundar per födelseperiod som rapporterats ha drabbats av hudbesvär i relation till antal som besvarat frågan fördelat per födelseperiod. Från hundar födda 2011 efterfrågas endast veterinärställda diagnoser. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

Allergi

Allergi är en defekt i immunförsvaret som innebär att kroppen överreagerar på något ämne som den i normala fall skulle acceptera^{R8}. Både SRRS hälsoenkäter (2.4.1) och försäkringsstatistik^{R6,R7} visar att allergier förekommer inom rasen.

Enligt SRRS hälsoenkäter (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 så har 16% rapporterat ha allergi. Detta är i princip oförändrat gentemot föregående period 2006-2009 (F33).

Vanligaste typen av allergier är enligt enkäten foderallergi som drabbar cirka 10% och atopisk dermatit 9% (T21). Av de allergiska hundarna uppges 22% ha *både* foderallergi och atopisk dermatit. Kontaktallergi och loppallergi har inte rapporterats. Jämförelse mot tidigare perioder kan inte göras då typ av allergi inte har efterfrågats för hundar födda före 2011.

Hur diagnosen allergi har fastställts verkar tyvärr variera. Eliminations-/provokationsdiet som ska inleda en allergiutredning, efter att parasiter och hudinfektioner utesluts^{R8}, har endast genomförts i 45% av fallen. I 33% av fallen har allergi fastställts *enbart* genom blodprov eller "annan metod" vilket ger en mindre säker diagnos. "Annan metod" har av hundägarna oftast rapporterats vara hudskrap eller att veterinären konstaterat allergi enbart baserat på symptomen. Detta är både förvånande och upprörande. I bästa fall lyckas den drabbade individen få en fungerande behandling och god livskvalitet ändå. I sämsta fall kan det innebära att hunden får en ofullständig eller felaktig diagnos och därmed inte heller korrekt behandling för att kunna bli symptomfri. Därtill kan det finnas hundar som behandlas för allergi helt i onödan vilket i förekommande fall är lika illa både ur hälso- och kostnadsperspektiv.

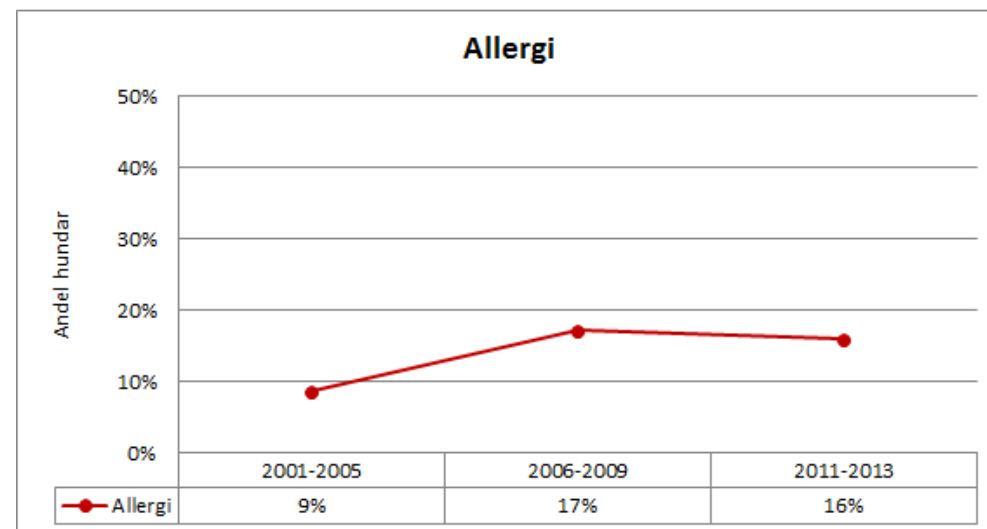
Även veterinärvårdsstatistiken^{R6} visar att allergi/atopi är en av de vanligaste orsakerna till att Rhodesian Ridgeback behöver veterinärvård och att rasen är överrepresenterad i jämförelse med andra raser.

Allergi/atopi är enligt livskadestatistiken^{R7} även en av de vanligaste orsakerna till avlivning av Rhodesian Ridgeback före tio års ålder. Den relativa risken för avlivning till följd av allergi är också två gånger större för Rhodesian Ridgeback jämfört med alla raser sammantaget.

Inkorrekt eller ofullständig behandling kan vara en orsak till att hundar måste avlivas till följd av allergi. Detta bör dock inte drabba Rhodesian Ridgeback i högre grad än andra raser, och kan således inte ses som en rimlig förklaring till den högre risken för avlivning. Orsaken till den högre risken för avlivning är i nuläget okänd.

Allergi			
Födelseår	2001-2005	2006-2009	2011-2013
Antal svar	768	701	434
Allergi	66	120	69
	9%	17%	16%
Atopisk dermatit	-	-	37
Foderallergi	-	-	40
Atopi + Foder	-	-	15
Kontaktdermatit	-	-	0
Loppallergi	-	-	0
Under utredning	-	-	1

T21: Treåriga hundar som rapporterats ha allergi i relation till antal som besvarat frågan fördelat per födelseperiod. En individ kan ha flera diagnoser. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

F33: Andel treåriga hundar per födelseperiod som rapporterat ha fått veterinärdiagnosen allergi i relation till antal som besvarat frågan fördelat per födelseperiod. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

Hypotyreos - nedsatt sköldkörtelfunktion

Hypotyreos orsakas av ett felaktigt svar från immunförsvaret som medför att kroppen uppfattar den egna sköldkörtelvävnaden negativt och bryter ner den med hjälp av antikroppar. Sjukdomen är oftast relativt lätt behandlad, men kräver livslång medicinerings för den drabbade individen.

Enligt försäkringsstatistiken^{R6} är hypotyreos en sjukdom som föranleder veterinärvård av Rhodesian Ridgeback i högre grad än andra raser. Symptom på hypotyreos visar sig vanligen först när hunden är i femårsåldern eller äldre, vilket kan förklara att diagnosen sällan rapporterats i SRRS hälsoenkäter för treåriga hundar.

Hypotyreos förmodas vara ärftligt, men arvs gången är i nuläget okänd.^{R9} Eftersom hypotyreos oftast drabbar medelålders hundar, kan individer hunnit användas i avel innan symptomen blir synliga.

Symmetrisk Lupoid Onykodystrofi (SLO)

SLO (klokapselavlossning) är en autoimmun sjukdom som orsakas av ett felaktigt svar från immunförsvaret vilket medför att hunden tappar sina klokapslar. Sjukdomen kan i många fall behandlas, men behandlingen är livslång och återfall kan förekomma.

SRRS känner i nuläget till ett tjugotal fall av svenska Rhodesian Ridgebacks som drabbats av SLO under de senaste tio åren, men ett mörkertal kan finnas. Diagnosen har inte specifikt efterfrågats i SRRS hälsoenkäter före 2011. Den finns inte heller upptagen i veterinärvårdsstatistiken^{R6}, vilket föranleder misstanke om att förekomsten inom rasen i nuläget är förhållandevis låg.

Arvs gången är ännu okänd, men ärftliga komponenter kan misstänkas.^{R10} Eftersom SLO oftast drabbar vuxna hundar, kan dessa individer hunnit användas i avel när sjukdomssymptomen visar sig.

2.4.7 Dermoid Sinus (DS)

Dermoid Sinus (DS) är en medfödd defekt som kan drabba både människa och hund.^{R11} Defekten är överrepresenterad hos raser som bär ridge på ryggen, däribland Rhodesian Ridgeback. Defekten har även dokumenterats vetenskapligt hos individer av ett flertal icke ridgebärande raser som t.ex Boerboel^{R13}, Siberian Husky^{R14}, Engelsk Springer Spaniel^{R15}, Golden Retriever^{R16}, Rottweiler^{R17}, Shih-Tzu^{R18}, Sankt Bernhardhund^{R19}, Tax^{R20} och Amerikansk Cockerspaniel^{R21}. Defekten förekommer även hos andra djurslag, som t.ex katt^{R22}.

DS hos Rhodesian Ridgeback kan kortfattat beskrivas som en tunn hudsträng som förekommer på hundens ovasida i regionen från huvudet till svansen,^{R11} det är dock ovanligt att DS förekommer mitt på ryggen. DS kan inte förvärras utan defekten är medfödd även om den i sällsynta fall upptäcks först senare i hundens liv.

DS uppstår under tidigt fosterstadium^{R12} och innebär att huden inte sluts fullständigt vilket får till följd att det bildas en ihålig mycket tunn hudsträng, ibland inte tjockare än en sytråd, som börjar i underliggande vävnad och går vertikalt upp mot hudytan. Hudsträngen kan innehålla hår, talgkörtlar och hudavlagringar^{R12}.

DS kan förekomma både med och utan hudöppning^{R11} och flera DS av samma eller olika typer kan förekomma hos en och samma individ. Det finns i dagläget fem dokumenterade typer av DS, där respektive typ definierar på vilket avstånd i förhållande till ryggraden som hudsträngen har sin början.^{R12}

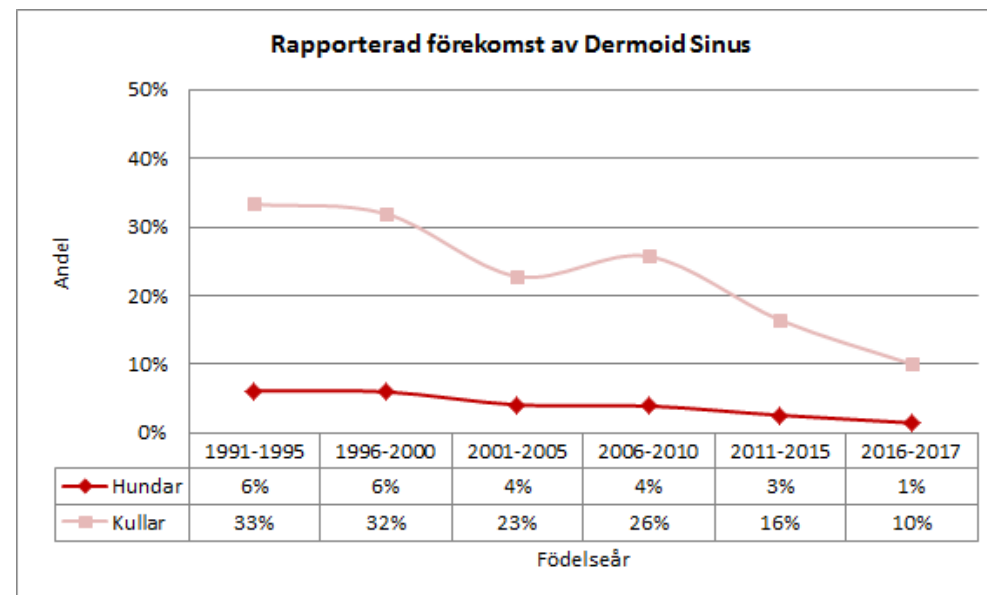
Trots att DS kan vara mycket svår att upptäcka så identifieras förekomsten hos Rhodesian Ridgeback i de allra flesta fall av uppfödarna

genom palpering av valparna, vilket normalt sker ett flertal gånger före leverans.

En ej infekterad DS behöver inte förorsaka något obehag hos hunden, dock uppstår nästan alltid en infektion förr eller senare när hår och hudavlagringar som avsöndras från huden i strängen inte kan avlägsnas. En infekterad DS kräver operation. Operation av DS är enligt uppfödarnas och hundägarnas rapporter ofta lyckad men det finns tillfällen då den kan vara komplicerad, och ibland även omöjlig, beroende på var i förhållande till ryggraden som hudsträngen har sin början.

SRRS policy avseende DS stödjer såväl operation som avlivning, då bedömning av lämplig åtgärd måste göras i varje enskilt fall av hundens ägare/uppfödare i samråd med veterinär. Oavsett beslut är det dock av största vikt att SRRS Avels- och uppfödarkommitté (SRRS/AUK) informeras om vilken valp som drabbats, samt vid val av operation även utfallet av operationen.

Information om förekomsten av DS hos svenska Rhodesian Ridgebacks före leverans

F34: Andel rapporterade hundar med Dermoid Sinus (DS) samt kullar med minst en hund med DS i förhållande till antal svenskfödda hundar/kullar per år för vilka DOV har inlämnats. Datakälla: SRRS Avelsregister.

rapporteras av uppfödarna till SRRS Avelsregister (2.3.9) via blanketten "Data Om Valpkull". Enligt uppfödarnas rapporter är förekomsten av DS under perioden 2011-2015 i genomsnitt under 3% av totalt 1.599 födda levande valpar (F34). Under samma period är andelen kullar innehållande minst en valp med DS cirka 16%. Både andelen drabbade hundar och kullar är konstant sjunkande. Statistiken omfattar endast valpkullar för vilka "Data Om Valpkull" har inlämnats.

I det fall DS upptäcks efter leverans så återfinns dessa inte alltid i SRRS Avelsregister. Utifrån SRRS hälsoenkäter (2.4.1) är bedömningen att andelen levererade hundar med DS uppgår till <1% av de enkäter som har besvarats avseende treåriga hundar födda 2011-2013. Av 434 enkätsvar har 3 hundar uppgivits ha DS.

Defekten är ärftlig men nedärvningsmönstret är i dagläget inte fastställt. Troligen är nedärvningen komplex, d.v.s. ett flertal gener eller andra faktorer är involverade. Hundar som har eller som har blivit opererade för DS ska inte användas i avel.

Sedan 2002 pågår bl.a svensk forskning i syfte att finna mutationen som ger upphov till DS och kunna utveckla ett gentest som identifierar fria, bärande respektive affekterade hundar. När ett sådant gentest finns tillgängligt är förhoppningen att uppfödare av rasen, genom ett avelsprogram, systematiskt ska kunna arbeta för att helt avla bort förekomsten av defekten hos rasen. SRRS har under åren stött den svenska forskningen, både ekonomiskt och genom tillhandahållande av information från klubbens Avelsregister.

2.4.8 Rörelseapparaten

Såväl hälsoenkäter (2.4.1) som försäkringsstatistik^{R6,R7} och officiella röntgenresultat visar att svenska Rhodesian Ridgebacks generellt håller god hälsa avseende rygg, skelett och leder.

Rygg och skelett

Enligt hälsoenkäterna (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 så har 10% drabbats av någon form av besvär relaterat till rörelseapparaten som krävt veterinärvård. Den vanligaste orsaken är skador 4% följt av L7S1-syndrom 2%. Förekomst av panosteit, diskbräck och spondylos rapporteras upp till 1% (T22). Jämförelse mot tidigare perioder kan inte göras då frågorna historiskt är ställda på ett icke jämförbart sätt.

Veterinärvårdsstatistiken^{R6}, som även innefattar äldre hundar, visar att besvär (ospecificerat) kopplat till rörelseapparaten är den sjätte vanligaste orsaken till att Rhodesian Ridgeback behöver veterinärvård. Rasen är även något överrepresenterad avseende veterinärvård till följd av ryggsmärta utan specificerad diagnos.

I livskadestatistiken^{R7} finns ryggproblem ("disc/vertebral") med bland de vanligare

Besvär rörelseapparaten			
Födelseår	2001-2005	2006-2009	2011-2013
Antal svar	-	-	436
Rörelseapparaten	-	-	44
	-	-	10%
Diskbräck ländrygg	-	-	5
L7S1-syndrom	-	-	8
Panosteit	-	-	5
Skada	-	-	17
Spondylos	-	-	6

T22: Treåriga hundar som rapporterats drabbats av besvär relaterat till rörelseapparaten i relation till antal som besvarat frågan fördelat per födelseperiod. En individ kan ha flera specificerade diagnoser. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

orsakerna till avlivning. Dock är den relativa risken för rörelseproblem som leder till avlivning betydligt lägre för Rhodesian Ridgeback än för andra raser.

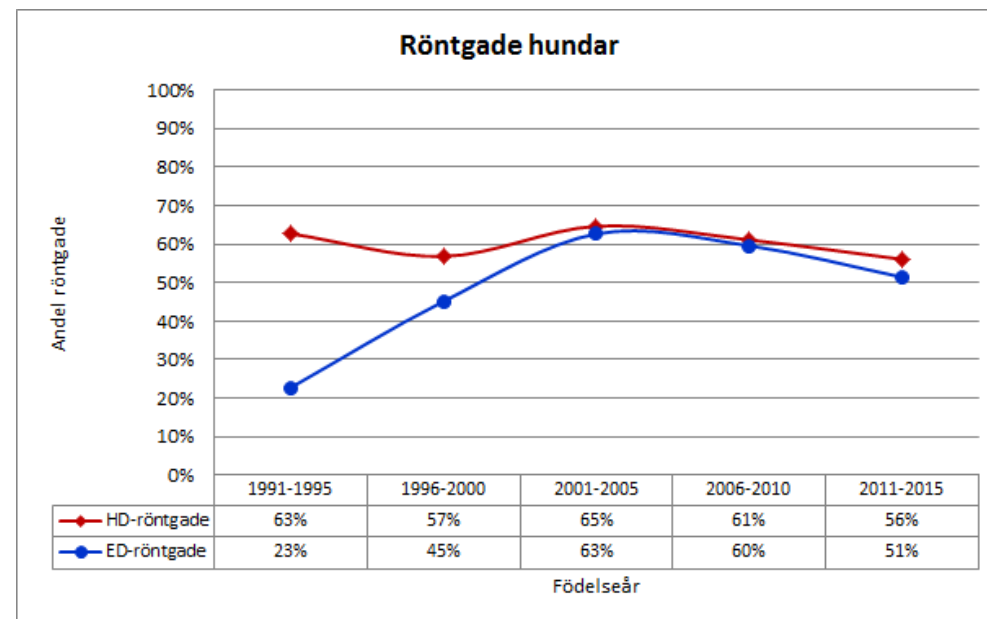
Ledröntgen

SRRS rekommenderar, bl.a via klubbens hemsida, samtliga ägare till Rhodesian Ridgebacks att låta röntga sina hundar för höftledsdysplasi (HD) och armbågsledsdysplasi (ED) oavsett om hunden är tänkt att användas i avel eller ej.

Andelen ledröntgade svenskfödda hundar har tyvärr successivt minskat för varje femårsperiod sedan 2001. Under senaste perioden (2011-2015) ligger andelen röntgade hundar i genomsnitt HD 56% och ED 51% (F35, T22).

Hälsoenkäterna (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 indikerar att de vanligaste huvudorsakerna till ej genomförd röntgen att "hunden ska inte användas i avel" (44%) samt "hunden uppvisar inga kliniska symptom" (22%). Noteras bör också att 5% har angivit att "hunden är röntgad men resultatet är inte avläst av SKK". Orsak till ej genomförd röntgen har inte efterfrågats i enkäten för hundar födda före 2011.

Måluppfyllelse: I föregående version av RAS var målet att öka andelen röntgade hundar från ett genomsnitt på 53% till 56% om fem år (födda 2002-2006) och 60% om tio år (födda 2002-2011). Undersökningsfrekvensen för hundar födda 2002-2006 uppgick till 67% och 2002-2011 till 64%. Målet anses därmed uppnått, men syftet - att långsiktigt öka och bibehålla andelen röntgade hundar - har tyvärr inte nått framgång.

F35: Andel hundar som har officiell HD-status respektive ED-status i förhållande till antal svenskfödda hundar fördelat per födelseperiod. Datakälla: SKK Avelsdata.

Officiell ledröntgen					
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
A) Höftleder					
Antal	479	833	1228	1219	960
Min	49	126	150	219	174
Max	122	196	303	295	202
Median	102	170	270	231	185
Medel	95,8	166,6	245,6	243,8	186,0
Std.avvikelse	25,9	24,4	54,1	27,0	9,7
Andel av födda	63%	57%	65%	61%	56%
B) Armbågsleder					
Antal	174	662	1190	1189	853
Min	11	89	142	213	126
Max	64	173	293	288	194
Median	32	133	256	226	178
Medel	34,8	132,4	238,0	237,8	170,6
Std.avvikelse	17,4	36,1	53,2	26,6	23,4
Andel av födda	23%	45%	63%	60%	51%

T23: Hundar som har officiell HD-status respektive ED-status i förhållande till antal svenskfödda hundar fördelat per födelseperiod. Datakälla: SKK Avelsdata.

Höftledsdysplasi (HD)

Höftledsdysplasi (Hip Dysplasia) är en felaktig utveckling av höftleden som sker under hundens uppväxttid. Först när skelettet vuxit färdigt kan man bedöma höftledernas utseende med hjälp av röntgen. Risken för att en hund ska utveckla HD är betingat av såväl arv som miljö. Arvsgången är komplex vilket bl.a innebär att även hundar med enligt bilddiagnostiken normala höftleder (grad A eller B) kan producera avkomor som utvecklar HD. Risken för att hund med normala höftleder ska producera avkomma som utvecklar HD ökar om dess föräldrar och/eller syskon har HD.^{R23}

Gradering av HD-status sker sedan år 2000 enligt en skala från A-E enligt normer fastställda av Fédération Cynologique Internationale (FCI). Dessförinnan användes en svensk modell (skala 0-3), som dock hade stora likheter med den nuvarande. Gällande normer bygger dels på passform mellan höftledskula och höftledsskål, och dels på hur djupt höftledskulan ligger inne i skålen.^{R23}

Av antalet röntgade Rhodesian Ridgebacks födda 2011-2015 har i genomsnitt 91% HD grad A eller B, d.v.s normala höftleder, medan 7% har grad C och 2% grad D och 0% grad E (F36, T24). För hundar som röntgats flera gånger har endast det senaste resultatet inkluderats. Medelåldern vid HD-röntgen är 16 månader under perioden (F24).

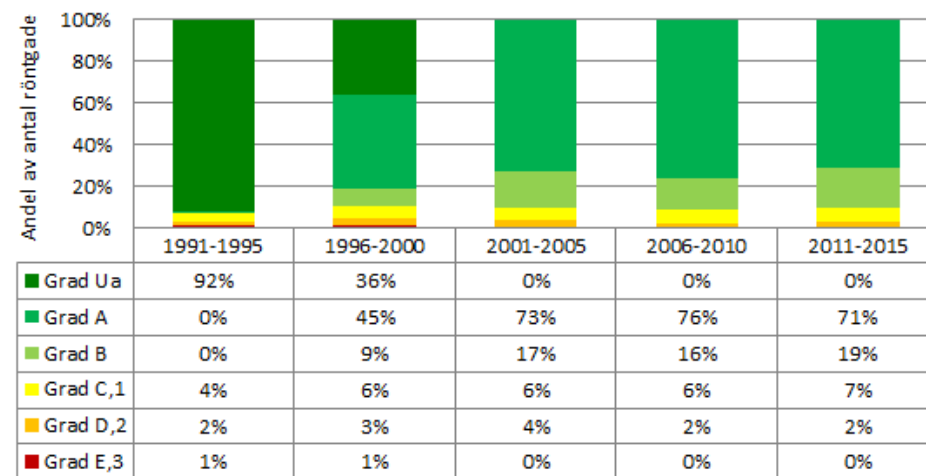
Veterinärvårdsstatistiken^{R6} visar att risken för att rasen behöver veterinärvård för besvär relaterat till höftlederna (femur/pelvis) är ungefär densamma som för alla raser sammantaget. Likaså visar livskadestatistiken^{R7} att den relativa risken för avlivning p.g.a höftledsbesvär är betydligt lägre för Rhodesian Ridgeback jämfört med alla raser.

Sedan 1986 har Rhodesian Ridgeback ingått i Svenska Kennelklubbens (SKK) hälsoprogram för höftleder nivå 2, vilket innebär krav på att föräldradjur ska ha känd HD-status före parning för registrering av avkomma. SRRS valphänvisningsregler har sedan många år tillbaka haft ett utökat krav på friröntgade föräldradjur för att kullen ska kunna medges hänvisning.

Av valpkullar födda i Sverige 2011-2015 är 71% från kombinationer där båda föräldrarna har normala (fria) höftleder med undersökningsresultat avläst av SKK. 27% av valpkullarna är från kombinationer där ett av föräldradjuret är "HD-fri" enligt SKK och det andra saknar av SKK avläst resultat, d.v.s officiellt "okänt". Detta omfattar främst utländska avelsdjur. Att utländska avelsdjur som används i Sverige inte är friröntgade enligt hemlandets gradering bedöms som högst ovanligt. Därtill är 1% av valpkullarna från kombinationer där minst ett av föräldradjuret har HD alternativt båda föräldradjuret saknar HD-resultat avläst av SKK (T25).

Om syftet med hälsoprogrammet varit att bibehålla god höftledshälsa så får det hittills anses ha varit framgångsrikt. Det bör dock noteras att trots att hälsoprogrammet har funnits för rasen i drygt trettio år, och HD-fria hundar nästan uteslutande har använts i avel, så är fördelningen av undersökningsresultaten i princip densamma under hela perioden. Någon förbättring av höftledshälsan har således inte skett ur ett bilddiagnostiseringsperspektiv. Det tyder på att med nuvarande gradering och bedömningskriterier är det inte möjligt att genom selektering av avelsdjur ytterligare förbättra höftledshälsan inom rasen i Sverige. Däremot bör den kunna bibehållas förutsett att bedömningskriterierna inte förändras.

Resultatfördelning HD-röntgen

F36: HD-resultat för röntgade svenskfödda hundar med resultat registrerat hos SKK fördelat per födelseperiod. Datakälla: SKK Avelsdata.

Fördelning HD-resultat					
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
Grad UA	443	301	0	0	0
Grad A	2	373	900	926	664
Grad B	0	72	213	191	178
Grad C / 1	21	52	71	74	61
Grad D / 2	8	24	44	24	23
Grad E / 3	5	11	0	4	4
Medelålder (månader)	17	18	19	17	16

T24: Hundar med officiell HD-status fördelat per resultat och födelseperiod. Datakälla: SKK Avelsdata.

HD-fördelning parningskombinationer						
Födelseår		1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
HD A, UA	HD A, UA	101	140	163	146	92
HD A, UA	HD B	0	0	26	62	26
HD B	HD B	0	0	0	3	4
HD A, UA	HD C, 1	1	1	0	3	0
HD A, UA	HD D, 2	0	0	1	1	0
HD A, UA	HD E, 3	0	1	0	0	0
Okänt	HD A, B , UA	17	50	54	74	47
Okänt	HD C, 2	0	0	0	0	1
Okänt	Okänt	1	2	4	0	1

T25: Kombination av föräldradjurens officiella HD-status fördelat per svenskfödda valpkullarnas födelseperiod. Grad "ua" (utan anmärkning), 1, 2 och 3 avser det avläsningsystem som tillämpades före år 2000. Datakälla: SKK Avelsdata.

Armbågsledsdysplasi (ED)

Armbågsledsdysplasi (Elbow Dysplasia) är ett samlingsnamn för olika tillväxtrubbningar som leder till benpålagringar i armbågsleden. Gemensamt för de olika tillväxtrubbningarna är att små, men väsentliga, delar av ledbrosket inte utvecklas normalt eller att det skadas på grund av rubbad utveckling i omgivande benvävnad. Arvsgången för ED är komplex där både arv, med flera gener i samverkan, och miljö är bidragande orsaker till sjukdomens utveckling.^{R23}

Gradering av ED-status sker enligt skalan 0-3, som också används internationellt, utifrån mängden benpålagringar. I de fall man helt säkert kan ställa diagnosen FCP, UAP eller OC(D) graderas dessa som grad 3 oavsett om hunden har benpålagringar eller inte.^{R23}

Av antalet röntgade Rhodesian Ridgebacks födda 2011-2015 har i genomsnitt 90% ED grad 0, d.v.s normala armbågar medan 7% har grad 1, 2% grad 2 och 1% grad 3 (F37, T26). För hundar som röntgats flera gånger har endast det senaste resultatet inkluderats. Medelåldern vid ED-röntgen är 16 månader under perioden (T26).

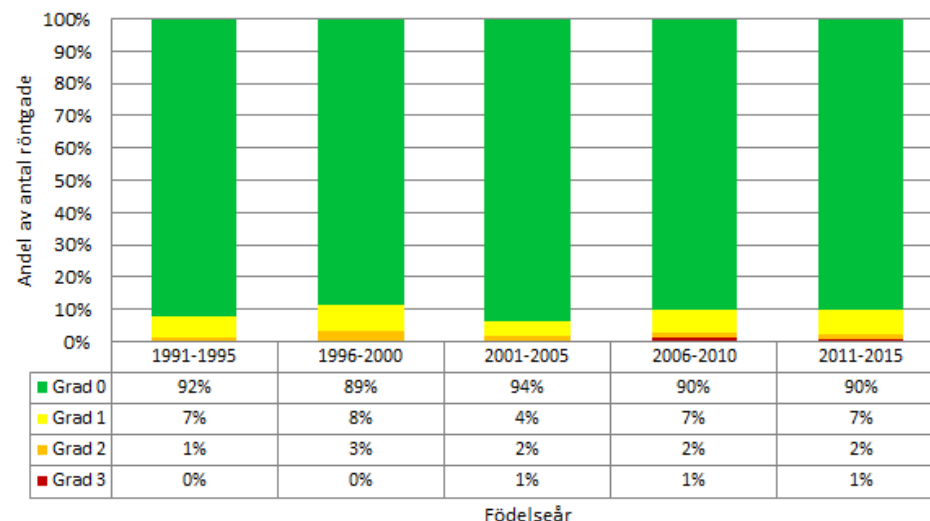
Även sett ur ett kliniskt perspektiv är besvär relaterat till armbågarna relativt ovanligt inom rasen. I försäkringsstatistiken 2006-2011 finns besvär inte med bland de vanligare orsakerna till veterinärvård.^{R6} Livskadestatistiken^{R7} visar att hundar av rasen inte löper högre risk än andra raser att behöva avlivas för besvär relaterat till armbågarna (ospecificerat). Noteras bör dock att OCD på armbågarna finns med bland de vanligaste orsakerna till avlivning av Rhodesian Ridgeback före tio års ålder. Detta betyder inte att OCD är vanligt förekommande inom rasen, men att drabbade Rhodesian Ridgebacks löper nästan tre gånger så hög risk att behöva avlivas jämfört med alla raser.

Sedan 2002 så har Rhodesian Ridgeback ingått i Svenska Kennelklubbens (SKKs) hälsoprogram för armbågar nivå 2, vilket innebär krav på att föräldradjur ska ha känd ED-status före parning för registrering av avkomma. SRRS valphänvisningsregler har sedan många år tillbaka haft ett utökat krav på friröntgade föräldradjur för att kullen ska kunna medges valphänvisning.

Av valpkullar födda i Sverige 2011-2015 är 68% från kombinationer där båda föräldrarna har normala (fria) armbågar med undersökningsresultat avläst av SKK (T27). 27% av valpkullarna är från kombinationer där ett av föräldradjuren är "ED-fri" enligt SKK och det andra saknar av SKK avläst resultat, d.v.s officiellt "okänt". Från och med 2002 omfattar detta främst utländska avelsdjur. Att utländska avelsdjur som används i Sverige inte är friröntgade enligt hemlandets gradering bedöms som högst ovanligt. Därtill är 4% av valpkullarna från kombinationer där minst ett av föräldradjuren har ED alternativt båda föräldradjuren saknar ED-resultat avläst av SKK (T27).

Om syftet med hälsoprogrammet för ED varit att få kännedom om armbågsledshälsan i rasen så anses hälsoprogrammet ha varit framgångsrikt. Det bör noteras att trots att hälsoprogrammet har funnits för rasen i drygt femton år, och primärt ED-fria hundar har använts i avel, så är fördelningen av undersökningsresultaten i princip densamma under hela perioden. Någon förbättring av armbågsledshälsan har således inte skett ur ett bildiagnostiseringsperspektiv. Det tyder på att det med nuvarande resultatgradering inte är möjligt att genom selektering av avelsdjur ytterligare förbättra armbågsledshälsan inom rasen i Sverige.

Resultatfördelning ED-röntgen

F37: ED-resultat för röntgade svenskfödda hundar med resultat registrerat hos SKK fördelat per födelseperiod. Datakälla: SKK Avelsdata.

Fördelning ED-resultat

Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
Grad 0	160	587	1113	1071	770
Grad 1	12	54	53	83	63
Grad 2	2	19	18	20	14
Grad 3	0	2	6	15	6
Medelålder (månader)	21	20	19	17	16

T26: Hundar med officiell ED-status fördelat per resultat och födelseperiod. Datakälla: SKK Avelsdata.

ED-fördelning parningskombinationer

Födelseår		1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
ED 0	ED 0	3	36	157	205	117
ED 0	ED 1	0	0	4	5	5
ED 0	ED 2	0	0	3	1	0
Okänt	ED 0	27	88	70	75	47
Okänt	ED 1	3	1	0	1	1
Okänt	ED 2	0	0	0	1	0
Okänt	Okänt	87	69	14	1	121

T27: Kombination av föräldradjurens officiella ED-status fördelat per svenskfödda valpkullarnas födelseperiod. Datakälla: SKK Avelsdata.

2.4.9 Neurologiska sjukdomar

Degenerativ myelopati (DM)

DM är en kronisk fortskridande ryggmärgssjukdom, som närmast påminner om ALS hos människa. Sjukdomen kan förekomma hos alla raser men är, enligt ett flertal utländska källor, vanligare förekommande hos vissa raser däribland Rhodesian Ridgeback. Sjukdomen drabbar främst äldre hundar.

DM orsakas av en mutation i genen SOD1 och har en autosomal recessiv arvgång med inkomplett penetrans.^{R24} Med detta menas att en individ måste ärva sjukdomsanlaget från respektive förälder för att kunna utveckla sjukdomen, men att affekterade hundar inte alltid uppvisar sjukdomssymptom under sin livstid. På marknaden finns ett kommersiellt gentest för att identifiera individer som genetiskt är fria, anlagsbärare eller affekterade. Det finns dock även andra sjukdomar med liknande symptom som inte omfattas av gentestet och diagnosen kan därför endast säkerställas genom obduktion.

Hittills finns endast en känd individ i Sverige (import) som varit genetiskt affekterad och diagnosen har i detta fall bekräftats vid obduktion efter att hunden avlidit vid cirka elva års ålder. Dock finns det ett antal individer som efter gentest visat sig vara anlagsbärare.

Med anledning av den låga förekomsten hos den svenska populationen har SRRS inte generellt rekommenderat att föräldradjur ska gentestas för DM före parning. Riskbedömning måste istället göras av uppfödare och hanhundsägare för varje enskild parningskombination och avel ske i enlighet med Jordbruksverkets och SKKs regelverk. Anlagsbärare kan användas i avel i kombination med individ som genom gentest bekräftats fri från sjukdomsanlaget.

Epilepsi

Förekomsten av epilepsi hos den svenska ridgebackpopulationen är låg.

Under 2016-2017 fick "Juvenil Myoklon Epilepsi" (JME) stor uppmärksamhet inom rasen både i Sverige och i utlandet. Sjukdomen drabbar unga individer (upp till 18 månader) och symtomen är muskelryckningar och/eller kramper som oftast inträffar när hundarna är avslappnade eller i vila. Sjukdomen är autosomal recessiv^{R25}, det vill säga affekterade hundar bär två kopior av arvsanlaget varav en kopia har ärvts från respektive förälder. Hundar som har en kopia av anlaget är anlagsbärare men kliniskt friska, d.v.s de kommer inte att utveckla JME. Det finns ett kommersiellt gentest för att genetiskt identifiera individer som är fria, anlagsbärare eller affekterade.

Enligt SRRS hälsoenkäter (2.4.1) drabbas mindre än 1% av epilepsi (alla typer, JME inkluderat). Den låga frekvensen stöds även av försäkringsstatistiken 2006-2011 där epilepsi inte finns med bland de sjukdomar som är vanliga orsaker till att rasen behöver veterinärvård. Epilepsi finns däremot med bland en av de vanligare orsakerna till avlivning vilket indikerar att sjukdomen inte alltför sällan är dödlig. Risken för avlivning till följd av epilepsi är dock inte högre för Rhodesian Ridgeback än andra raser.

Med anledning av den låga förekomsten inom rasen har SRRS inte generellt rekommenderat att föräldradjur ska gentestas för JME före parning. Riskbedömning måste istället göras av uppfödare och hanhundsägare för varje enskild parningskombination och avel ske i enlighet med Jordbruksverkets och SKKs regelverk. Anlagsbärare kan användas i avel i kombination med individ som genom gentest bekräftats fri från sjukdomsanlaget.

2.4.10 Urinvägar

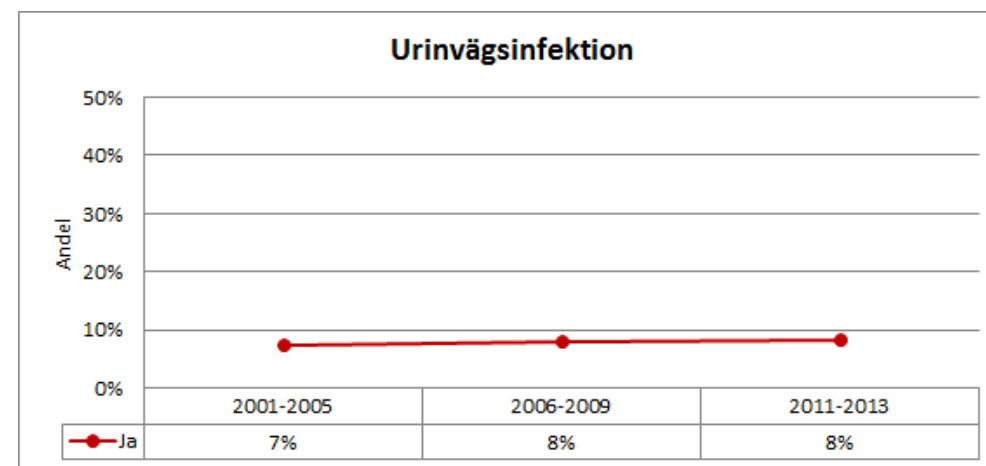
Urinvägsinfektion & urinrörskatarr

Urinvägsinfektion (cystit) och urinrörskatarr (uretrit) förekommer enligt veterinärvårdsstatistiken^{R6} hos rasen i något större utsträckning i relation till alla raser och finns också med bland de vanligaste orsakerna till veterinärvård av Rhodesian Ridgeback.

Även SRRS hälsoenkäter (2.4.1) visar att förekomsten hos hundar födda 2011-2013 inte är helt ovanlig, då 8% rapporteras vara drabbade vid minst ett tillfälle (T27, F28). Detta är oförändrat gentemot föregående period 2006-2009. Besvär relaterat till urinvägarna finns inte med bland de vanligare förekommande orsakerna till avlivning.^{R7}

Besvär urinvägarna			
Födelseår	2001-2005	2006-2009	2011-2013
Antal svar	763	806	428
Urinvägsinfektion	57	65	36
	7%	8%	8%

T28: Treåriga hundar som rapporterats drabbats av urinvägsbesvär i relation till antal som besvarat frågan fördelat per fördelseperiod. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

F38: Andel treåriga hundar som rapporterats ha drabbats av urinvägsinfektion i relation till antal som besvarat frågan fördelat per fördelseperiod. Från hundar födda 2011 efterfrågas endast veterinärställda diagnoser. Datakälla: SRRS Hälsoenkäter.

2.4.11 Tumörsjukdomar

SRRS hälsoenkäter (2.4.1) innehåller väldigt få rapporter om tumörsjukdomar, vilket troligtvis beror på att enkäterna främst besvarats av ägare till treåriga hundar. Försäkringsstatistiken^{R6}, som även omfattar äldre hundar, visar att hudtumörer är en av de tre vanligaste orsakerna till veterinärvård av Rhodesian Ridgeback och att rasen löper mer än dubbelt så hög risk att drabbas än andra raser. Även juvertumörer finns bland vanliga orsaker till veterinärvård, men drabbar inte rasen i relativt större utsträckning. Inga av nämnda tumörsjukdomar leder enligt livskadestatistiken^{R7} vanligtvis till avlivning före tio års ålder. Istället är det lymfom samt leukemi, skelettcancer och tumör i lunga och lever som finns bland de vanligaste dödsorsakerna relaterat till tumörer hos Rhodesian Ridgeback före tio års ålder. Då dessa tumörformer inte finns bland de vanligaste orsakerna till veterinärvård, indikeras att de trots allt är mindre vanligt förekommande.

2.5 Mentalitet & funktion

Engod mentalitet innebär i grunden att hunden fungerar väl i sin vardag och mår psykiskt bra. Rhodesian Ridgeback är ursprungligen en jakt- och vakthund med bland annat sådana egenskaper som dessa funktioner kräver. Samtidigt har rasen sitt ursprung i en miljö fylld av faror och svåra yttre omständigheter, som krävde mycket självständighet då hundarna själva tvingades att bedöma olika situationer och - ibland instinktivt - handla därefter. Det är en utmaning för varje uppfödare att med respekt för rasens ursprung anpassa den till dagens svenska förutsättningar utan att de rastypiska egenskaperna och karaktärsdragen försvinner.

2.5.1 Beskrivning av mentalitet

För att få en så rättvisande bild som möjligt av rasens mentala status och dess beteenden är det önskvärt att uppfödare och hundägare hjälps åt att beskriva samtliga hundar i en valpkull och inte enbart dem som avses användas i den framtida aveln.

För Rhodesian Ridgeback finns det i dagsläget primärt två officiella verktyg för beskrivning av hundars mentalitet; *Mentalbeskrivning Hund* (MH) och *Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund* (BPH). Därtill finns även *Mentaltest* (MT) som kräver att deltagande hund först har genomfört MH eller BPH.

För flera uppfödare av rasen är idag BPH eller MH vedertagna verktyg för att utvärdera mentaliteten såväl hos enskilda hundar och valpkullar såväl som hos hela familjegrupper. Sedan BPH infördes 2012 har detta, på uppfödarnas och hundägarnas eget initiativ, blivit det primära verktyget istället för MH. Troligtvis främst p.g.a tillgången till beskrivningsstillfällena.

Hund måste vara minst 12 månader för att få lov att starta vid BPH eller MH. Varken BPH eller MH är något prov där hunden blir godkänd eller underkänd utan, precis som namnet antyder, en beskrivning av hundens reaktioner i olika standardiserade situationer.

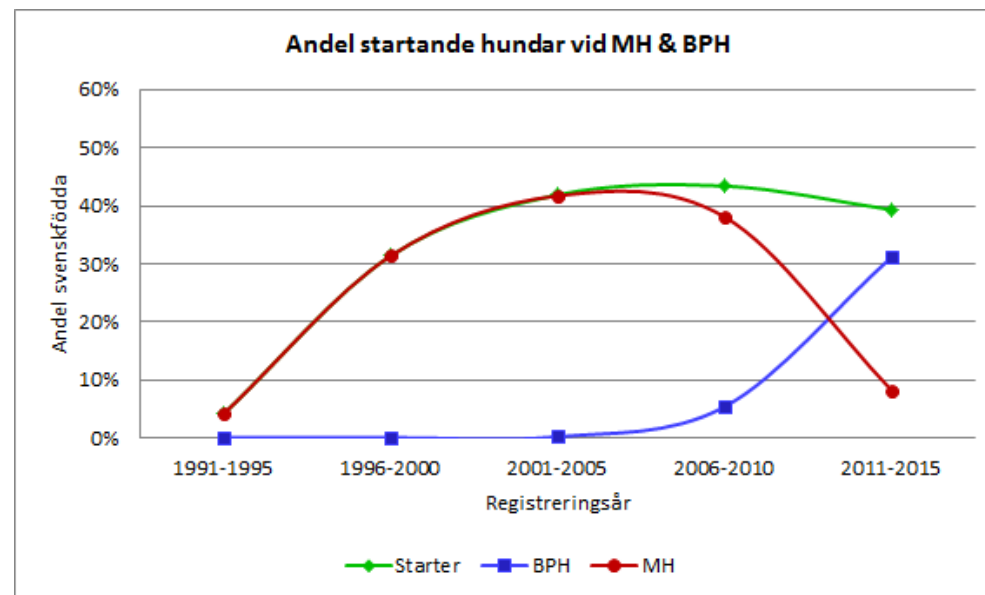
2.5.2 Beskrivningsfrekvens

Andelen svenskfödda startande hundar vid MH och BPH har successivt minskat något avseende hundar födda 2011-2015 (F39). Beskrivningsfrekvensen för svenskfödda hundar under perioden är i genomsnitt 38% (T29), vilket är en minskning gentemot perioden 2006-2010.

Av svenskregistrerade hundar använda i svensk avel 2011-2015 så har 79% deltagit vid MH och/eller BPH, vilket är en ökning gentemot föregående femårsperiod. Andelen är något högre för hanar än för tikar (T30).

Sett till valpkullarna födda 2011-2015 så har 50% av kullarna två beskrivna föräldrar (d.v.s har startat vid MH/BPH) och 36% har en förälder beskriven. För 14% av kullarna är ingen av föräldrarna mentalbeskriven.

Måluppfyllelse: I föregående version av RAS var målet att fram till 2009 ha beskrivit 200 hundar per år (vilket tolkas per provår). Beskrivningsfrekvensen per provår 2004-2008 är i genomsnitt 185 svenskregistrerade hundar per år, vilket innebär att målet per definition inte har uppnåtts. Syftet, d.v.s att öka andelen beskrivna hundar i relation till antal registrerade, har under den angivna tidsperioden ändå uppfyllts.

Figur 39: Andel av antal svenskfödda hundar som har deltagit vid MH respektive BPH fördelat per födelseår. Datakälla: SKK Avelsdata.

Beskrivning svenskfödda hundar					
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
Mentalbeskrivna hundar					
Antal	31	454	791	837	636
Andel av svenskfödda	4%	31%	42%	42%	38%
A) Starter totalt					
Antal	31	460	795	866	652
Medel	6,2	92,0	159,0	173,2	130,4
Std.avvikelse	6,6	28,1	34,3	20,3	21,6
Andel av svenskfödda	4%	31%	42%	43%	39%
B) Starter MH					
Antal	31	460	792	760	136
Medel	6,2	92,0	158,4	152,0	27,2
Std.avvikelse	6,6	28,1	33,9	40,6	20,4
Andel av svenskfödda	4%	31%	42%	38%	8%
C) Starter BPH					
Antal	0	0	3	106	516
Medel	0,0	0,0	0,6	21,2	103,2
Std.avvikelse	0,0	0,0	0,5	29,8	17,1
Andel av svenskfödda	0%	0%	5%	31%	12%

T29: Svenskfödda Rhodesian Ridgeback som startat vid officiell mentalbeskrivning (MH eller BPH) fördelat per hundarnas födelseperiod. Datakälla: SKK Avelsdata.

Beskrivning svenskregistrerade avelsdjur					
Avkommornas födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
A) Avelsdjur					
Antal	2	45	173	221	188
Andel av svenskreg. avelsdjur	2%	22%	63%	77%	79%
B) Avelshannar					
Antal	1	20	74	91	69
Andel av svenskreg. avelshannar	2%	27%	71%	83%	82%
C) Avelstikar					
Antal	1	25	99	130	119
Andel av svenskreg. avelstikar	1%	19%	58%	73%	77%

T30: Svenskregistrerade avelsdjur som startat vid officiell mentalbeskrivning (MH eller BPH) fördelat per avkommornas födelseperiod. Ett avelsdjur är unikt inom en period, men kan vara inkluderat i flera perioder. Datakälla: SKK Avelsdata samt SKK/KHM.

2.5.3 Mentalbeskrivning Hund (MH)

Sedan mitten av 1940-talet har man i Sverige testat och beskrivit hundars mentalitet, inledningsvis genom olika typer av lämplighetstester för tjänstehundar. 1981 inledde dåvarande Statens hundskola ett projekt för att utforma ett mentaltest för unghundar vilket, sedermera i Svenska Brukshundsklubbens regi, ledde fram till Mentalbeskrivning Unghund (MUH) som blev officiell 1989. Denna ersattes 1997 av Mentalbeskrivning Hund (MH) efter viss revidering.

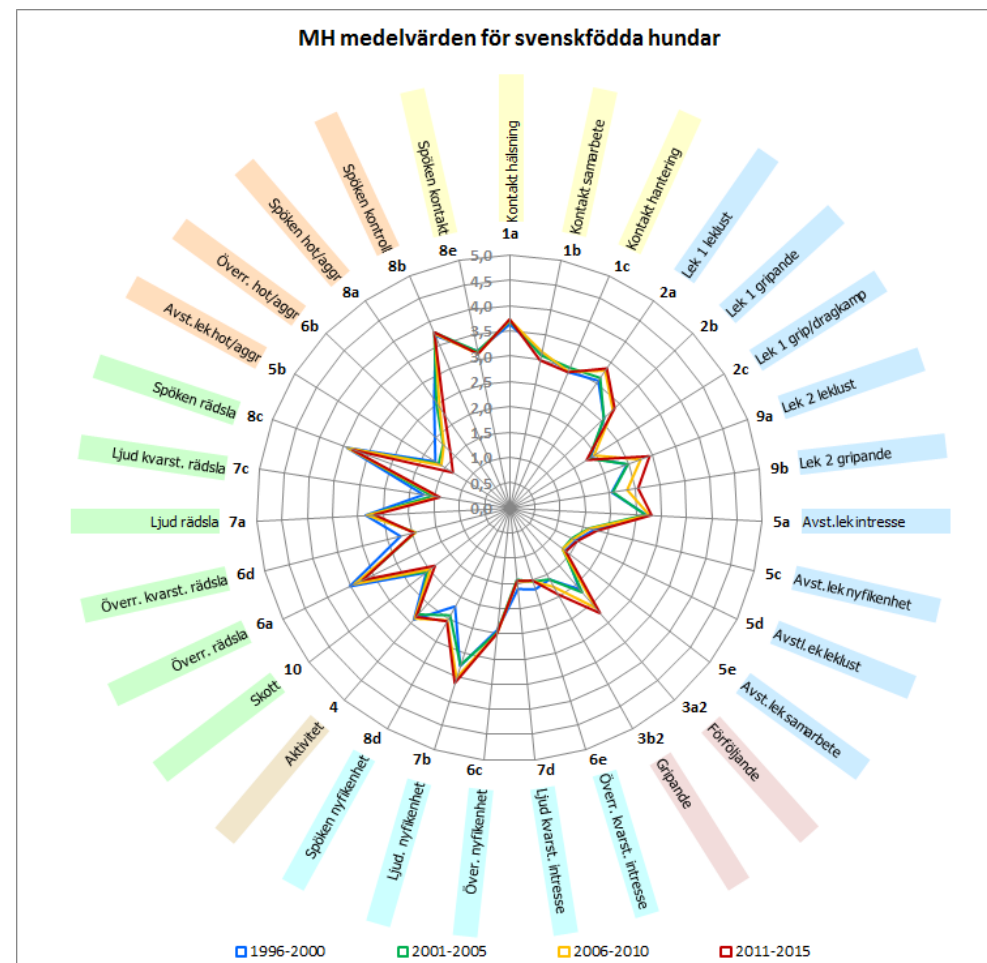
MH innebär att hunden utsätts för en rad olika standardiserade situationer samtidigt som hundens reaktioner beskrivs i ett protokoll. I varje beskrivningsmoment används en skala från 1 till 5 där beskrivaren markerar det alternativ som bäst beskriver hundens reaktion.

Inom födelseåren 2006-2015 har 893 svenskfödda hundar deltagit vid MH. Tre hundar har startat två gånger, så antalet starter är därför 896 (T31). Sedan 2012 har allt fler uppfödare/hundägare övergått till BPH, vilket

är den främsta orsaken till minskningen av antal starter för perioden 2011-2015.

Av det totala antalet starter har 95% genomfört MH och 1,5% har genomfört beskrivningen men avstått skott. Av de cirka 3,5% (34 hundar) som avbrutit beskrivningen, har ca 27% skett vid moment 6 "Överraskning", 29% vid moment 7 "Ljud" och 21% vid moment 8 "Spöken". Ingen hund har rapporterats för oacceptabelt beteende.

För att ge en överblick så presenteras MH vanligtvis som ett spindeldiagram (F40). Diagrammet redovisar medelvärdet av de faktiska värden i rutorna 1-5 som de enskilda hundarna fått i sina beskrivningsprotokoll för respektive moment. Ett medelvärde kan bestå av hundar med ytterligheter åt båda håll, det vill säga ett antal hundar som befinner sig högt på skalan sammanslagna med hundar som ligger lågt. Variationen inom rasen illustreras i Tabell T32 där de enskilda hundarnas värde för respektive moment har fördelats på en femgradig skala.

F40: Medelvärden fördelat per födelseperiod för svenskfödda Rhodesian Ridgebacks som har genomfört samtliga moment vid MH. Perioder med färre än 100 beskrivna hundar har exkluderats. Datakälla: SKK Rasdata.

Mentalbeskrivning Hund (MH)					
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
Antal hundar	31	454	791	757	136
Antal starter	31	460	792	760	136
varav genomförda med skott	30	435	732	720	126
varav genomförda utan skott	0	4	18	10	3
varav avbrutna	1	21	42	30	7
Andel hundar av födda	4%	31%	42%	38%	8%

T31: Antal starter för svenskfödda Rhodesian Ridgebacks vid MH fördelat per födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

Mentalbeskrivning Hund (MH) födda 2006-2015									
Moment	0,0-1,0	1,1-2,0	2,1-3,0	3,1-4,0	4,1-5,0	Avbrutet	N/A	Medel	Std.avv.
1a Kontakt hälsning	0%	2%	28%	65%	4%	0%	0%	3,7	0,6
1b Kontakt samarbete	5%	10%	56%	26%	3%	0%	0%	3,1	0,8
1c Kontakt hantering	9%	22%	40%	27%	2%	0%	0%	2,9	1,0
2a Lek 1 leklust	6%	15%	27%	47%	5%	0%	0%	3,3	1,0
2b Lek 1 gripande	12%	19%	46%	20%	3%	0%	0%	2,8	1,0
2c Lek 1 grip/dragkamp	51%	16%	23%	6%	3%	0%	0%	1,9	1,1
3a1 Förföljande	23%	17%	21%	36%	2%	0%	0%	2,8	1,2
3a2 Förföljande	36%	10%	13%	37%	4%	0%	0%	2,6	1,4
3b1 Gripande	47%	43%	7%	1%	1%	0%	0%	1,7	0,8
3b2 Gripande	52%	28%	12%	4%	4%	0%	0%	1,8	1,1
4 Aktivitet	0%	35%	43%	19%	2%	1%	0%	2,9	0,8
5a Avståndslek intresse	2%	24%	70%	3%	0%	1%	0%	2,8	0,6
5b Avståndslek hot/aggressiv.	71%	12%	10%	2%	4%	1%	0%	1,6	1,0
5c Avståndslek nyfikenhet	68%	11%	10%	6%	4%	1%	0%	1,7	1,1
5d Avståndslek leklust	75%	14%	6%	3%	1%	1%	0%	1,4	0,8
5e Avståndslek samarbete	79%	10%	8%	2%	0%	1%	0%	1,3	0,7
6a Överraskning rädsla	3%	12%	46%	20%	18%	1%	0%	3,4	1,0
6b Överraskning hot/aggressiv.	48%	28%	20%	3%	0%	1%	0%	1,8	0,9
6c Överraskning nyfikenhet	21%	38%	21%	10%	10%	1%	0%	2,5	1,2
6d Överraskning kvar. rädsla	48%	21%	19%	8%	2%	2%	0%	1,9	1,1
6e Överraskning kvar. intresse	58%	29%	10%	0%	0%	2%	0%	1,5	0,7
7a Ljud rädsla	19%	16%	41%	10%	12%	2%	0%	2,8	1,2
7b Ljud nyfikenhet	10%	23%	12%	11%	41%	2%	0%	3,5	1,5
7c Ljud kvar. rädsla	72%	14%	7%	3%	1%	3%	0%	1,4	0,8
7d Ljud kvar. intresse	63%	24%	10%	0%	0%	3%	0%	1,5	0,7
8a Spöken hot/aggressivitet	17%	30%	45%	4%	1%	4%	0%	2,4	0,8
8b Spöken kontroll	1%	7%	22%	51%	15%	4%	0%	3,7	0,9
8c Spöken rädsla	10%	22%	18%	10%	36%	4%	0%	3,4	1,4
8d Spöken nyfikenhet	29%	25%	16%	14%	13%	4%	0%	2,5	1,4
8e Spöken kontakt	14%	10%	27%	41%	4%	4%	0%	3,1	1,1
9a Spöken Lek 2 leklust	17%	19%	28%	30%	2%	4%	0%	2,8	1,1
9b Spöken Lek 2 gripande	31%	14%	35%	15%	1%	4%	0%	2,4	1,1
10 Skott	50%	21%	11%	4%	9%	4%	1%	2,0	1,3

T32: Fördelning i MH-protokollet för svenskfödda hundar 2006-2015 som har startat vid MH. Resultat för de hundar som avbrutit är inkluderat t.o.m det sista moment som hunden genomfört och därefter redovisas hundens deltagande i kolumnen "Avbrutet". Det finns några fall där inget resultat har angivits för ett enskilt moment, t.ex om hunden avstått skott, och dessa redovisas då i kolumnen "n/a". De två vanligaste alternativen för varje moment är färgmarkerade. Datakälla: SKK Rasdata.

2.5.4 Beteende- och personlighetsbeskrivning Hund (BPH)

BPH har arbetats fram av Kommittén för Hundars Mentalitet (KHM) inom Svenska Kennelklubben i syfte att tillhandahålla en beskrivning som i större utsträckning än MH speglar hundars vardagsbeteende. Under 2010 testades beskrivningen på drygt 200 hundar av fem utvalda raser, däribland Rhodesian Ridgeback. De första officiella beskrivningarna genomfördes i maj 2012.

BPH innebär att hunden genomgår en standardiserad bana där den ställs inför en rad olika situationer. Hundens reaktioner beskrivs detaljerat i ett protokoll och som komplement redovisar beskrivaren sin subjektiva uppfattning om hunden. Sammantaget ger dessa en beskrivning av individens beteende och personlighet.

Intresset för BPH har glädjande varit stort hos ett flertal uppfödare av rasen. Det har resulterat i att Rhodesian Ridgeback som första ras uppnådde 200 svenskfödda beskrivna hundar och 2015 fick tillgång till en s.k "200-analys" från SKK/KHM. Analysen innehåller en genomgång av resultaten samt reflektion över de beteenden som rasen uppvisar på aggregerad nivå.

I september 2017 fick rasen, efter att ha uppnått 500 beskrivna hundar, även tillgång till en s.k "500-analys" som tagits fram i samarbete mellan Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och SKK/KHM. Denna analys presenterar bl.a de första indikationerna på arvbarhetsskattningar för i beskrivningen ingående mentala egenskaper hos Rhodesian Ridgeback. Detta är ett led i en framtida möjlighet till införande av s.k "mentalindex", ett verktyg för att mer systematiskt kunna selektera och kombinera avelsdjur utifrån önskvärda mentala egenskaper hos avkommorna.

Under födelseåren 2006-2015 har 621 svenskfödda hundar deltagit vid BPH. En hund har startat två gånger, så antalet starter är därför 622 (T33).

I enlighet med SRRS rekommendation har 99% av starterna skett vid BPH där det förekommer skottmoment.

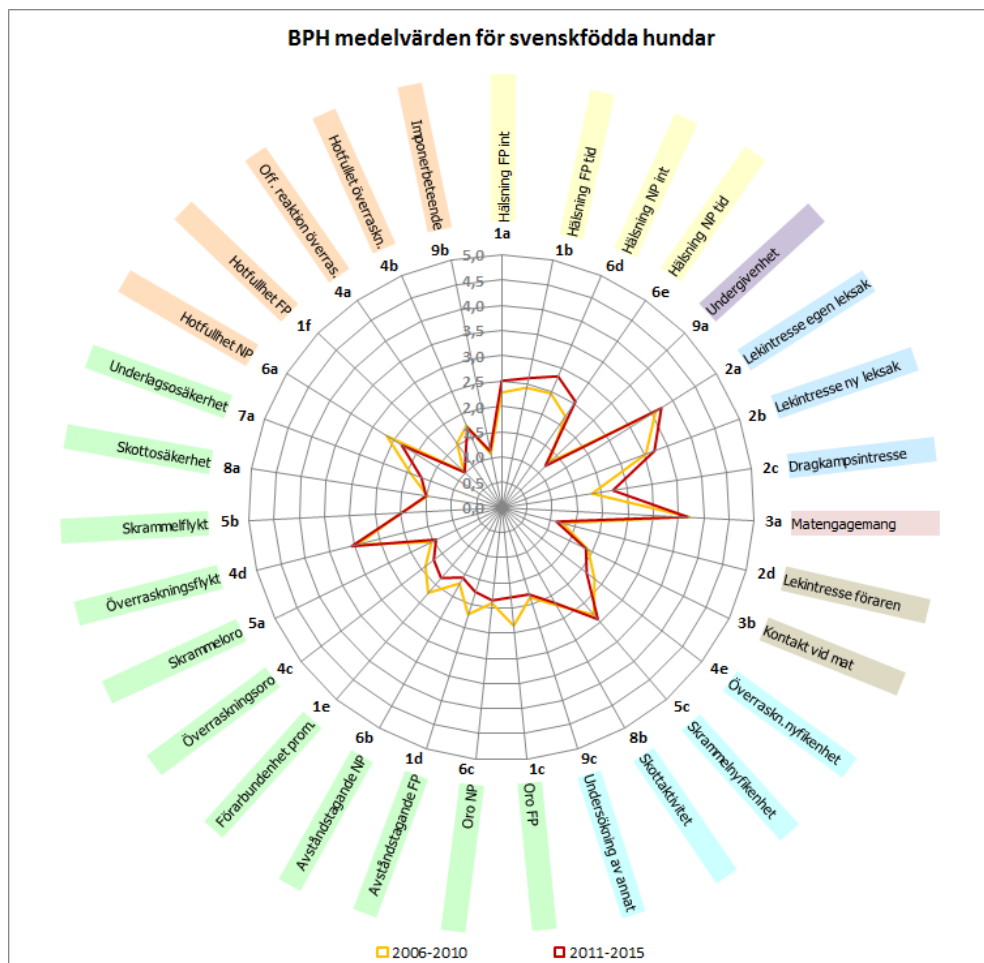
Av det totala antalet starter har 92% genomfört BPH med skott och 2% har genomfört beskrivningen men valt att avstå skottmomentet. Av de 5% som avbrutit beskrivningen har ca 68% skett vid momentet "Överraskning" och 13% vid momentet "Skrammel". Ingen hund har rapporterats för oacceptabelt beteende.

På samma sätt som MH så presenteras BPH vanligtvis som ett spindeldiagram. För BPH visas dock inte hundens faktiska värden utan värdena grundar sig istället på en matematisk beräkningsmodell. Spindeldiagrammet för rasen (F41) redovisar medelvärde för de olika momenten baserat på samtliga hundar som genomfört momentet.

Ett medelvärde innefattar hundar med ytterligheter åt båda håll, och säger därmed inget om variationen inom rasen. Variationen illustreras i tabell T34 där de enskilda hundarnas beräknade värde för respektive moment fördelats på en femgradig skala tillsammans med standardavvikelsen.

Momentet "Skrammel" vid BPH. Foto: © Ulrika Hall.

F41: Spindeldiagram som visar medelvärden fördelat per födelseperiod för svenskfödda Rhodesian Ridgebacks som har genomfört samtliga moment vid BPH. Perioder med färre än 100 beskrivna hundar har exkluderats. Datakälla: SKK/KHM.

Beteende- och Personlighetsbeskrivning Hund (BPH)		
Födelseår	2006-2010	2011-2015
Antal hundar	106	515
Antal starter	106	516
varav genomförda med skott	98	476
varav genomförda utan skott	5	12
varav avbrutna	3	28
Andel hundar av födda	5%	31%

T33: Antal starter vid BPH fördelat per födelseperiod. Datakälla: SKK/KHM.

Hälsning
Undergivenhet
Lekintresse
Matengagemang
Förarkontakt
Nyfikenhet
Rädslo/Ösakerhet
Hot/Aggressivitet

Beteende- och personlighetsbeskrivning Hund (BPH) födda 2006-2015									
Moment	0,0-1,0	1,1-2,0	2,1-3,0	3,1-4,0	4,1-5,0	Avbrutet	N/A	Medel	Std.avv.
1a Hälsning FP intensitet	17%	31%	27%	13%	11%	0%	0%	2,5	1,2
1b Hälsning FP tid	18%	29%	25%	13%	15%	0%	0%	2,6	1,3
1c Oro FP	63%	6%	12%	6%	13%	0%	0%	1,9	1,4
1d Avståndstagande FP	59%	14%	12%	5%	11%	0%	0%	1,8	1,3
1e Förarbundenhet promenad	58%	10%	14%	5%	12%	0%	0%	1,9	1,3
1f Hotfullhet FP	99%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	1,0	0,1
2a Lekintresse egen leksak	4%	12%	15%	20%	49%	1%	0%	3,7	1,3
2b Lekintresse ny leksak	3%	9%	41%	17%	30%	1%	0%	3,2	1,2
2c Dragkampsintrasse	40%	20%	13%	13%	13%	1%	0%	2,2	1,3
2d Lekintresse föraren	89%	8%	2%	0%	0%	1%	0%	1,1	0,5
3a Engagemang för mat	0%	1%	17%	58%	23%	1%	0%	3,7	0,6
3b Kontakt vid mat	61%	4%	23%	9%	2%	1%	0%	1,9	1,2
4a Offensiv reaktion vid överraskn.	78%	11%	4%	1%	2%	4%	0%	1,3	0,8
4b Hotfullhet överraskning	45%	23%	22%	4%	2%	4%	0%	1,7	0,9
4c Övrraskningsoro	60%	14%	12%	6%	3%	4%	0%	1,7	1,1
4d Övrraskningsflykt	3%	26%	27%	17%	23%	4%	0%	3,0	1,3
4e Övrraskningsnyfikenhet	19%	38%	19%	17%	2%	4%	0%	2,2	1,1
5a Skrammeloro	72%	12%	6%	4%	2%	5%	0%	1,5	0,9
5b Skrammelflykt	18%	51%	13%	6%	7%	5%	0%	2,0	1,1
5c Skrammelfyikenhet	8%	32%	17%	17%	22%	5%	0%	2,9	1,3
6a Hotfullhet NP	32%	19%	18%	12%	14%	5%	0%	2,4	1,4
6b Avståndstagande NP	66%	12%	8%	4%	4%	5%	0%	1,6	1,1
6c Oro NP	63%	8%	9%	5%	11%	5%	0%	1,9	1,4
6d Hälsning NP intensitet	24%	21%	22%	13%	16%	5%	0%	2,8	1,4
6e Hälsning NP tid	23%	20%	27%	10%	15%	5%	0%	2,5	1,3
7a Underlagsosäkerhet	45%	27%	13%	4%	6%	5%	0%	1,7	1,1
8a Skottosäkerhet	76%	1%	5%	3%	7%	5%	3%	1,5	1,2
8b Skottaktivitet	26%	19%	35%	6%	7%	5%	3%	2,2	1,1
9a Undergivenhet	84%	6%	3%	2%	1%	5%	0%	1,2	0,6
9b Imponerbeteende	90%	1%	1%	2%	1%	5%	0%	1,1	0,6
9c Undersökning av annat	20%	51%	17%	5%	1%	5%	0%	1,8	0,8

T34: Fördelning av beräknade värden för respektive BPH-moment baserat på svenskfödda hundar 2006-2015 som har startat vid BPH. Resultat för de hundar som avbrutit är inkluderat t.o.m det sista moment som hunden genomfört och därefter redovisas hundens deltagande i kolumnen "Avbrutet". Det finns några fall där inget resultat har angivits för ett enskilt moment, t.ex om hunden avstått skott, och dessa redovisas då i kolumnen "n/a". De två vanligaste alternativen för varje moment är färgmarkerade. Datakälla: SKK/KHM.

2.5.5 Rasens personlighet

Enligt rasstandarden ska rasen ha *“ett värdigt, intelligent uppträdande, vara reserverad mot främlingar utan att visa aggressivitet eller skygghet”*.

Socialitet

Rasen bör acceptera kontakt med främmande person, men hälsningen kan vara kortfattad och utan att hunden själv uppmuntrar kontakten. Dock ska hunden inte uppvisa vare sig oro, skygghet eller aggressivitet.

Rasens medelvärde för hälsning vid BPH kan anses som relativt lågt i både intensitet och tid. Inom rasen är variationen stor och flera hundar hälsar inte alls. Det förekommer även hundar som hälsar intensivt och länge.

Vid MH framstår rasen som mer social än vid BPH. Detta kan förklaras av att BPH i högre grad fångar hundens sinnesstämning, medan MH kategoriserar hundens beteende som ett av fem möjliga alternativ. Även vid hantering verkar hundarna generellt uppvisa en något större osäkerhet vid BPH än MH, vilket utöver ovanstående kan orsakas av att hunden upplever hanteringen i BPH som mer påträngande, bl.a i form av lyft av tassar. En annan förklaring kan vara att vid MH ska testledaren försöka etablera en relation med hunden medan i BPH förhålla sig neutral.

Lekintresse & Förarkontakt

Rasen är en jakthund med ett ursprung som kräver stor självständighet, vilket bl.a återspeglas i lekmomenten.

Vid BPH leker hundar av rasen relativt gärna med sin egen favoritleksak och något mindre med den standardiserade leksaken. Vid MH förekommer inte lek med egen leksak vilket kan förklara varför leklusten vid MH förefaller något lägre.

Rasen visar inte särskilt stort intresse för dragkamp vare sig vid BPH eller MH, men variation finns. De individer som leker väljer att helst göra det själva, utan förarens eller testledarens inblandning.

Matengagemang

Detta moment finns endast vid BPH och här syns både rasens generella matintresse och dess självständighet. De flesta Rhodesian Ridgebacks engagerar sig i matletande. Det är också, liksom leken, en aktivitet som de ofta väljer att göra själva utan att söka hjälp av sin förare.

Nyfikenhet

Nyfikenhet innebär att hunden har drivkraft att utforska. För en hund som blivit skräm, kommer nyfikenheten väl till pass eftersom den hjälper hunden att undersöka det som utlöst känslan och i förlängningen komma över den.

Vid både MH och BPH visar rasen en viss nyfikenhet på en visuell, hastigt uppdykande överraskning. Än mer nyfiken blir den när det tillkommer ljud, som vid skramlet och skotten (skottaktivitet dokumenteras endast vid BPH).

Brist på nyfikenhet i de sammanhang BPH beskriver kan ha olika förklaringar. Dels kan hunden vara osäker eller rädd, vilket hindrar den från att gå fram utan hjälp från föraren, dels kan det botten i ett mer balanserat ointresse som gör att hunden helt enkelt inte bryr sig utan kanske ägnar sig åt någon annan aktivitet vid sidan om beskrivningssituationen. Vad som är vad registreras ofta vid passagera och/eller den tid det tar innan hunden återgått till neutral sinnesstämning, d.v.s “tid till kontroll”.

Rädsla/Osäkerhet

Rasen är sprungen ur en farofylld miljö där beredskap och snabba instinkter kunde vara

livsavgörande. Att rasen uppvisar måttlig grad av flyktbeteende vid överraskning eller skrammel ses därför naturligt. Rasen bör dock ha förmåga att relativt snabbt analysera situationen och ha tillräckligt med nyfikenhet för att våga undersöka källan och avreagera.

Inom rasen förekommer en viss grad av oro/ osäkerhet. Ridgebackens profil sticker ut vid ”överraskningsflykt” som vid BPH inkluderar ”tid till kontroll”, d.v.s hur lång tid det tar för hunden att återgå till ett neutralt känsloläge efter en lite skrämmande eller överraskande upplevelse. Det finns också individer som uppvisar oro gentemot främmande och/ eller närmande person vid BPH, likaså under spökmomentet vid MH.

Hot/Aggressivitet

Utöver jakt har rasen använts för att försvara mark och egendom både mot vilda djur och oinbjudna personer. I en hotfull situation bör

rasen således uppvisa måttlig grad av hotfullhet (höjd svans, rest ragg, skall, morrningar) men agerandet ska upphöra när hotet uppträder “ofarligt”. Bitbeteenden är oacceptabla.

Vid BPH föranleder en främmande person (moment 1) generellt varken att rasen hotar eller uppträder aggressivt. Den s.k närmande personen (moment 6) föranleder en högre grad av hotfullhet, en reaktion som även kan ses hos en del individer när den visuella överraskningen dyker upp. Variationen inom rasen är stor avseende hotbeteende mot närmande person.

Även vid MH visar rasen viss grad av hotfullhet vid både spöken och överraskning, men här är variation inom rasen mindre. Detta kan bero på att momenten i de båda beskrivningarna inte är riktigt jämförbara, vare sig avseende sin utformning eller vilka beteenden som dokumenteras.

Momentet “Närmande person” vid BPH. Foto: © Ulrika Hall.

2.5.6 Funktion & arbetsprov

Rhodesian Ridgeback är som tidigare nämnts ursprungligen en jakt- och vakthund. Vid jakt, på främst storvilt, arbetade hundarna vanligtvis i släpp om fyra eller fem, men även ensam hund kunde förekomma. Hundarna spårade i tysthet och gav endast skall vid upptäckt av bytet. Vid ställande spred släppet ut sig och en av hundarna sprang rakt emot djuret medan de andra cirklade runt för att förhindra att det kom undan. Här visade hundarna prov på stor uthållighet och rörlighet, d.v.s förmåga att vända på en tiondels sekund, hoppa åt sidan och finta samt kunna jaga ifatt om bytet skulle smita iväg. Genom att på detta sätt trötta ut viltet så gavs jägaren möjligheten till ett välriktat skott på nära håll med dåtidens kortdistansvapen. Rasens ursprungliga arbetssätt, med flera hundar i släpp, anses inte vara förenligt med god jaktetik i Sverige.

För Rhodesian Ridgeback finns det inget krav på arbetsprov och avelsurvalet har överlag inte skett baserat på hundarnas arbetsegenskaper. Den svenska populationens jaktduglighet misstänks således vara varierande.

I Sverige har hundar av rasen använts som ställande på främst älg eller vildsvin. Enligt hundägare vars hundar använts som ställande jakthundar så är rasen oftast duglig för uppgiften, men flera individer uppvisar säregenskapen att vilja driva viltet mot jägaren i långsamt gångstånd. I andra länder så används rasen idag bland annat vid exempelvis jakt på björn, puma, tvättbjörn.

Mer vanligt i Sverige är att rasen används som eftersökshund. Rasens uthållighet i kombination med att dess förmåga att använda sig av dofter både på marken och i vinden gör att den flera gånger har lyckats

finna skadat vilt när hundar av andra, i Sverige mer etablerade jakthundsraser, har misslyckats. Att hunden använder sig av vind kan vid viltspårprov anses som att den är mindre "spårnoga", men vid skarpa eftersök uppfattas detta ofta som en styrka.

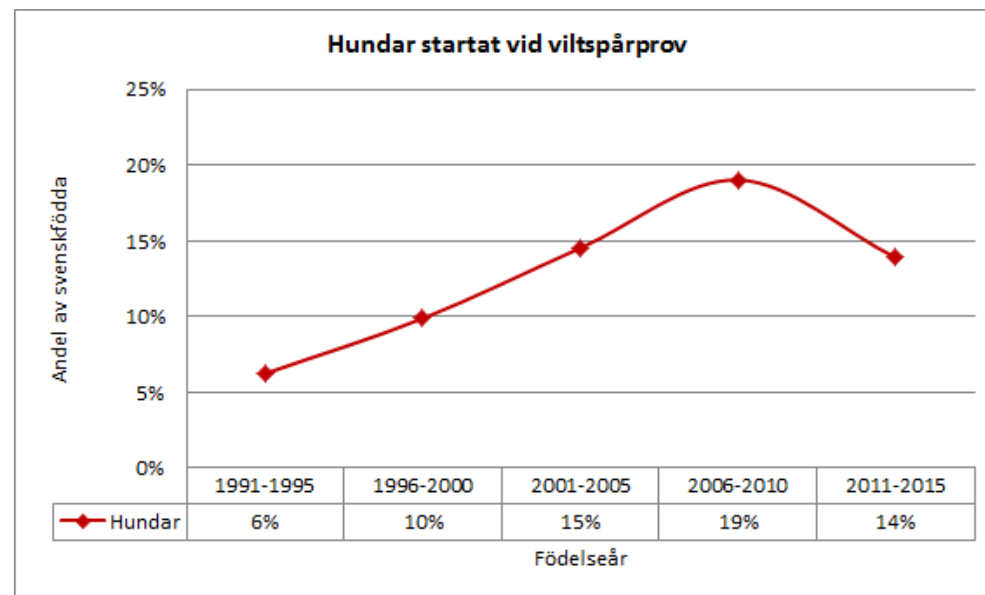
Att Rhodesian Ridgeback i allmänhet är en väl fungerande spårhund, har bevisats gång på gång vid såväl officiella viltspårprov som vid skarpa eftersök. Många ägare av rasen ser också viltspår som ett utmärkt sätt att aktivera sin hund.

Hundar som har erhållit godkänt anlagsprov i viltspår kan starta i jaktklass på hundutställning, men det finns inga krav på provmerit för att uppnå svenskt utställningsschampionat.

Av antalet svenskfödda hundar 2011-2015 har 230 hundar (14%) startat minst en gång vid officiellt viltspårprov (F42, T35). Totalt har dessa hundar tillsammans gått 918 prov, d.v.s i genomsnitt cirka 4 prov per hund. 27% av starterna har skett i anlagsklass och 73% i öppen klass.

Av starterna i anlagsklass har 82% blivit godkända. I öppen klass har 71% av starterna resulterat i ett 1:a pris, 10% i ett 2:a pris, 6% i ett 3:e pris och 12% i ett 0 pris. Av de hundar som tilldelats 1:a pris har 10% erhållit hederspris (T35). Olika individer av rasen har också vid flertal tillfällen utsetts till "provets bästa hund" i viltspårstävlingar med flera raser representerade.

Rasen kan sedan 1998-01-01 uppnå viltspårprovsschampionat (SE VCH), vilket i skrivande stund har gjorts av 79 av de hundar som fötts i Sverige 2011-2015 (T35).

F42: Andel unika svenskfödda hundar som startat minst en gång vid officiellt viltspårprov födelat per hundarnas födelseår. Datakälla: SKK Rasdata.

Officiella viltspårprov					
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015
A) Hundar					
Antal deltagande hundar	48	142	281	378	230
Andel av svenskfödda	6%	10%	15%	19%	14%
Antal SE VCH	0	12	99	176	79
B) Starter					
Antal starter totalt	184	472	1312	1800	918
Medeltal starter per hund	3,8	3,3	4,7	4,8	4,0
Antal starter anlagsklass	57	153	308	386	251
andel godkänd	79%	82%	84%	91%	82%
andel ej godkänd	21%	18%	16%	9%	18%
Antal starter öppen klass	127	319	1004	1414	667
andel 1:a pris	66%	73%	73%	74%	71%
andel 2:a pris	9%	10%	12%	10%	10%
andel 3:e pris	8%	8%	6%	6%	6%
andel 0 pris	17%	9%	10%	10%	12%
andel hederspris av 1:a pris	35%	20%	20%	16%	10%

T35: Deltagande vid officiella viltspårprov för svenskfödda Rhodesian Ridgebacks fördelat per födelseperiod. Datakälla: SKK Rasdata.

2.6 Exteriör

Rasstandarden för Rhodesian Ridgeback erkändes av South African Kennel Union 1926. Inom SKK tillhör Rhodesian Ridgeback rasgrupp 6 "Drivande hundar samt sök- och spårhundar".

Enligt rasstandarden är kryptorchism och abnormiteter de enda exteriöra diskvalificerande felen för Rhodesian Ridgeback.

2.6.1 Exteriöra överdrifter

Precis som alla andra raser i Sverige så omfattas Rhodesian Ridgeback av Svenska Kennelklubbens (SKK), och sedermera även Nordiska Kennelunionens (NKU), arbete för att undvika exteriöra överdrifter och osund hundavel.

Särskilda Rasspecifika Domaranvisningar (SRD/BSI) är resultatet av en omfattande inventering som skett i samarbete mellan exteriördomare, ras- och specialklubbar, veterinärer och försäkringsstatistiska hälsodata. Utifrån detta material selekteras kontinuerligt hundraser som bedöms vara i riskzonen för en negativ utveckling av hälsa och sundhet på grund av överdrifter i rastypiska särdrag.

Foto: © Fredrik Hansson

Rhodesian Ridgeback har hittills inte tillhört de raser som bedömts vara i riskzonen för exteriöra överdrifter.

2.6.2 Exteriörbedömning

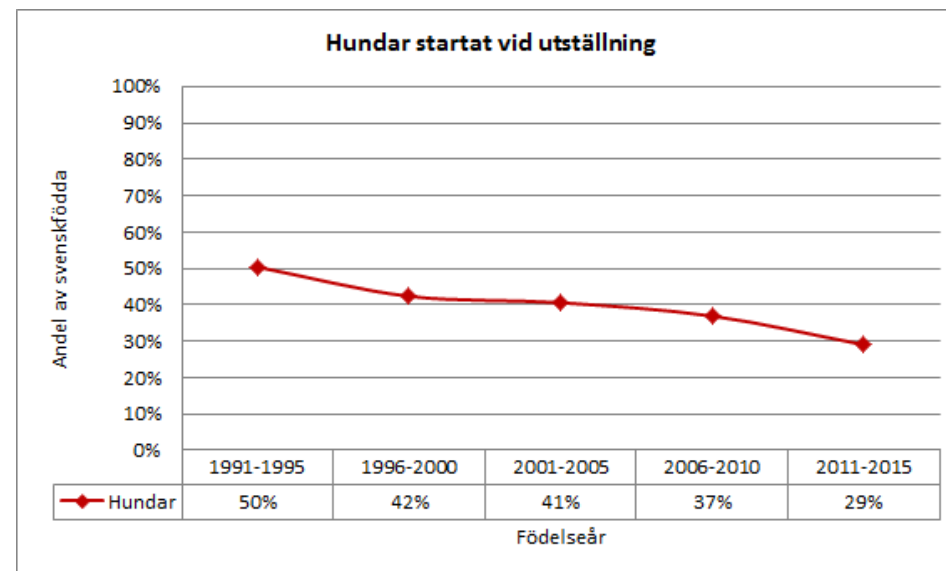
Rhodesian Ridgeback ska vara en välbalanserad, kraftfull, muskulös, rörlig och aktiv hund. Den ska ha symmetrisk helhet, kapacitet för stor uthållighet och tämligen stor snabbhet. Tonvikten ska vara; vig rörlighet, elegans och sundhet utan någon tendens mot massivitet.

Av antalet svenskfödda hundar födda 2011-2015, så har 481 hundar (29%) deltagit minst en gång vid officiell utställning i Sverige (F43). Totalt har dessa hundar tillsammans startat 4537 gånger, d.v.s i genomsnitt deltagit vid 9,4 svenska utställningar per hund.

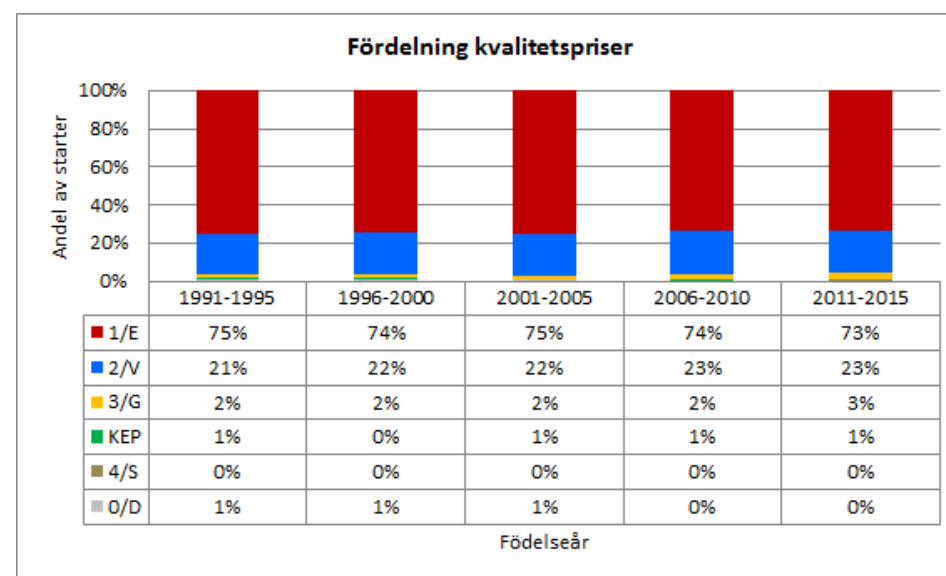
De kvalitetspriser som utdelats visar att de svenska rasrepresentanterna väl motsvarar standardens skrivning avseende helhetsintryck och det är också det omdöme som givits av flertalet rasspecialister som har dömt specialklubbens rasspecialer.

Av det totala antalet officiella starter 2011-2015, i klasser där kvalitetspris har utdelats, har i genomsnitt 73% av starterna tilldelats kvalitetspriset "Excellent". Därtill har 23% erhållit "Very good". Det innebär att sammanlagt så har 96% av starterna bedömts väl motsvara rasstandarden och sakna fel som negativt påverkar helhetsintrycket. Av de starter som tilldelats kvalitetspriset "Excellent" har 55% erhållit championkvalitet (ck).

SRRS valphänvisningsregler har sedan lång tid tillbaka haft krav på att föräldradjuren ska vara utställda med lägst kvalitetspriset "Very good" eller motsvarande för att kullen ska kunna medges hänvisning.

F43: Andel unika svenskfödda hundar som minst en gång startat i officiell klass vid utställning i relation till antal svenskfödda fördelat per födelseår. Datakälla: SKK Rasdata.

F44: Fördelning av kvalitetspriser vid officiell utställning i relation till antal starter av svenskfödda hundar fördelat per födelseår. Före 2011 så utdelades inte kvalitetspris i championklass och veteranklass varpå dessa ej har inkluderats under perioden 1991-2010. Datakälla: SKK Rasdata

2.6.5 Nosfärg

Rasstandarden tillåter två typer av färg på nostryffeln – svart eller leverfärgad (brun). Leverfärgen nedärvs autosomalt recessivt, vilket innebär att båda föräldrarna måste vara anlagsbärare (B-locus) för att avkommorna ska kunna få leverfärgad nos.

Så kallade “levernosar” har länge varit ovanliga inom rasen, men har med åren blivit allt vanligare. Av de svenskfödda valparna födda under perioden 2011-2015 har uppskattningsvis cirka 5% leverfärgad nos.

Siffran kan dock vara något i underkant eftersom uppfödare inte konsekvent uppger nosfärg vid registrering av valparna hos SKK, vilket medför att nosfärgen per automatik registreras som “svart”.

2.6.3 Pälsfärg och färgfel

Pälsfärgen får variera från ljus till röd vetefärg. Vitt på bröst och tassar är tillåtet.

Inom rasen förekommer relativt sällsynt färgfel som t.ex för mycket vitt. Det finns också ett fåtal hundar som är s.k “Dilute”, d.v.s där färgen har blivit “urvattnad”. Dilute nedärvs autosomalt recessivt. På marknaden finns ett kommersiellt gentest för att skilja bärare från icke bärare av diluteanlag (D-locus).

2.6.4 Ridgelöshet

Rasens adelsmärke är ridgen - ryggens hårkam - vilken är formad av hår som växer i motsatt riktning mot den övriga pälsen.

Ridgen orsakas av en dubbel kopia av generna FGF3, FGF4, FGF19 och ORAOVI efter varandra i angiven ordning. Ridgen nedärvs autosomalt dominant^{R11}, vilket innebär att en individ endast behöver arva ridgeanlag från en av sina föräldrar för att själv födas med ridge. Ett kommersiellt gentest finns tillgängligt

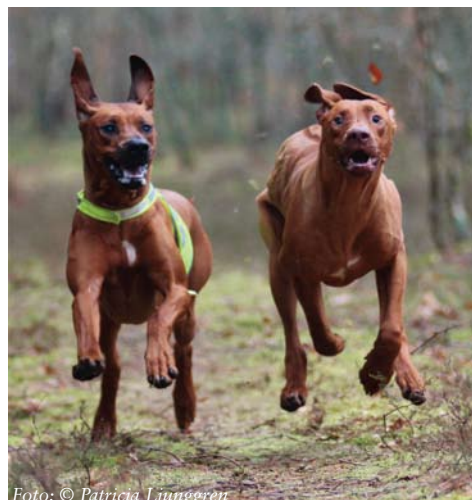

Foto: © Patricia Ljunggren

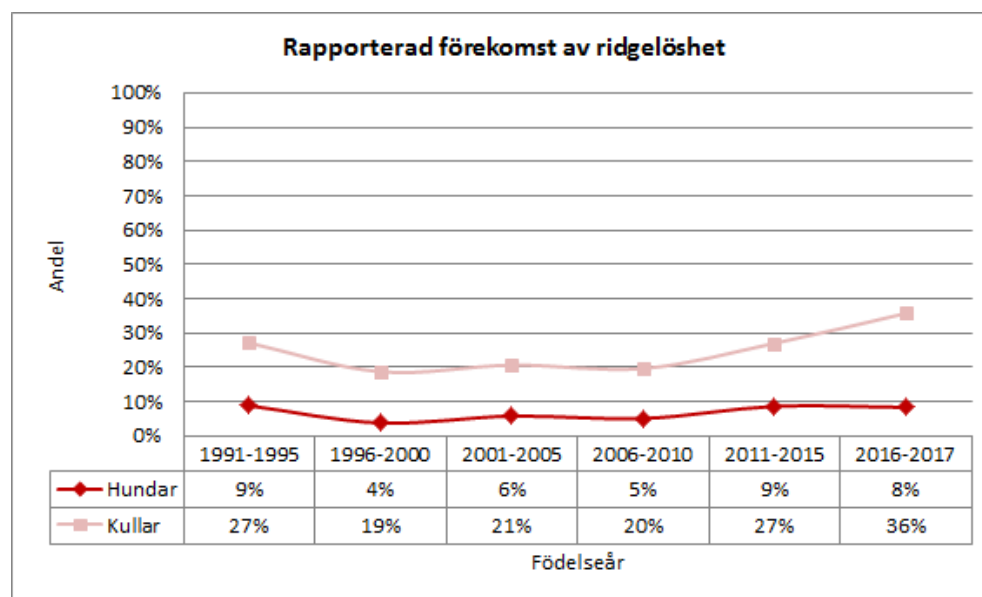
på marknaden, men uppföljning har visat inkomplett penetrans då uppskattningsvis <5% av de för ridgeanlaget heterozygota (enkelbärande) hundarna är ridgelösa^{R26}.

Information om förekomsten av ridgelösa valpar rapporteras av uppfödarna till SRRS Avelsregister (2.3.9). Statistiken för perioden 2011-2015 omfattar totalt 1686 svenskfödda valpar i 189 kullar för vilka rapport har inlämnats. Enligt avelsregistret är förekomsten av ridgelösa valpar under den aktuella perioden 9% av det totala antalet födda valpar, fördelat på 27% av kullarna. Detta är en ökning gentemot föregående period (T45, F36).

Det har diskuterats huruvida ridgelösa Rhodesian Ridgebacks skulle kunna användas i avel i syfte att minska förekomsten av Dermoid Sinus (DS) hos rasen. Inom rasen är det allmänt känt att DS även kan förekomma hos ridgelösa individer, såväl Rhodesian Ridgeback som andra raser, vilket även finns vetenskapligt dokumenterat (2.4.7). Ridgens koppling till DS är i dagsläget okänd.

Ridgelöshet						
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
Hundar						
Antal	72	59	119	100	145	51
Min	7	7	15	10	23	23
Max	27	22	35	24	38	29
Median	11	10	23	23	28	26
Medel	14,4	11,8	23,8	20,0	29,0	26,0
Std.avikelse	6,9	5,3	6,9	5,2	4,9	3,0
Andel av födda	9%	4%	6%	5%	9%	8%
Kullar						
Antal	26	31	47	42	51	25
Min	2	5	8	7	6	12
Max	10	10	12	11	13	13
Median	5	5	9	8	10	13
Medel	5,2	6,2	9,4	8,4	10,2	12,5
Std.avikelse	2,6	1,9	1,5	1,4	2,6	0,5
Andel av födda	27%	19%	21%	20%	27%	36%

F36: Av uppfödarna rapporterade ridgelösa hundar och förekomst i kullar fördelat på födelseperiod. Andel avser antal rapporterade i relation till antal födda (inkl. dödfödda) för vilka DOV har inlämnats. Datakälla: SRRS Avelsregister.

F45: Andel rapporterade ridgelösa hundar i förhållande till födda (inkl. dödfödda) och förekomst i kullar för vilka DOV har inlämnats fördelat på födelseperiod. Datakälla: SRRS Avelsregister.

2.6.6 Ridgefel

Enligt rasstandarden ska ridgen vara klart definierad, symmetrisk och avsmalna mot den punkt på ryggen där höftbenen framträder. Den ska börja omedelbart bakom skuldrorna och fortsätta mot höftbenen. Ridgen får bara ha två kronor (virvlar), vilka ska vara identiska och placerade mitt emot varandra. Den nedre delen av kronan får inte sträcka sig längre än till en tredjedel av ridgens längd.

Inom rasen förekommer så kallade "ridgefel", det vill säga ridgar som avviker mot rasstandarden. Detta kan exempelvis vara ridgar som är för korta, har för få eller för många virvlar, har korrekt antal virvlar men

som inte är parallellt placerade (så kallad "offset"), har för stora boxar eller på annat sätt har ett gentemot standarden avvikande utseende.

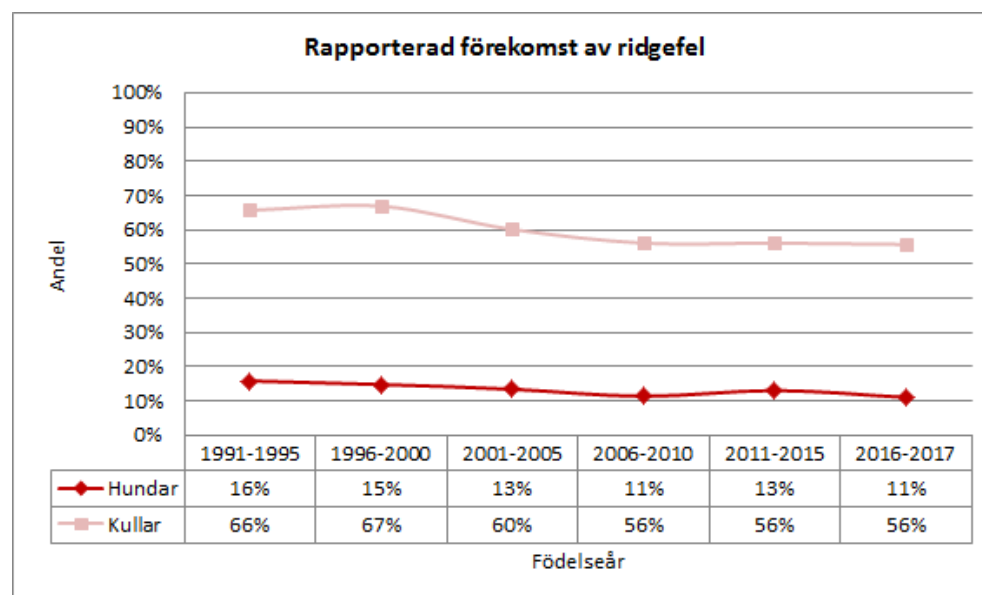
Information om förekomsten av valpar med ridgefel rapporteras av uppfödarna till SRRS Avelsregister (2.3.9). Statistiken för perioden 2011-2015 omfattar totalt 1599 svenskfödda valpar för vilka "Data Om Valpkull" (DOV) har rapporterats. Enligt avelsregistret är förekomsten av valpar med ridgefel under perioden 13% av antalet födda levande valpar fördelat på 56% av kullarna (T37, F46). Detta är i princip oförändrat gentemot föregående period.

Foto: © Fredrik Hansson

Ridgefel						
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
Hundar						
Antal	123	221	262	215	208	64
Min	16	33	40	35	19	26
Max	36	57	67	63	64	38
Median	26	44	49	38	47	32
Medel	24,6	44,2	52,4	43,0	41,6	32,0
Std.avikelse	7,1	8,4	9,5	10,3	15,8	6,0
Andel	16%	15%	13%	11%	13%	11%
Kullar						
Antal	63	111	137	120	106	39
Min	8	15	25	20	14	16
Max	19	27	30	33	30	23
Median	12	23	28	21	22	20
Medel	12,6	22,2	27,4	24,0	21,2	19,5
Std.avikelse	3,6	4,1	1,7	4,8	5,5	3,5
Andel	66%	67%	60%	56%	56%	56%

T37: Av uppfödarna rapporterade hundar och kullar med ridgefel fördelat på födelseperiod. Andel avser antal rapporterade i relation till antal födda levande för vilka DOV har inlämnats. Datakälla: SRRS Avelsregister.

F45: Andel rapporterade hundar med ridgefel i förhållande till födda levande (exkl. dödfödda) och förekomst i kullar för vilka DOV har inlämnats fördelat på födelseperiod. Datakälla: SRRS Avelsregister.

2.6.7 Kroksvans

Inom rasen kan det förekomma hundar med så kallad ”kroksvans” eller ”svansknick”, det vill säga en missbildning mellan två svanskotor där de är hopväxta i förskjutet läge. Kroksvans skapar vanligtvis inget lidande hos hunden.

Information om förekomsten av valpar med kroksvans rapporteras av uppfödarna till SRRS Avelsregister (2.3.9). Underlaget för perioden 2011-2015 omfattar totalt 1599 svenskfödda valpar för vilka ”Data Om Valpkull” (DOV) har inlämnats.

Förekomsten under perioden är 5% av antalet födda levande valpar fördelat på 29% av kullarna (F38).

2.6.8 Bettfel

Enligt rasstandard ska Rhodesian Ridgeback ha ett saxbett.

Bettfel förekommer sällan enligt uppfödarnas rapporter till SRRS Avelsregister (2.3.9), och då främst i form av överbett. Underlaget för perioden 2011-2015 omfattar totalt 1505 svenskfödda valpar för vilka ”Data Om Valpkull” (DOV) har inlämnats.

Förekomsten är i genomsnitt <1% av antal registrerade valpar fördelat på 5% av kullarna. Frekvensen bedöms dock som något osäker eftersom uppgiften historiskt inte specifikt har efterfrågats. Motsvarande siffra som rapporterats in via SRRS hälsoenkäter (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 är 2%.

Sedan mars 2014 så har DOV uppdaterats med uppgift om bettfel för att framöver kunna få en bättre indikation av förekomsten inom rasen.

Kroksvans						
Födelseår	1991-1995	1996-2000	2001-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2017
Hundar						
Antal	30	52	81	63	79	29
Min	2	8	12	8	9	10
Max	13	17	20	20	23	19
Median	6	9	17	10	15	15
Medel	6,0	10,4	16,2	12,6	15,8	5,8
Std.avikelse	3,8	3,4	3,2	4,4	4,8	4,5
Andel	4%	3%	4%	3%	5%	5%
Kullar						
Antal	24	37	61	56	54	20
Min	2	6	9	7	7	9
Max	11	9	15	12	15	11
Median	3	8	13	8	9	10
Medel	4,8	7,4	12,2	9,0	10,8	10,0
Std.avikelse	3,2	1,2	2,0	1,8	3,5	1,0
Andel	25%	22%	27%	21%	29%	29%

T38: Av uppfödarna rapporterade hundar och kullar med kroksvans fördelat på födelseperiod. Andel avser antal rapporterade i relation till antal födda levande för vilka DOV har inlämnats. Datakälla: SRRS Avelsregister.

2.6.9 Baksporrar

Rhodesian Ridgeback har naturligt sporrar på framtassarna. Det förekommer hundar av rasen som även har sporrar på ena eller båda bakbenen, men det är uppskattningsvis ganska ovanligt.

Historiskt har baksporrar ofta avlägsnats hos rasen, vilket fortfarande sker i andra länder. Sedan 2014 är det enligt ”Statens jordbruksverks föreskrifter om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård” förbjudet att avlägsna baksporrar utan veterinärmedicinska skäl.

Enligt de uppgifter som rapporterats av uppfödarna till SRRS Avelsregister (2.3.9) förekommer baksporrar hos 3% av antalet registrerade valpar födda 2011-2015 för vilka blanketten ”Data Om Valpkull” (DOV) har inlämnats. Frekvensen bedöms dock som osäker eftersom uppgiften historiskt inte specifikt har efterfrågats.

Sedan mars 2014 så har DOV uppdaterats med uppgift om baksporrar för att framöver kunna få en bättre indikation av förekomsten.

2.6.10 Kryptorchism

När en vuxen hanhund drabbas av att den ena eller båda testiklarna inte har vandrat ner till sin plats i pungen, så benämns denne som kryptorchid. En hund som defacto bara har en testikel kallas för monorchid, medan en hund som helt saknar båda sina testiklar kallas anorchid. De båda senare tillstånden är mycket ovanliga hos hund.^{R27} Då SRRS saknar statistik för av vilken anledning hanhundarnas testiklar i förekommande fall inte är normalt belägna i pungen, så benämns här samtliga tillstånd som kryptorchism.

Kryptorchism förekommer uppskattningsvis i låg omfattning hos svenska Rhodesian Ridgebacks. Enligt uppfödarnas rapporter till SRRS Avelsregister drabbas <1% av antal registrerade valpar födda 2011-2015 för vilka blanketten ”Data Om Valpkull” (DOV) har inlämnats. Frekvensen bedöms dock som osäker eftersom uppgiften historiskt inte specifikt har efterfrågats. Motsvarande siffra som rapporterats in via SRRS hälsoenkäter (2.4.1) för hundar födda 2011-2013 är 6%.

Sedan mars 2014 så har DOV uppdaterats med uppgift om kryptorchism för att framöver kunna få en bättre indikation av förekomsten inom rasen.

Foto: © Fredrik Hansson

3. Mål & strategier

Varje uppfödare och hanhundsägare som upplåter sin hund till avel axlar i samma stund ett ansvar för att försöka bevara och vid behov förbättra vår ras inom ramarna för dess rasstandard.

Känna till lagar och regler

Som delaktig i avelsarbetet finns det vissa lagar och regler som måste efterlevas. Dessa är Europakonventionens skydd av sällskapsdjur, Djurskyddslagen, Djurskyddsförordningen, och Jordbruksverkets föreskrifter. Som medlem i SKK är man även skyldig att följa bl.a SKKs grundregler. Därutöver måste man som uppfödare också vara väl förtrogen med och följa konsumentköplagen och köplagen.

RAS är inget regelverk

RAS är inget regelverk utan en samling välgrundade rekommendationer. Därför är de flesta strategier formulerade som att man "bör", inte att man "ska". Att något inte är uttryckligen förbjudet enligt RAS är dock inte detsamma som att det är lämpligt eller ens tillåtet! Det är således viktigt att man vid planering av en valpkull alltid försäkras sig om att handla i enlighet med de lagar och regelverk som gäller vid varje given tidpunkt.

SRRS valphänvisningsregler är ett styrmedel som kan användas för att vid behov påverka uppfödarnas avelsbeslut i rätt riktning enligt rekommendationerna i RAS. Valphänvisningsreglerna har dock begränsningen att de endast kan styra sådant som är möjligt att kontrollera som exempelvis inavelsökning, officiellt registrerade resultat och rapportering av "Data om valpkull". Det största ansvaret för efterlevnaden av strategierna vilar på den enskilde uppfödaren och hanhundägaren.

"No man is an island"

RAS fyller inget självändamål. För att målen ska kunna uppnås krävs att majoriteten uppfödare och hanhundsägare är villiga att i praktiken arbeta enligt de strategier som gemensamt har tagits fram.

Det innebär bland annat att alla som är delaktiga i avelsarbetet är beroende av de avelsbeslut som fattas av andra uppfödare och hanhundsägare. Varje gång någon väljer att göra avsteg från rekommendationerna i RAS så tas samtidigt möjligheten bort för någon annan - kanske för rasen som helhet mer fördelaktig avelskombination - om de uppsatta avelsmålen ska kunna uppnås. Avsteg från rekommendationerna bör således ske högst restriktivt och i förekommande fall utifrån ett rasterspektiv istället för personliga eller känslomässiga avelsmål.

RAS är inte allt

Denna version av RAS fokuserar på de områden som enligt nulägesanalysen kräver

vår gemensamma uppmärksamhet under de närmaste åren för att bevara eller kunna åstadkomma förändring i rätt riktning. Att en sjukdom eller funktionsnedsättande defekt inte tas upp i RAS innebär naturligtvis *inte* att den aldrig förekommer hos rasen.

Vid planering av en valpkull måste både tik- och hanhundsägare så långt det är möjligt delge varandra, försöka ta reda på och beakta samtliga egenskaper (hälsa, mentalitet och exteriör) som de tilltänkta avelsdjuren kan tänkas nedärva till sina avkommor. Det gäller oavsett om egenskapen omnämns i RAS eller ej och avser såväl officiellt registrerade resultat som sådant enbart den enskilde hundägaren känner till. Här krävs kunskap och information om avelsdjurens nära släktingar, som t.ex föräldrar och kullsyskon, vilket de tilltänkta avelsdjurens uppfödare förhoppningsvis kan bidra med. Som medlem i SRRS är det även möjligt att kontakta SRRS Avels- och uppfödarkommitté för att få ta del av den information som finns i SRRS Avelsregister.

Öppenhet är centralt i avelsarbetet

Många sjukdomar som kan drabba hund har ärftliga komponenter, ibland även med inslag av miljöpåverkande faktorer, men arvs gången är okänd. Det försvårar avelsarbetet. Därför kan vikten av *öppenhet* aldrig nog poängteras. Med öppenhet menas inte att man som uppfödare eller hanhundsägare nödvändigtvis måste publicera all information på Internet, men att man delger personer som kan vara berörda av informationen i sitt avelsarbete. På så sätt kan vi hjälpas åt att undvika avelskombinationer med ökad risk för dubblering av negativa arvsanlag som kan komma till uttryck hos avkomman.

Vår minsta gemensamma nämnare

Målen och strategierna i RAS beskriver vår minsta gemensamma nämnare, men självklart står det varje uppfödare fritt att sätta upp högre mål och hårdare krav för sin egen avel.

Foto: © Fredrik Hansson

Här presenteras de mål och strategier som kräver uppfödarnas gemensamma uppmärksamhet för att bibehålla alternativt nå förbättring fram till nästa revidering av RAS (1.1.5).

Mål: Beskriver *vad* som ska uppnås.

Strategier: Beskriver *hur* SRRS och/eller merparten av uppfödarna behöver agera för att målen ska kunna uppnås.

Strategier som berör SRRS är ofta definierade på en relativt övergripande nivå. Aktiviteter

konkretiseras i den årliga verksamhetsplanen för den del av SRRS (t.ex kommitté) som av styrelsen utses att arbeta med frågan.

Att endast kliniskt frisk hund ska användas i avel är en grundläggande självklarhet för att nå framgång i avelsarbetet. Med kliniskt frisk menas hund som, utan någon form av behandling eller foderbyte eller specialkost, är fri från sjukdomssymptom.

3.1 Allmänt	
Mål (vad)	Strategier (hur)
Följande syftar till att på en övergripande nivå stödja de mål som definierats:	S1. SRRS bör kontinuerligt verka för att strategierna i RAS efterlevs. Detta kan exempelvis ske genom information, utbildning och vid behov genom SRRS valphänvisningsregler.
3.2 Avelsstruktur	
Mål (vad)	Strategier (hur)
Avelsdjursanvändning	
Motivering: När vissa genvarianter dubblas och blir vanligare i en population så blir andra i sin tur ovanligare eller rent av går förlorade. För att på lång sikt säkra tillgången till genetisk variation i populationen bör överanvändning av enskilda avelsdjur undvikas. M1. Andelen nya avelsdjur i relation till antal kullar ska i genomsnitt <i>öka</i> från befintlig nivå, d.v.s hanar 48% och tikar 60%. M2. Andelen hundar som haft fler än fyrtio svenska avkommor ska i genomsnitt <i>minska</i> från befintlig nivå, d.v.s hanar 9% och tikar 0,6%. M3. Det ska <i>inte tillkomma</i> nya avelsdjur i Sverige som uppfyller kriterierna för avelsmatador.	S2. Enskilt avelsdjur bör inte ha fler än 40 barn och inte heller fler än 80 barnbarn i Sverige.

Avelsdebut	
Motivering: Högre debutålder hos avelsdjuren ger en ökad säkerhet i avelsurvalet. Utvärdering av hundens potential som avelsdjur bör således ske när den såväl hälsomässigt, mentalt som exteriört har uppnått vuxen ålder. Senare avelsdebut bidrar även till ett längre generationsintervall vilket ger fördröjd inavelsökning ur ett helhetsperspektiv. M4. Andelen avelsdebuterande hundar under 30 månader ska i genomsnitt <i>inte öka</i> från befintlig nivå, d.v.s hanar 13% och tikar 0%.	S3. Avelsdjur bör ha uppnått minst 30 månaders ålder vid första parningstillfället.
Inseminationer	
Motivering: Avelsdjurens vilja och förmåga till fortplantning är essentiell för rasens fortlevnad. Oförmåga till naturlig parning kan ha såväl fysiska som mentala orsaker. M5. Andelen inseminationer av svensk-registrerade förstagångstikar ska i genomsnitt <i>minska</i> utifrån befintlig nivå, d.v.s 40%.	S4. Vid avelsdebut bör parning ske naturligt för såväl hane som tik.
Inavelsökning	
Motivering: Inavel ökar risken för att recessiva eller komplext nedärvda sjukdoms- eller funktionsnedsättande defektanlag kommer till uttryck hos avkomman. Därtill ökar bl.a risken för förlust av genetisk variation, vilket försvårar möjligheterna att vid behov kunna göra avelsurval för särskilda egenskaper. M6. Inavelsökningen för svenska valpkullar ska i genomsnitt <i>inte öka</i> från befintlig nivå, d.v.s 1% beräknat på fem generationer. M7. Andelen svenska valpkullar med en högre inavelsökning än 6,25% ska i genomsnitt <i>inte öka</i> från befintlig nivå, d.v.s 5% av det totala antalet valpkullar.	S5. Den enskilda valpkullens inavelsökning bör inte överstiga medelvärde för rasen, d.v.s 1% beräknat på fem generationer. S6. Valpkull med högre inavelsökning än 1% bör endast förekomma i undantagsfall, och då inte överstiga 6,25% beräknat på fem generationer.

Kastrationer	
Motivering: Kastration av hanhundar på grund av annat än medicinska skäl begränsar tillgången till svenska potentiella avelshannar och bidrar till en minskad avelsbas. M8. Andelen hanhundar som kastreras före tre års ålder ska i genomsnitt <i>minska</i> från befintlig nivå, d.v.s 27%.	S7. Uppfödare bör verka för att hanhundar behålls intakta. Detta kan t.ex ske genom att före försäljning försäkra sig om att potentiella valpköpare är väl informerade med rasens egenskaper och behov samt att informera om vikten av att avstå kastration vid icke medicinska skäl.
SRRS Avelsregister	
Motivering: SRRS Avelsregister är ett viktigt verktyg för registrering av uppgifter som inte registreras av SKK. Registret fyller en viktig funktion bl.a vid revidering av RAS och uppgifter från registret kan med fördel också användas av uppfödare i samband med avelsplanering. M9. "Data Om Valpkull" (DOV) ska ha rapporterats till SRRS för i genomsnitt <i>minst</i> 90% av antalet svenskregistrerade valpkullar. M10. Andelen rapporter om förekomst av sjukdomar/defekter till SRRS avelsregister ska öka.	S8. Uppfödare av Rhodesian Ridgeback bör skicka in "Data om valpkull" till SRRS för dokumentation i SRRS Avelsregister. S9. Ägare/uppfödare till hund med kroniska besvär och/eller allvarlig sjukdom och/eller negativt hälsopåverkande defekt bör rapportera informationen till SRRS Avelsregister.
3.3 Hälsa	
Mål (vad)	Strategier (hur)
Hälsoenkäter	
Motivering: SRRS hälsoenkäter är ett viktigt verktyg för möjlighet till uppföljning av rasens hälsostatus. För att enkäterna ska ge en så rättvisande bild som möjligt av rasen som helhet så är det viktigt att de besvaras av så många som möjligt. M11. Svarefrekvensen för SRRS hälsoenkäter avseende treåriga hundar ska i genomsnitt <i>inte understiga</i> 60% av antalet utskick. M12. Svarefrekvensen för SRRS hälsoenkäter avseende åttaåriga hundar ska i genomsnitt <i>inte understiga</i> 50% av antalet utskick.	S10. SRRS bör årligen samla in hälsoenkäter för svenskregistrerade hundar vid tre respektive åtta års ålder. S11. Uppfödare bör verka för att ägarregistrering sker i SKKs ägarregister för samtliga i Sverige sålda valpar och att ägarna därmed kan nås via informationsutskick. S12. Såväl uppfödare som SRRS bör verka för att valpköpare besvarar SRRS hälsoenkäter. S13. SRRS bör årligen presentera en sammanställning av enkätsvaren och göra den tillgänglig för uppfödare och hundägare.

Skelett & leder	
Motivering: Rasens storlek till trots är ledhälsan god och andelen hundar som drabbas av relaterade kliniska besvär är låg. Genom att fortsätta värna om ledhälsan är förhoppningen att bevara den låga nivån av kliniska problem. M13. Leder: Andelen svenskfödda hundar med officiell HD-status och ED-status ska i genomsnitt inte understiga 65% av antalet hundar födda i Sverige. M14. Leder: Andelen svenskfödda hundar med HD grad C, D eller E ska i genomsnitt inte överstiga 10% av antalet röntgade hundar födda i Sverige. M15. Leder: Andelen svenskfödda hundar med HD grad D eller E ska i genomsnitt inte överstiga 2% av antalet röntgade hundar födda i Sverige. M16. Leder: Andelen svenskfödda hundar med ED grad 1,2 eller 3 ska i genomsnitt inte överstiga 10% av antalet röntgade hundar födda i Sverige. M17. Leder: Andelen svenskfödda hundar med ED grad 2 eller 3 ska i genomsnitt inte överstiga 2% av antalet röntgade hundar födda i Sverige. M18. Rygg: Kunskapen om vilka kliniska ryggbesvär som förekommer inom rasen i Sverige samt med vilken frekvens ska förbättras.	S14. Leder: Uppfödare bör verka för att valpköpare låter röntga sina hundar på höft- och armbågsleder och att resultatet registreras hos SKK. S15. Leder: SRRS bör fortsätta att informera om syftet med att låta ledröntga hundarna. S16. Leder: Hund med HD grad C, D, E eller motsvarande bör inte användas i avel. S17. Leder: Hund med ED grad 1, 2, 3 eller motsvarande bör inte användas i avel. S18. Leder: Rhodesian Ridgeback bör fortsätta ingå i SKKs hälsoprogram nivå 2 för höftleder och armbågsleder. S19. Rygg: SRRS hälsoenkäter bör fortsätta efterfråga ryggrelaterade diagnoser fastställda av veterinär.

Immunsystem	
Motivering: Flera av de besvär/sjukdomar som är vanliga orsaker till att rasen kräver veterinärvård är relaterade till immunsystemet. Rasen är överrepresenterad. Allergi/atopi och hudbesvär medför också en ökad risk för avlivning. M19. Hud & päls: Andelen svenskfödda hundar med hudbesvär ska i genomsnitt <i>minska</i> utifrån befintlig nivå, d.v.s 24%. M20. Allergi: Andelen svenskfödda hundar med allergi ska i genomsnitt <i>minska</i> utifrån befintlig nivå, d.v.s 16%. M21. Allergi: Andelen allergidiagnoser baserade på felaktig eller ofullständigt genomförd utredning ska i genomsnitt <i>minska</i> utifrån befintlig nivå, d.v.s 33%. M22. Hypotyreos: Kunskapen om förekomst av Hypotyreos hos rasen i Sverige ska förbättras. M23. SLO: Kunskapen om förekomst av SLO hos rasen i Sverige ska förbättras.	S20. Hud & päls: Hund som har kroniska (d.v.s återkommande) hudbesvär ska inte användas i avel. Detta avser även hund som är symptomfri p.g.a behandling eller foderbyte. S21. Hud & päls: Hund som vid enstaka tillfälle har haft hudbesvär (t.ex hudinfektion), men som utan foderbyte eller kontinuerlig behandling varit symptomfri under väsentlig tid, bör endast användas i avel tillsammans med hund som aldrig har uppvisat kliniska symptom på hudrelaterade besvär. S22. Allergi: Hund som har fått diagnosen allergi alternativt uppvisar kliniska symptom på allergi (även om diagnos inte kunnat fastställas) ska inte användas i avel. S23. Allergi: SRRS bör informera såväl uppfödare som hundägare om hur en allergiutredning bör genomföras för att ge korrekt diagnos och behandling. S24. Hypotyreos: SRRS hälsoenkäter ska fortsätta efterfråga förekomst av Hypotyreos. S25. SLO: SRRS hälsoenkäter ska fortsätta efterfråga förekomst av SLO. S26. Uppfödare och SRRS bör tillsammans arbeta för att öka förståelsen för defekter och svagheter/brister i rasens immunförsvar.
Dermoid Sinus (DS)	
Motivering: Förekomsten av DS är låg och har sedan decennier varit kontinuerligt sjunkande. Då defekten är "rasbunden" kräver den ändå fortsatt fokus. M24. Andelen svenskfödda hundar med DS ska i genomsnitt <i>inte öka</i> utifrån befintlig nivå, d.v.s 3% av antal födda levande hundar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats.	S27. Hund med DS ska inte användas i avel oavsett om hunden är opererad eller ej. S28. Ägare/uppfödare till hund med DS bör informera SRRS Avels- och uppfödarkommitté om förekomsten för dokumentation i SRRS Avelsregister.
Öron	
Motivering: Öroninflammationer är relativt vanligt och rasen är enligt veterinärvårdsstatistiken överrepresenterad. Vid återkommande besvär, har dessa med stor sannolikhet en koppling till allergi, och frekvensen bör då även kunna påverkas av strategier relaterat till detta. M25. Andelen svenskfödda hundar med öronbesvär ska i genomsnitt <i>minska</i> utifrån befintlig nivå, d.v.s 26%. M26. Kunskapen om förekomst av olika typer av öronbesvär hos rasen i Sverige ska förbättras ytterligare.	S29. Hund som har kroniska (d.v.s återkommande) öronbesvär ska inte användas i avel. Detta avser även hund som är symptomfri p.g.a behandling eller foderbyte. S30. SRRS hälsoenkäter bör fortsätta efterfråga öronrelaterade diagnoser fastställda av veterinär.
Mage/tarm	
Motivering: Kräkningar, magkatarr och tarminflammation är enligt veterinärvårdsstatistiken relativt vanligt förekommande och rasen är överrepresenterad. M27. Andelen svenskfödda hundar med mag-/tarmbesvär ska i genomsnitt <i>minska</i> utifrån befintlig nivå, d.v.s 14%. M28. Kunskapen om förekomst av mag-/tarmbesvär hos äldre hundar ska förbättras.	S31. Hund som har kroniska (d.v.s återkommande) mage-/tarmbesvär ska inte användas i avel. Detta avser även hund som är symptomfri p.g.a behandling eller foderbyte. S32. SRRS hälsoenkäter bör fortsätta efterfråga veterinärställda diagnoser relaterat till mage-/tarmbesvär.
Tumörsjukdomar	
Motivering: Enligt veterinärvårdsstatistiken är rasen överrepresenterad för en del tumörsjukdomar, där den vanligaste formen är hudtumörer (troligtvis oftast godartade). Hos tikar är även juvertumörer en av de vanligare tumörsjukdomarna. M29. Kunskapen om förekomst av olika typer av cancer- och tumörsjukdomar hos rasen i Sverige ska förbättras.	S33. SRRS hälsoenkäter bör fortsätta att efterfråga förekomst av tumörsjukdomar.

3.4 Mentalitet och funktion	
Mål (vad)	Strategier (hur)
Mentalitet	
Motivering: För både hund och ägare är det grundläggande att de hundar som föds upp mår psykiskt bra och fungerar väl i sin vardag. Därtill är det viktigt att, utifrån rasens ursprung, värna om specifika karaktärsdrag och mentala egenskaper som gör rasen till Rhodesian Ridgeback. M30. Andelen svenskfödda hundar med officiell mental status ska i genomsnitt <i>inte understiga</i> 45% av antalet hundar registrerade i Sverige. M31. Andelen svenskregistrerade föräldradjur med officiell mental status ska i genomsnitt <i>inte understiga</i> 80% av antalet svenskregistrerade föräldradjur till svenskfödda valpkullar. Motivering: Ett verktyg som möjliggör att på ett mer systematiskt sätt kunna kombinera avelsdjur utifrån önskade mentala egenskaper hos avkommorna är så kallat avelsindex för mentala egenskaper (mentalindex). M32. Avelsvärden för mentala egenskaper ska införas för Rhodesian Ridgeback.	S34. Såväl uppfödare som SRRS bör verka för att hundägare låter sina hundar delta vid officiellt BPH. S35. Svenskregistrerade avelsdjur bör ha startat vid officiellt BPH eller MH före parning.
Funktion	
Motivering: I kraft av att rasen har sitt ursprung som spårande och ställande jakthund bör dess jaktegenskaper i tillämpbara delar bevaras. M33. Andelen svenskfödda hundar som startat vid minst ett officiellt viltspårprov ska <i>inte understiga</i> befintlig nivå, d.v.s 14% av antalet födda hundar.	S36. Såväl uppfödare som SRRS bör verka för att hundägare låter sina hundar starta vid officiellt viltspårprov.

3.5 Exteriör	
Mål (vad)	Strategier (hur)
Exteriöra överdrifter	
Motivering: Avel för att främja exteriöra detaljer eller karaktärsdrag får aldrig övergå i överdrifter med risk för negativ påverkan på hälsa eller funktion, vare sig hos enskilda hundar eller rasen som helhet. M34. Vid nästa revidering av RAS ska Rhodesian Ridgeback fortsatt <i>inte tillhöra</i> de raser som bedöms vara i riskzonen för exteriöra överdrifter.	S37. Avelshund bör före parning ha erhållit lägst kvalitetspriset Very Good eller motsvarande vid officiell utställning.
Exteriöra avvikelser	
Motivering: Rasstandarden är den ram som utseendemässigt definierar en Rhodesian Ridgeback, både avseende rastyp och karaktäristiska detaljer. M35. Ridgelöshet: Andelen ridgelösa hundar ska i genomsnitt <i>inte överstiga</i> befintlig nivå, d.v.s 9% av antalet hundar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats. M36. Ridgefel: Andelen hundar med ridgefel ska i genomsnitt <i>inte överstiga</i> befintlig nivå, d.v.s 13% av antalet hundar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats. M37. Kroksvans: Andelen hundar med kroksvans ska i genomsnitt <i>inte överstiga</i> befintlig nivå, d.v. 5% av antalet hundar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats. M38. Bettfel: Kunskapen om förekomsten av bettfel inom rasen ska förbättras. M39. Kryptorchism: Kunskapen om förekomsten av kryptorchism inom rasen ska förbättras.	S38. Ridgelöshet: Hund som är ridgelös bör inte användas i avel. S39. Ridgefel: Hund med ridgefel gentemot rasstandarden bör inte användas i avel. S40. Kroksvans: Hund med kroksvans bör inte användas i avel. S41. Bettfel: Hund med bettfel (t.ex överbett, underbett eller skevt bett) bör inte användas i avel. S42. SRRS bör fortsätta att systematiskt samla information från uppfödarna om förekomst av ridgefel, ridgelöshet, kroksvans, bettfel och kryptorchism för dokumentation i SRRS Avelsregister och statistiskt underlag.

Foto: © Susan Falk

4. Bilagor

4.1 Bilaga 1: SKK/AKs utlåtande RAS version 1

Utlåtande över RAS för rhodesian ridgeback

Undertecknad har på SKK/AKs uppdrag granskat Svenska Rhodesian Ridgeback Sällskapets avelsstrategi för rhodesian ridgeback.

Strategin är väl genomarbetad och formulerad. Redovisat svagt intresse från uppfödarnas sida för arbetet med RAS på utannonserad avelskonferens är redovisat, men utifrån detta faktum får strategin anses som korrekt förankrad i specialklubben.

Rinkeby 060215

Britt-Marie Dornell

4.2 Bilaga 2: RAS-enkät mål & strategier

Förslag till nulägesanalys samt mål och strategier har diskuterats vid SRRS avelskonferens med tema "Revidering RAS" 2015-04-18 och 2015-04-19 (46 deltagare). Efter konferensen uppdaterades RAS-förslaget enligt de synpunkter som framförts.

Dokumentet har sedan diskuterades ytterligare vid lokala fysiska avelsträffar som tre av SRRS fyra lokalavdelningar hållit under 2015 och 2016. Synpunkter och förslag från de lokala avelsträffarna har kommit arbetsgruppen tillhanda och beaktats i arbetet med att ta fram ytterligare ett RAS-förslag.

Som ett sista led i förankringen av RAS genomfördes en webbenkät där alla

medlemmar i SRRS fick möjlighet att svara på om man "instämmer" (ja nedan) eller "instämmer ej" (nej nedan) i respektive mål och strategi.

Enkäten publicerades på SRRS hemsida www.srrs.org 2018-03-13 och var öppen t.o.m 2018-03-27 (två veckor). För att besvara enkäten krävdes medlemskap i SRRS per 2018-02-28. Enkäten kunde besvaras via dator, surfplatta eller mobiltelefon.

Enkäten marknadsfördes, utöver hemsidan, i respektive lokalavdelnings Facebookgrupp 2018-03-14.

Information om enkäten skickades också ut via e-post 2018-03-13 till uppfödare

med kennelnamn som haft en stambokförd valpkull född från och med 2009 och framåt.

E-postmeddelandet skickades ut till 108 uppfödare varav 7 meddelanden kom i retur. E-postadress saknades till 2 uppfödare. Påminnelse skickades ut via e-post 2018-03-20 respektive 2018-03-26 till de uppfödare som vid tillfället ännu inte besvarat enkäten.

Enkäten visar att samsynen på föreslagna mål och strategier överlag är mycket hög.

Mål och strategier markerade med * i enkäten nedan har ändrats i den fastställda versionen av RAS. Enkätkommentarerna visade att formuleringen kunde misstolkas, den avsedda innebörden är dock densamma i den slutgiltiga versionen.

	Uppfödare	Ej uppfödare	Samtliga
Antal kompletta svar	60	18	78
Antal exkluderade svar	10	3	13
varav ej kompletta	9	3	12
varav ej medlem	1	0	1

Enkätfrågor (OBS! Formuleringar kan ha förändrats i den fastställda versionen av RAS)		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla	
Typ	Definition	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Strategi	S1. SRRS bör kontinuerligt verka för att strategierna i RAS efterlevs.	58	2	18	0	76	2
Mål	M1. Andelen nya avelsdjur i relation till antal kullar ska i genomsnitt öka från befintlig nivå, d.v.s hanar 48% och tikar 60%.	58	2	18	0	76	2
Mål	M2. Andelen hundar som haft fler än fyrtio svenska avkommor ska i genomsnitt minska från befintlig nivå, d.v.s hanar 9% och tikar 0,6%.	55	5	17	1	72	6
Mål	M3. Det ska inte tillkomma nya avelsdjur i Sverige som uppfyller Lathundens kriterier för avelsmatador.	50	10	17	1	67	11
Strategi	S2. Enskilt avelsdjur bör inte ha fler än 40 barn och inte heller fler än 80 barnbarn i Sverige.	51	9	18	0	69	9
Mål	M4a. Andelen avelsdebuterande hanhundar under 30 månader ska i genomsnitt inte öka från befintlig nivå, d.v.s 13%.	55	9	18	0	69	9
Mål	M4b. Andelen avelsdebuterande tikar under 30 månader ska i genomsnitt inte öka från befintlig nivå 0%.	58	2	18	0	76	2
Strategi	S3a. Hanhund bör ha uppnått minst 30 månaders ålder vid första parningstillfället.	50	10	17	1	67	11

Enkätfrågor (OBS! Formuleringar kan ha förändrats i den fastställda versionen av RAS)		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla	
Typ	Definition	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Strategi	S3b. Tik bör ha uppnått minst 30 månaders ålder vid första parningstillfället.	57	3	18	0	75	3	95%	5%	100%	0%	96%	4%
Mål	M5. Andelen inseminationer av svenskregistrerade förstagångstikar ska i genomsnitt minska utifrån befintlig nivå, d.v.s 40%.	53	7	18	0	71	7	88%	12%	100%	0%	91%	9%
Strategi	S4. Vid avelsdebut bör parning ske naturligt för såväl hane som tik.	55	5	17	1	72	6	92%	8%	94%	6%	92%	8%
Mål	M6. Inavelsökningen för svenska valpkullar ska i genomsnitt inte öka från befintlig nivå, d.v.s 1% beräknat på fem generationer.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Mål	M7. Andelen svenska valpkullar med en högre inavelökning än 6,25% ska i genomsnitt inte öka från befintlig nivå, d.v.s 5% av det totala antalet valpkullar.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Strategi	S5. Den enskilda valpkullens inavelsökning bör inte överstiga medelvärdet för rasen, d.v.s 1% beräknat på fem generationer.	56	4	18	0	74	4	93%	7%	100%	0%	95%	5%
Strategi	S6. Valpkull med högre inavelsökning än 1% bör endast förekomma i undantagsfall, och då inte överstiga 6,25% beräknat på fem generationer.	58	2	17	1	75	3	97%	3%	94%	6%	96%	4%
Mål	*M8. Andelen kasttrade hanhundar ska i genomsnitt minska från befintlig nivå, d.v.s 27%.	52	8	13	5	65	13	87%	13%	72%	28%	83%	17%
Strategi	S7. Uppfödare bör verka för att hanhundar behålls intakta. Detta kan t.ex ske genom att före försäljning försäkra sig om att potentiella valpköpare är väl införstådda med rasens egenskaper och behov samt att informera om vikten av att avstå kastration vid icke medicinska skäl.	55	5	14	4	69	9	92%	8%	78%	22%	88%	12%
Mål	M9. "Data Om Valpkull" (DOV) ska ha rapporterats till SRRS för i genomsnitt minst 90% av antalet svenskregistrerade valpkullar.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M10. Andelen rapporter om förekomst av sjukdomar/defekter till SRRS avelsregister ska öka.	58	2	18	0	76	2	97%	3%	100%	0%	97%	3%
Strategi	S8. Uppfödare av Rhodesian Ridgeback bör skicka in "Data om valpkull" till SRRS för dokumentation i SRRS Avelsregister.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Strategi	S9. Ägare/uppfödare till hund med kroniska besvär och/eller allvarlig sjukdom och/eller negativt hälsopåverkande defekt bör rapportera informationen till SRRS Avelsregister.	57	3	18	0	75	3	95%	5%	100%	0%	96%	4%
Mål	M11. Svarsfrekvensen för SRRS hälsoenkäter avseende treåriga hundar ska i genomsnitt inte understiga 60% av antalet utskick.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Mål	M12. Svarsfrekvensen för SRRS hälsoenkäter avseende åttaåriga hundar ska i genomsnitt inte understiga 50% av antalet utskick.	58	2	18	0	76	2	97%	3%	100%	0%	97%	3%

Enkätfrågor (OBS! Formuleringar kan ha förändrats i den fastställda versionen av RAS)		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla	
Typ	Definition	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Strategi	S10. SRRS bör årligen samla in hälsoenkäter för svenskregistrerade hundar vid tre respektive åtta års ålder.	56	4	18	0	74	4	93%	7%	100%	0%	95%	5%
Strategi	S11. Uppfödare bör verka för att ägarregistrering sker i SKKs ägarregister för samtliga i Sverige sålda valpar och att ägarna därmed kan nås via informationsutskick.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Strategi	S12. Såväl uppfödare som SRRS bör verka för att valpköpare besvarar SRRS hälsoenkäter.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Strategi	S13. SRRS bör årligen presentera en sammanställning av enkätsvaren och göra den tillgänglig för uppfödare och hundägare.	58	2	18	0	76	2	97%	3%	100%	0%	97%	3%
Mål	M13. Leder: Andelen svenskfödda hundar med officiell HD-status och ED-status ska i genomsnitt inte understiga 65% av antalet hundar födda i Sverige.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Mål	M14. Leder: Andelen svenskfödda hundar med med HD grad C, D eller E ska i genomsnitt inte överstiga 10% av antalet röntgade hundar födda i Sverige.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Mål	M15. Leder: Andelen svenskfödda hundar med HD grad D eller E ska i genomsnitt inte överstiga 2% av antalet röntgade hundar födda i Sverige.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M16. Leder: Andelen svenskfödda hundar med ED grad 1, 2 eller 3 ska i genomsnitt inte överstiga 10% av antalet röntgade hundar födda i Sverige.	58	2	18	0	76	2	97%	3%	100%	0%	97%	3%
Mål	M17. Leder: Andelen svenskfödda hundar med ED grad 2 eller 3 ska i genomsnitt inte överstiga 2% av antalet röntgade hundar födda i Sverige.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M18. Rygg: Kunskapen om vilka kliniska ryggbesvär som förekommer inom rasen i Sverige samt med vilken frekvens ska förbättras.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Strategi	S14. Leder: Uppfödare bör verka för att valpköpare låter röntga sina hundar på höft- och armbågsleder och att resultatet registreras hos SKK.	58	2	18	0	76	2	97%	3%	100%	0%	97%	3%
Strategi	S15. Leder: SRRS bör fortsätta att informera om syftet med att låta ledröntga hundarna.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Strategi	S16. Leder: Hund med HD grad C, D, E eller motsvarande bör inte användas i avel.	55	5	18	0	73	5	92%	8%	100%	0%	94%	6%
Strategi	S17. Leder: und med ED grad 1, 2, 3 eller motsvarande bör inte användas i avel.	54	6	18	0	72	6	90%	10%	100%	0%	92%	8%
Strategi	S18. Leder: Rhodesian Ridgeback bör fortsätta ingå i SKKs hälsoprogram nivå 2 för höftleder och armbågsleder.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Strategi	S19. Rygg: SRRS hälsoenkäter bör fortsätta efterfråga ryggrelaterade diagnoser fastställda av veterinär.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%

Enkätfrågor (OBS! Formuleringar kan ha förändrats i den fastställda versionen av RAS)		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla	
Typ	Definition	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Mål	M19. Hud & päls: Andelen svenskfödda hundar med hudbesvär ska i genomsnitt minska utifrån befintlig nivå, d.v.s 24%.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M20. Allergi: Andelen svenskfödda hundar med allergi ska i genomsnitt minska utifrån befintlig nivå, d.v.s 16%.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M21. Allergi: Andelen allergidiagnoser baserade på felaktig eller ofullständigt genomförd utredning ska i genomsnitt minska utifrån befintlig nivå, d.v.s 33%.	60	0	17	1	77	1	100%	0%	94%	6%	99%	1%
Mål	M22. Hypotyreos: Kunskapen om förekomst av Hypotyreos hos rasen i Sverige ska förbättras.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M23. SLO: Kunskapen om förekomst av SLO hos rasen i Sverige ska förbättras.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Strategi	*S20. Hud & päls: Hund som utan foderbyte eller behandling har kroniska (d.v.s återkommande) hudproblem ska inte användas i avel.	58	2	17	1	75	3	97%	3%	94%	6%	96%	4%
Strategi	S21. Hud & päls: Hund som vid enstaka tillfälle har haft hudbesvär, men som utan foderbyte eller kontinuerlig behandling varit symptomfri under väsentlig tid, bör endast användas i avel tillsammans med hund som aldrig har uppvisat kliniska symptom på hudrelaterade besvär.	50	10	10	8	60	18	83%	17%	56%	44%	77%	23%
Strategi	S22. Allergi: Hund som har fått diagnosen allergi alternativt uppvisar kliniska symptom på allergi (även om diagnos inte kunnat fastställas) ska inte användas i avel.	56	4	17	1	73	5	93%	7%	94%	6%	94%	6%
Strategi	S23. Allergi: SRRS bör informera såväl uppfödare som hundägare om hur en allergiutredning bör genomföras för att ge korrekt diagnos och behandling.	58	2	18	0	76	2	97%	3%	100%	0%	97%	3%
Strategi	S24. Hypotyreos: SRRS hälsoenkäter ska fortsätta efterfråga förekomst av Hypotyreos.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Strategi	S25. SLO: SRRS hälsoenkäter ska fortsätta efterfråga förekomst av SLO.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Strategi	S26. Uppfödare och SRRS bör tillsammans arbeta för att öka förståelsen för defekter och svagheter/brister i rasens immunförsvar.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Mål	M24. Andelen svenskfödda hundar med DS ska i genomsnitt inte öka utifrån befintlig nivå, d.v.s 3% av antal födda levande hundar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Strategi	S27. Hund med DS ska inte användas i avel oavsett om hunden är opererad eller ej.	59	1	17	1	76	2	98%	2%	94%	6%	97%	3%
Strategi	S28. Ägare/uppfödare till hund med DS bör informera SRRS Avels- och uppfödarkommitté om förekomsten för dokumentation i SRRS Avelsregister.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%

Enkätfrågor (OBS! Formuleringar kan ha förändrats i den fastställda versionen av RAS)		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla	
Typ	Definition	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Mål	M25. Andelen svenskfödda hundar med öronbesvär ska i genomsnitt minska utifrån befintlig nivå, d.v.s 26%.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M26. Kunskapen om förekomst av olika typer av öronbesvär hos rasen i Sverige ska förbättras ytterligare.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Strategi	*S29. Hund som utan foderbyte eller behandling har kroniska (d.v.s återkommande) öronbesvär ska inte användas i avel.	52	8	15	3	67	11	87%	13%	83%	17%	86%	14%
Strategi	S30. SRRS hälsoenkäter bör fortsätta efterfråga öronrelaterade diagnoser fastställda av veterinär.	57	3	18	0	75	0	95%	5%	100%	0%	96%	4%
Mål	M27. Andelen svenskfödda hundar med mag-/tarmbesvär ska i genomsnitt minska utifrån befintlig nivå, d.v.s 14%.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Mål	M28. Kunskapen om förekomst av mag-/tarmbesvär hos äldre hundar ska förbättras.	58	2	18	0	76	2	97%	3%	100%	0%	97%	3%
Strategi	*S31. Hund som utan foderbyte eller behandling har kroniska (d.v.s återkommande) mage-/tarmbesvär ska inte användas i avel.	56	4	15	3	71	7	93%	7%	83%	17%	91%	9%
Strategi	S32. SRRS hälsoenkäter bör fortsätta efterfråga veterinärställda diagnoser relaterat till mage-/tarmbesvär.	57	3	18	0	75	3	95%	5%	100%	0%	96%	4%
Mål	M29. Kunskapen om förekomst av olika typer av cancer- och tumorsjukdomar hos rasen i Sverige ska förbättras.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Strategi	S33. SRRS hälsoenkäter bör fortsätta efterfråga förekomst av tumorsjukdomar.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M30. Andelen svenskfödda hundar med officiell mental status ska i genomsnitt inte understiga 45% av antalet hundar registrerade i Sverige.	57	3	18	0	75	3	95%	5%	100%	0%	96%	4%
Mål	M31. Andelen svenskregistrerade föräldradjur med officiell mental status ska i genomsnitt inte understiga 80% av antalet svenskregistrerade föräldradjur till svenskfödda valpkullar.	59	1	18	0	77	1	98%	2%	100%	0%	99%	1%
Mål	M32. Avelsvärden för mentala egenskaper ska införas för Rhodesian Ridgeback.	54	6	17	1	71	7	90%	10%	94%	6%	91%	9%
Strategi	S34. Såväl uppfödare som SRRS bör verka för att hundägare låter sina hundar delta vid officiellt BPH.	55	5	18	0	73	5	92%	8%	100%	0%	94%	6%
Strategi	S35. Svenskregistrerade avelsdjur bör ha startat vid officiellt BPH eller MH före parning.	56	4	18	0	74	4	93%	7%	100%	0%	95%	5%
Mål	M33. Andelen svenskfödda hundar som startat vid minst ett officiellt viltspår-prov ska inte minska utifrån befintlig nivå, d.v.s 14% av antalet födda hundar.	52	8	17	1	69	9	87%	13%	94%	6%	88%	12%

Enkätfrågor (OBS! Formuleringar kan ha förändrats i den fastställda versionen av RAS)		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla		Uppfödare		Ej uppfödare		Alla	
Typ	Definition	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Strategi	S36. Såväl uppfödare som SRRS bör verka för att hundägare låter sina hundar starta vid officiellt viltspårprov.	51	9	17	1	68	10	85%	15%	94%	6%	87%	13%
Mål	M34. Vid nästa revidering av RAS ska Rhodesian Ridgeback fortsatt inte tillhöra de raser som bedöms vara i riskzonen för exteriöra överdrifter.	59	1	17	1	76	2	98%	2%	94%	6%	97%	3%
Strategi	S37. Avelshund bör före parning ha erhållit lägst kvalitetspriset Very Good eller motsvarande vid officiell utställning.	51	9	17	1	76	2	85%	15%	94%	6%	87%	13%
Mål	M35. Ridgelöshet: Andelen ridgelösa hundar ska i genomsnitt inte överstiga befintlig nivå, d.v.s 9% av antalet hundar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats.	55	5	14	4	69	9	92%	8%	78%	22%	88%	12%
Mål	M36. Ridgefel: Andelen hundar med ridgefel ska i genomsnitt inte överstiga befintlig nivå, d.v.s 13% av antalet hundar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats.	54	6	14	4	68	10	90%	10%	78%	22%	87%	13%
Mål	M37. Kroksvans: Andelen hundar med kroksvans ska i genomsnitt inte överstiga befintlig nivå, d.v. 5% av antalet hundar för vilka "Data Om Valpkull" har rapporterats.	58	2	17	1	75	3	97%	3%	94%	6%	96%	4%
Mål	M38. Bettfel: Kunskapen om förekomsten av bettfel inom rasen ska förbättras.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Mål	M39. Kryptorchism: Kunskapen om förekomsten av kryptorchism inom rasen ska förbättras.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Strategi	S38. Ridgelöshet: Hund som är ridgelös bör inte användas i avel.	54	6	14	4	68	10	90%	10%	78%	22%	87%	13%
Strategi	S39. Ridgefel: Hund med ridgefel gentemot rasstandarden bör inte användas i avel.	45	15	15	3	60	18	75%	25%	83%	17%	77%	23%
Strategi	S40. Kroksvans: Hund med kroksvans bör inte användas i avel.	58	2	18	0	76	2	97%	3%	100%	0%	97%	3%
Strategi	S41. Bettfel: Hund med bettfel (t.ex överbett, underbett eller skevt bett) bör inte användas i avel.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Strategi	S42. SRRS bör fortsätta att systematiskt samla information från uppfödarna om förekomst av ridgefel, ridgelöshet, kroksvans, bettfel och kryptorchism för dokumentation i SRRS Avelsregister och statistiskt underlag.	60	0	18	0	78	0	100%	0%	100%	0%	100%	0%

If you want to go fast, go alone.
If you want to go far, go together.

Afrikanskt ordspråk